

MAGYAR NEMZETI BANK

ÉVES JELENTÉS

2005

ÉVES JELENTÉS

**A Magyar Nemzeti Bank 2005. évről
szóló üzleti jelentése és beszámolója**

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Missura Gábor

1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

ISSN 1216-6200 (nyomtatott)

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2005. évi üzleti jelentése	5
---	----------

1. Elnöki összefoglaló	7
-------------------------------	----------

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden	10
--	-----------

2.1. Az MNB célja, alapfeladatai	10
----------------------------------	----

2.2. Az MNB szervei, vezetői	10
------------------------------	----

2.3. A jegybank szervezete	15
----------------------------	----

2.4. Az MNB kapcsolata a Központi Bankok Európai Rendszerével	17
---	----

3. Beszámoló az MNB 2005. évi tevékenységéről	19
--	-----------

3.1. Monetáris politika	19
-------------------------	----

3.2. A pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása	22
--	----

3.3. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	23
--	----

3.4. Devizatartalék-kezelés	25
-----------------------------	----

3.5. Emissziós tevékenység	27
----------------------------	----

3.6. Statisztikai szolgálat	30
-----------------------------	----

3.7. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők 2005-ben, célok és eredmények	32
--	----

3.8. Az MNB gazdálkodása	33
--------------------------	----

3.9. A KBER-bizottságok bemutatása	39
------------------------------------	----

3.10. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák 2005-ben	40
--	----

3.11. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	41
--	----

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2005. évi auditált éves beszámolója	45
--	-----------

1. Auditori jelentés	47
-----------------------------	-----------

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	48
---	-----------

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	49
--	-----------

4. Kiegészítő melléklet	50
--------------------------------	-----------

4.1. Az MNB számviteli politikája	50
-----------------------------------	----

4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2005. évi mérlegére és eredményére	53
---	----

4.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	54
--	----

4.4. A központi költségvetésnek devizában nyújtott hitelek és azok fedezeti ügyletei	54
4.5. A központi költségvetés forint- és devizabetétei	55
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	56
4.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	56
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	57
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	57
4.10. Egyéb devizakövetelések	58
4.11. Egyéb kötelezettségek devizában	58
4.12. Befektetett eszközök	60
4.13. Céltartalék és értékvesztés	64
4.14. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	64
4.15. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	65
4.16. Saját tőke alakulása	65
4.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei	65
4.18. Nettó kamateredmény és pénzügyi műveletek realizált eredménye	67
4.19. A devizaállományok ártértékeléséből származó eredmény összetevői	69
4.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	69
4.21. Egyéb eredmény	69
4.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	70
4.23. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása	70
4.24. A létszám és bérköltség adatainak változása és a vezető tisztségviselők javadalmazása	71

A) rész

**A Magyar Nemzeti Bank
2005. évi üzleti jelentése**

1. Elnöki összefoglaló

A Magyar Nemzeti Bank 2005-ben mind törvényben rögzített alapfeladatai, mind szervezeti céljai megvalósítását illetően eredményes évet zárt. A 2005. decemberi infláció 3,3 százalékos szintje a kitűzött 4 százalékos inflációs cél alatt, de az 1 százalékpontos toleranciasávon belül alakult. Az áfakulcsemelés hatására 2004-ben átmenetileg 6,8 százalékra felszökő éves átlagos infláció 2005-ben 3,6 százalékra mérséklődött.

2005-ben számos tényező segítette az infláció csökkenését. Az erős importverseny és a stabil forintárfolyam következtében az áremelkedés mérséklődése leginkább az ipari termékek körében volt tapasztalható, míg a piaci szolgáltatások inflációja csak jóval kisebb mértékben csökkent. Az év folyamán a belföldi kereslet oldaláról nem tapasztaltunk jelentős inflációs nyomást, mivel a lakossági fogyasztás növekedése az év egészét tekintve visszafogott volt, és jóval elmaradt a korábbi évek dinamikájától. A világpiacon olajárak emelkedése a járműüzemanyagok áremelkedésén keresztül némileg emelte ugyan az inflációt, de a továbbgyűrűző hatások egyelőre nem bontakoztak ki.

Az elmúlt évet kiemelkedően kedvező nemzetközi befektetői légkör jellemezte. A legfőbb piacok historikusan alacsony hozamszintjei mellett a külföldi pénzügyi befektetők fokozott mértékben fordultak a feltörekvő gazdaságok és szűkebb régiók befektetési lehetőségei felé. A mérséklődő kockázati prémium és az inflációs kilátások javulása lehetővé tette, hogy a Monetáris Tanács 2005-ben kilenc lépésben, összesen 350 bázisponttal csökkentse a jegybanki alapkamat mértékét.

A befektetők által elvárt prémium és a jegybanki alapkamat további csökkentését azonban korlátozta, hogy a magyar gazdaságot 2005-ben továbbra is hosszabb távon nem fenntartható mértékű egyensúlytalanságok jellemezték. Ennek fő oka a tartósan magas államháztartási hiány volt. A kockázatos struktúrában növekvő eladósodottság és az euro bevezetésével kapcsolatos bizonytalanság rontotta az ország kockázati megítélését és megnövelte a gazdaság érzékenységet a kedvező külső környezet esetleges jövőbeli változásaira. A hazai fundamentumok kedvezőtlen piaci megítélését tükrözi, hogy az általánosan kedvező befektetői légkörben a forint leértékelődött a régió többi devizájához képest, és a hosszú távú állampapírhozamok mérséklődése elmaradt a többi újonnan csatlakozott országtól.

A költségvetés tervezett hiányának túllépése és az államadósság romló hitelminősítése ellenére a forint euróval szembeni árfolyama aránylag csekély ingadozás mellett

mindvégig abban a tartományban maradt, amely hozzájárult az infláció visszatéréséhez az árstabilitásnak megfelelő szint közelébe. Ebben jelentős szerepe volt az óvatos kamatpolitikának és az MNB kommunikációjának. Arra törekedtünk, hogy a piac reális képet kapjon a monetáris döntések háttéréről, valamint a bank által érzékelt inflációs és egyensúlyi kockázatokról. Kommunikációnk eredményeként jelentősen csökkent az információs bizonytalanság a piaci szereplők körében. Ez bizonyára hozzájárult ahhoz, hogy a befektetők megőrizték higgadságukat, és a kockázati prémium mérséklődjön.

Az infláció mérséklése terén elért eredmények lehetővé tették, hogy 2005-ben az MNB a kormánnyal együtt a 2007-től kezdődő időszakra középtávú inflációs célt tűzzön ki, amelyet 3 százalékos értékben határoztunk meg. Az új középtávú célkitűzés legfőbb előnye, hogy kiszámítható monetáris politikai keretet biztosít a gazdasági szereplők számára, és segíti az inflációs várakozások lehorgonyzását.

A Magyar Nemzeti Bank törvényben meghatározott felelőssége a pénzügyi stabilitás támogatása. E kötelezettségünknek eleget téve 2005-ben is folyamatosan elemeztük a gazdaság, a pénzügyi piacok és a pénzügyi intézmények működését. Azt tapasztaltuk, hogy pénzügyi rendszer működésében a kockázatokat hordozó folyamatok felerősödtek az elmúlt évben. A pénzügyi ágazat egyensúlytalanságokkal terhelt makrogazdasági környezetben kényszerült tevékenykedni. A bankszektor az elmúlt évben a hitelezési kockázatok gyors felépülése jellemezte. A bankok új, magasabb kockázatú és hiteltörténettel nem rendelkező ügyfélszegmensekbe léptek be. Ezzel egyidejűleg lazították hitelezési feltételeiket. Stabilitási szempontból különös figyelmet érdemel, hogy az újonnan folyósított hitelekben belül mind a háztartások, mind a vállalatok esetén meghatározó részesedéssel bírt a devizahitelezés. Ezen belül a svájcifrank-alapú hitelek növekednek a legdinamikusabban. A kis- és középvállalati, valamint a lakossági ügyfélkör a bankok szemében felértékelődött. Az érték folytatott versenyben a bankok által kínált devizaalapú hitelek fontos szerepet játszottak. A devizahitelezés térnyerése miatt a természetes fedezettel nem rendelkező hitelfelvevők árfolyamkitettsége számottevően megnőtt. Az ügyfelek többsége a forintárfolyamsáv erős szélének közelében adósodott el, miközben az árfolyam sebezhetősége a makrogazdasági környezet miatt nem elhanyagolható mértékű. Megítélésünk szerint az ügyfelek jelentős része nem ismeri az új pénzügyi termékek és a devizában történő eladósodottság kockázatait, ami nagyobb mértékű árfolyamváltozás esetében közvetetten a bankok

számára is kockázatot jelent. A pénzügyi stabilitásért vállalt felelősségünkéből fakadóan különösen fontosnak tartjuk, hogy lehetőségeinkhez mérten segítsük a gazdaság szereplőit abban, hogy pénzügyi döntéseiket a kockázatok ismeretében hozzák meg. E cél érdekében az MNB több alkalommal felhívta a lakosság és a kereskedelmi bankok figyelmét a devizában történő eladósodás veszélyeire. Ugyanakkor a növekvő devizakockázati kitettség azt is jelenti, hogy van egy széles réteg, amelyet az árfolyamingadozás kedvezőtlenül érint, s ez növeli az árfolyamvolatilitás költségeit.

A magánnyugdíjpénztárak egyre fontosabb szerepet töltenek be a pénzügyi rendszeren belül. 2005-ben kiemelt figyelmet fordítottunk ezen szektor működésének vizsgálatára. Számos olyan problémát tártunk fel, amelyek a nyugdíjpénztárak speciális szerepe miatt fokozott figyelmet érdemelnek. Azt állapítottuk meg, hogy a banki és a biztosítói háttérű magánnyugdíjpénztárak hozama általában alacsonyabb az elvárhatónál. Befektetési politikájuk túlzottan konzervatív. Működési költségeik az indokoltnál magasabbak, és költségszerkezetük nehezen áttekinthető. A pénztárak közötti verseny gyenge, és a törvény által előírt önkormányzati szervezeti forma nem ad megfelelő jogi kereteket a hatékony működéshez. Ezek a tényezők nem rövid távon és nem elsősorban a pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása szempontjából jelenthetnek kockázatot, hanem a távolabbi jövőben lehetnek kihatással a nyugdíjrendszer működőképességére és a makrogazdasági egyensúlyra.

Általános törekvésünk, hogy hatékonyabbá tegyük együttműködésünket a pénzintézetekkel. Ennek érdekében felülvizsgáltuk helyszíni ellenőrzési politikánkat, és a megváltozott igényekhez igazodva új eljárást alakítottunk ki. Így lehetővé vált, hogy a jegybanktörvényben szabályozott valamennyi ellenőrzési feladatunkat úgy lássuk el, hogy partnereink számára is csökkenjenek az ellenőrzéssel járó terhek. Az EU-tagországok gyakorlatához igazodóan az ellenőrzést nem önálló szervezeti egységben, hanem a szakmai területekbe integrálva végezzük, a kockázatok csökkentésében pedig nagyobb teret kapnak a konzultációk és tájékoztatók.

A Magyar Nemzeti Bank közvetlen tagként csatlakozott a STEP2 elnevezésű nemzetközi elszámolási rendszerhez. Ezzel a lépéssel minden magyarországi bankszámla közvetlenül megcímezhetővé vált az automatizált euroátutalási forgalomban, Magyarországról pedig lehetőség nyílik a korábbiaknál lényegesen olcsóbban eurót átutalni az Európai Gazdasági Térség más tagállamaiba.

A Magyar Nemzeti Bank feladata az ország hivatalos devizatartalékainak kezelése. Ezen tartalék legfontosabb célja

a monetáris politika támogatása, és az árfolyamrendszer hitelességének biztosítása. A devizatartalék mindenkori mértékét a Monetáris Tanács a nemzetközi gyakorlatban szokásos megfontolások alapján határozza meg. A testület döntésének megfelelően, a hivatalos devizatartalékok nagysága 2005 folyamán 11,7 milliárd euróról 15,7 milliárdra emelkedett, amelyhez a szükséges devizát a magyar államtól vásároltuk meg.

A Magyar Nemzeti Bank a bankjegy- és érmekibocsátási monopóliuma mellett az országban előforduló hamisgyanús forint, illetve külföldi pénzek szakértői vizsgálatát is végzi. 2005-ben az Európai Unió előírásainak megfelelően intézményünkön belül létrehoztuk a Nemzeti Készpénzszakértői Központot, amelynek legfontosabb feladata a készpénzhamisítás elleni hatékony, koordinált fellépés megszervezése, szorosan együttműködve a bűnüldöző szervekkel.

A bank kommunikációjában az átláthatóság további javítására törekedtünk az elmúlt évben is. Azt tapasztaltuk, hogy a monetáris politika céljairól, illetve döntéseiről kiadott közérthető, nyílt és következetes tájékoztatás kedvezően befolyásolja a gazdasági szereplők inflációs várakozásait. A monetáris döntéshozatali folyamat nagyobb fokú átláthatósága érdekében a Monetáris Tanács a kamatmeghatározó üléseiről a múlt év eleje óta rövidített jegyzőkönyvet jelentet meg. A nyilvános jegyzőkönyvből megismerhetők a jegybanki alapkamat szintjéről szóló döntés mellett és ellen felhozott érvek, és október óta a szavazás név szerinti eredménye is. Ezt, a monetáris politika előrejelezhetőségét is javító lépést a piaci szereplők kedvezően fogadták.

A jegybanktörvény felmenti a nemzeti bankot az alól, hogy a monetáris politika megvalósítása során tekintettel legyen arra, hogy a monetáris döntések milyen kihatással lesznek a bank eredményére. Nem a bank gazdálkodásának javulását jellemzi tehát, hogy 2005-ben 21,4 milliárd forint veszteségünk volt, szemben az előző évi 42,8 milliárdos veszteséggel. A veszteség mérséklődését a forintban fennálló kötelezettségek kamatszintjének csökkenése, valamint a költségvetési devizahitelek nagy részének előtörlesztése eredményezte.

Mint közfeladatokat ellátó intézmény, határozottan törekszünk arra, hogy feladatainkat a leghatékonyabban és költségtakarékosan lássuk el. Az elmúlt évben folytattuk a 2001-ben megkezdett profiltisztítást, amelynek során a nem jegybanki tevékenységeket fokozatosan leépítettük. Ezen túlmenően – a legjobb európai jegybankok gyakorlatát átvéve – 2005-ben intézkedéseket hoztunk a bank szervezésének ésszerűsítésére. Ennek keretében feltártuk és jelentősen csökkentettük a felesleges bürokráciát és ezzel

összefüggésben csökkentettük a létszámot. Működési költségeink a tervezett kereteken belül alakultak. A működési hatékonyság javítására irányuló, több éve tartó erőfeszítéseink eredményeképpen működési költségeink 2005-ben is az öt évvel ezelőtti szint alatt maradtak.

Magyarország európai uniós csatlakozása óta az MNB sikeresen integrálódott a Központi Bankok Európai

Rendszerébe (KBER). Az MNB vezetői és illetékes szakértői teljes jogú tagként, aktívan vesznek részt a KBER munkáját támogató bizottságok és azok munkacsoportjainak tevékenységében. Az EU-csatlakozás óta eltelt időszak tapasztalatai azt mutatják, hogy a bizottsági munka rendkívül hasznos fóruma a szakmai tapasztalatszerének, és segíti felkészülésünket az eurozónához való csatlakozásra.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

Működési formája: részvénytársaság

Alapítási ideje: 1924

Tulajdonosa (részvényese): magyar állam – képviseli: a pénzügyminiszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

– a feladatai ellátásához szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;

– támogatja a pénzügyi rendszer stabilitását, valamint a pénzügyi rendszer prudenciális felügyeletére vonatkozó politika kialakítását és hatékony vitelét.

A fentiekén túl az MNB más tevékenységet csak elsődleges célja és a felsorolt feladatok teljesítésének veszélyeztetése nélkül – jogszabályban meghatározott felhatalmazás alapján – folytathat.

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPFELADATAI

Az MNB speciális részvénytársaságként működő jogi személy, amely tevékenységét a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. tv.-ben (a továbbiakban: MNB tv.) meghatározott körben végzi. A Magyar Nemzeti Bank a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja.

A bank elsődleges céljairól, alapvető feladatairól, intézményi, szervezeti, személyi, pénzügyi függetlenségéről, működéséről rendelkező törvény – az Európai Közösséget Létrehozó Szerződés 105. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank csupán e cél veszélyeztetése nélkül – a rendelkezésére álló monetáris politikai eszközökkel – támogatja a kormány gazdaságpolitikájának megvalósulását.

Az árstabilitás megvalósítása (elérése és fenntartása) mellett, illetve annak érdekében a bank a törvényben meghatározott alapvető feladatait látja el, így:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlék-bankjegyet és emlékérmét is;
- hivatalos deviza- és aranytartalékot képez és kezeli azt;
- a devizataralék kezelésével és az árfolyam-politika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- kialakítja és szabályozza a belföldi fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszereket, és felvigyázási tevékenysége keretében figyelemmel kíséri azok tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében;

A jegybanki függetlenség jegyében az árstabilitás elérését és fenntartását szolgáló monetáris politikát, az annak érvényesítését szolgáló eszközöket a bank az MNB tv.-ben foglalt keretek között önállóan alakítja ki. Ilyen eszköz egyebek mellett, hogy az MNB a számlavezetési körében betétet fogad el és megfelelő biztosíték ellenében – a törvény szerinti korlátozással – hitelt nyújt, nyíltpiaci műveletek és visszavásárlási megállapodások keretében értékpapírokat vásárol, elad és közvetít az azonnali és származtatott piacokon, saját értékpapírokat bocsát ki, árfolyamokat és kamatokat befolyásol és meghatároz, értékpapírokat számítol le (visszleszámítol), szabályozza a kötelező tartalékot.

Az MNB számlavezetési tevékenysége törvény által meghatározott alanyi körre korlátozódik. A bank vezeti például a kincstári egységes számlát, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság, az Államadósság Kezelő Központ Részvénytársaság, a hitelintézetek, az elszámolóházak, továbbá az Országos Betétbiztosítási Alap és a Befektetővédelmi Alap pénzforgalmi számláját.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

A Magyar Nemzeti Bank testületeiről az MNB tv. és az abban foglalt eltérésekkel a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény rendelkezik.

A fenti két jogszabály alapján az MNB-nek – bár egyszemélyes gazdasági társaságként működik – van közgyűlése, ahol a magyar államot, mint részvénytulajdonost a pénzügyminiszter képviseli. A közgyűlés összehívására, határozatképességére és hatáskörére vonatkozó szabályokat az MNB tv., a gazdasági társaságokról szóló törvény és a bank alapszabálya tartalmazza. A közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik az alapszabály megállapítása és módosítása, a mérleg és az eredménykimutatás megállapítása, a törvényes működés biztosítékát jelentő

könyvvizsgáló megválasztása, visszahívása és díjazásának megállapítása.

Az MNB tv. jövedelemszabályozásról szóló részének rendelkezései alapján a bank a közgyűlés döntése alapján fizet a tárgyévi eredményéből vagy az eredménytartalékból osztalékot.

A Magyar Nemzeti Bank Éves jelentése tekintetében, amely két részből, az éves beszámolóból és az üzleti jelentésből áll, a közgyűlés hatásköre elkülönül: az éves beszámoló vonatkozásában a hatáskör jóváhagyásra, az alapfeladatokról szóló üzleti jelentés esetében – a jegybanki függetlenségre tekintettel – az abban foglaltak tudomásulvételére terjed ki.

Az Európai Unió elvárásaival összhangban az MNB vezető tisztségviselőinek (elnök, alelnökök, a Monetáris Tanács egyéb tagjai), továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség további garanciájaként – nem a közgyűlés, hanem az MNB tv. határozza meg.

Az MNB alapfeladataival, az árfolyamrendszer megválasztásával, valamint a hitelintézeteknek szükséghelyzetben történő rendkívüli hitelnyújtással kapcsolatos kérdésekben a Magyar Nemzeti Bank legfőbb döntéshozó szerve a Monetáris Tanács. A 2004. december 29-én ha-

tályba lépett, az MNB tv.-t módosító 2004. évi CXXVI. tv. szerint a Monetáris Tanács tagjai: az MNB elnöke, az elnök által javasolt egy alelnök és a köztársasági elnök által hat évre kinevezett további tagok. A módosítás következtében a Monetáris Tanács tagjainak száma a korábbi „legalább hét, legfeljebb kilenc”-ről „legalább kilenc, legfeljebb tizenegy” tagra nőtt azzal, hogy a törvénymódosítás hatálybalépésekor monetáris tanácsi tagsággal rendelkező MNB-alelnökök az eredeti megbízatásuk lejártáig megőrzik tagságukat, azaz a tanács tagjainak száma átmenetileg meghaladja a 11 főt.

A hivatkozott törvénymódosítás a tagok létszámának bővítésén túl további változást is hozott a Monetáris Tanács tekintetében. Korábban a Monetáris Tanács elnökét akadályoztatása esetén az általános hatáskörű helyettesítésre kijelölt alelnök helyettesítette. A módosítás következtében a Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – elnökhelyettest választ, aki az elnököt akadályoztatása esetén helyettesíti. 2005-ben a testület Auth Henrik alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A Monetáris Tanács és az igazgatóság ülésein a pénzügyminiszter vagy az általa felhatalmazott személy is részt vesz a kormány képviselőjeként, de szavazati jog nélkül, mivel az Európai Unió irányelveivel összhangban a jegybanktörvény kimondja: „Az MNB-t e törvényben meghatározott feladatkörében a kormány nem utasíthatja”.

A Magyar Nemzeti Bank igazgatóságának tagjai (balról jobbra): dr. Szapáry György alelnök, Járai Zsigmond elnök, Adamecz Péter alelnök és Auth Henrik alelnök

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Járai Zsigmond
elnök
a Monetáris Tanács és az igazgatóság elnöke

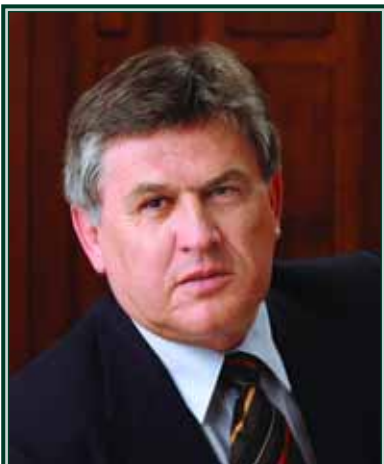
Adamecz Péter
alelnök, a Monetáris Tanács tagja,
az igazgatóság tagja

Auth Henrik
általános hatáskörű alelnök, a Monetáris
Tanács elnökhelyettese, az igazgatóság tagja

dr. Szapáry György
alelnök, a Monetáris Tanács tagja,
az igazgatóság tagja

dr. Bánfi Tamás

a Monetáris Tanács tagja
(2005 márciusától)

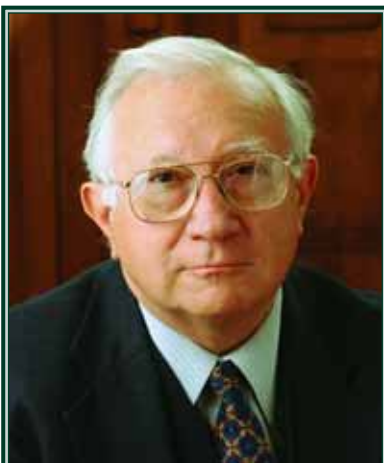
dr. Bihari Péter

a Monetáris Tanács tagja
(2005 márciusától)

Bihari Vilmos

a Monetáris Tanács tagja

dr. Csáki Csaba

a Monetáris Tanács tagja
(2005 márciusától)

dr. Hardy Ilona

a Monetáris Tanács tagja

dr. Kádár Béla

a Monetáris Tanács tagja

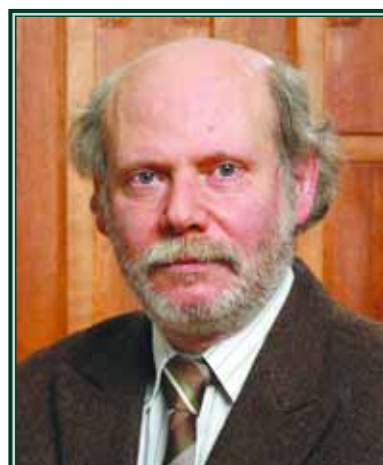
Kopits György

a Monetáris Tanács tagja

Neményi Judit

a Monetáris Tanács tagja
(2005 márciusától)

dr. Oblath Gábor

a Monetáris Tanács tagja

A Monetáris Tanács tagjai a 2005. évben:

- Járai Zsigmond elnök – a Monetáris Tanács és az igazgatóság elnöke,
- Auth Henrik általános hatáskörű alelnök, a Monetáris Tanács elnökhelyettese, az igazgatóság tagja,
- Adamecz Péter alelnök, a Monetáris Tanács tagja, az igazgatóság tagja,
- dr. Szapáry György alelnök, a Monetáris Tanács tagja, az igazgatóság tagja,
- dr. Bánfi Tamás, a Monetáris Tanács tagja (2005 márciusától),
- dr. Bihari Péter, a Monetáris Tanács tagja (2005 márciusától),
- Bihari Vilmos, a Monetáris Tanács tagja,
- dr. Csáki Csaba, a Monetáris Tanács tagja (2005 márciusától),
- dr. Hardy Ilona, a Monetáris Tanács tagja,
- dr. Kádár Béla, a Monetáris Tanács tagja,
- Kopits György, a Monetáris Tanács tagja,
- Neményi Judit, a Monetáris Tanács tagja (2005 márciusától),
- dr. Oblath Gábor, a Monetáris Tanács tagja.

A Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az igazgatóság felel. Hatáskörébe tartozik egyebek mellett:

- az alapvető feladatok végrehajtásának irányítása,
- a Monetáris Tanács által meghatározott alapelveknek megfelelő piaci- és hitelkockázat-vállalást korlátozó limittek, benchmarkok, valamint a partnerlimittek képzésére vonatkozó módszertan és a befektetési instrumentumok meghatározása,
- az MNB mérlegéről, illetőleg vagyon- és eredménykimutatásáról, valamint az eredmény felosztásáról a közgyűlés elé terjesztendő javaslat elkészítése, az üzletvezetésről, a bank vagyoni helyzetéről és üzletpolitikájáról a közgyűlésnek szóló jelentés tervezetének jóváhagyása,
- a szervezettel és belső irányítással összefüggő kérdések jóváhagyása, ideértve az emberierőforrás-menedzsment rendszerek bevezetését és módosítását is,
- a bank működésével, illetve feladatai ellátásával kapcsolatos üzleti irányelvek, szakmai tervek és programok, valamint a fejlesztési és működési költségterv jóváhagyása,
- az ügyrendjében meghatározott üzleti, illetve nem üzleti döntések meghozatala,

- az MNB-elnöki rendeletalkotás éves ütemtervének, valamint a Monetáris Tanács által hozott döntésekkel összhangban álló MNB-elnöki rendeletek szövegének jóváhagyása, ide nem értve a jegybanki alapkamat és a kötelező tartalékráta mértékéről szóló MNB-elnöki rendeleteket,
- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében a belső ellenőrzési szervezet irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és tervének megtárgyalása,
- a kollektív szerződés lényeges módosítására irányuló javaslat elfogadása,
- hitelintézeti válság esetén – a Monetáris Tanács által meghatározott alapelveknek megfelelően
 - a rendkívüli hitelnyújtással összefüggésben: az elfogadható fedezetekhez kapcsolódó hitelminősítési limittek, az elfogadható fedezetek devizanemének és befogadási mértékeinek, továbbá a rendkívüli hitel kamatának meghatározása;
- a hitelintézeti válság esetén alkalmazandó rendkívüli intézkedésekről való döntés alapvető eljárási kérdéseinek mindenkor szabályozása,
- bizottságok létrehozása, működtetése, ügyrendjük megállapítása, munkaprogramjuk jóváhagyása,
- az MNB befektetéseinek tárgyában való döntés,
- a kiemelt projektek létrehozása,
- a Központi Bankok Európai Rendszere szakbizottságai-ba tagok jelölése,
- a díjpolitika megállapítása.

Az igazgatóság azon kérdésekben, amelyek nem tartoznak a Monetáris Tanács vagy az igazgatóság mint testület kizárólagos hatáskörébe, tagjai számára döntési jogköröket állapíthat meg.

Az MNB operatív vezető testületeként működő igazgatóság legalább négy, de legfeljebb hat tagból áll. Tagjai a bank elnöke, mint az igazgatóság elnöke és a bank alelnökei.

A Monetáris Tanács és az igazgatóság jogállására, hatáskörére, feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNB tv., a gazdasági társaságokról szóló

törvény, a bank alapszabálya, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

Az igazgatóság által tagjai számára megállapított döntési jogkörökben a döntések meghozatalát a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel szakmai bizottságok támogatják.

Az **ALCO (Eszköz-forrás bizottság)** feladata az MNB mérlegét érintő, devizában végzett tevékenységgel kapcsolatos döntéshozatal támogatása.

Az **Audit bizottság** az MNB ellenőrzési rendszerével kapcsolatos döntéshozatal támogatja, megtárgyalja a könyvvizsgálói stratégiát, valamint a működés kockázat-kezelés beszámolóját. Fórumot biztosít az MNB ellenőrzési rendszere (belső ellenőrzés, könyvvizsgáló, felügyelőbizottság, Állami Számvevőszék) által tett megállapítások utókövetésére, tapasztalatainak megtárgyalására, megvalósulásának nyomon követésére.

A **Bankszakmai bizottság** feladata a pénzügyi közvetítő rendszerrel kapcsolatos jegybanki döntések meghozatalának támogatása, továbbá a Pénzügyi Konzultatív Fórum emlékeztetőjének megtárgyalása, az ott elhangzott napirendi témákról a fórum vezetőjének beszámoltatása.

A **Beruházási és költséggazdálkodási bizottság** az igazgatóság által meghatározott keretek között a beruházással és költséggazdálkodással kapcsolatos döntések meghozatalát támogatja.

A **Kiemelt beruházási bizottság** feladata a Logisztikai Központtal kapcsolatos döntéshozatal támogatása, az igazgatósági döntések végrehajtásának és a beruházási program megvalósulásának ellenőrzése.

A **Monetáris bizottság** a Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásával kapcsolatos döntéshozatal támogatja. Fórumot biztosít a monetáris helyzet rendszeres áttekintésére – a monetáris program és a tényleges monetáris folyamatok egybevetésével –, továbbá a belföldi devizapiaci és forintpiaci tevékenység összehangolására.

Az **Operatív válságkezelő bizottság** a hitelintézetek válságának felmerüléséhez kapcsolódó döntéshozatal támogatja, és megtárgyalja a válságszimulációs gyakorlat eredményét, tapasztalatait.

A **Tulajdonosi bizottság** az MNB befektetéseit érintő döntések meghozatalát támogatja.

A Magyar Nemzeti Bank ellenőrzését a közgyűlés által megválasztott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az Állami Számvevőszéknek az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi a Magyar Nemzeti Bank gazdálkodását és a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben foglaltak alapján folytatott, az alapvető feladatok körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy a Magyar Nemzeti Bank a jogszabályoknak, az alapszabályának és a közgyűlése határozatainak megfelelően működik-e.

A bank könyvvizsgálójára az Állami Számvevőszék tesz javaslatot és visszahívását is kezdeményezheti a közgyűlésnél.

A felügyelőbizottság MNB tv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki a bank alapvető feladataira és azoknak az MNB eredményére gyakorolt hatására. Így a gazdasági társaságokról szóló törvényben előírt jelentését ezen korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság hat tagja közül négy tagot – közöttük a felügyelőbizottság elnökét – az Országgyűlés választja, egy tag a pénzügyminiszter képviselője, egy tag pedig a pénzügyminiszter által megbízott szakértő. Megbízatásuk az Országgyűlés megbízatásának időtartamára szól, és az Országgyűlés megbízatásának megszűnéséig tart. A felügyelőbizottság működése addig tart, amíg az új Országgyűlés az új felügyelőbizottsági tagokat megválasztja.

Az MNB felügyelőbizottságának tagjai a 2005. évben:

- Akar László, elnök,
- Baranyay László,
- dr. Kajdi József,
- dr. Urbán László
- dr. Várfalvi István,
- dr. Várhegyi Éva.

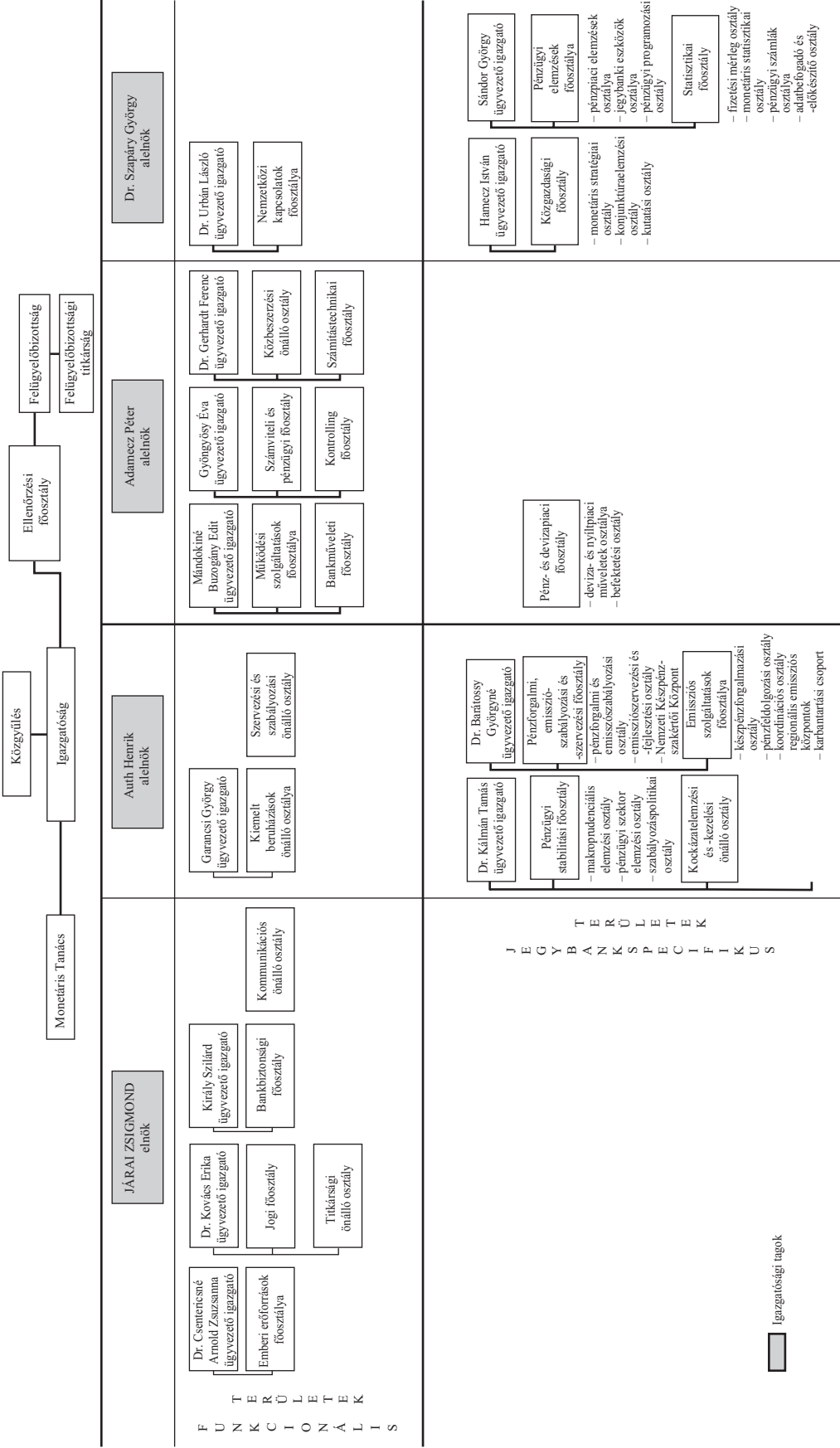
Az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság tekintetében közös, hogy jegybanki alapfeladatot jelentő tevékenységek ellenőrzésére nem jogosultak.

2.3. A JEGYBANK SZERVEZETE

A bank szervezete az elmúlt években számos változáson ment keresztül, elsődlegesen a profiltisztítás, a szervezetkorszerűsítés és -racionalizálás jegyében, melynek köszönhetően a szervezeti és működési hatékonyság jelentő-

Szervezeti ábra

MAGYAR NEMZETI BANK
Szervezeti ábra (2005. december 31.)

Igazgatósági tagok

sen javult. A cél az, hogy az MNB szakmailag és a működési feltételeket tekintve a legkiválóbb jegybankok közé tartozzék.

Az európai uniós jegybankok között leghatékonyabbnak tartott svéd jegybankkal végzett benchmarking vizsgálat eredményeinek ismeretében az igazgatóság 2005-ben további hatékonyságjavító intézkedésekről, ezek végrehajtására működésfejlesztési program indításáról, valamint szervezeti változásokról döntött.

A jegybanki és a banki működésből adódó feladatok ellátására hivatott munkaszervezet felépítését a 2005. december 31-i szervezeti ábra szemlélteti.

Az MNB jogszabályban meghatározott, valamint működéséhez kapcsolódó feladatainak ellátását, a döntések végrehajtását az igazgatóságon és tagjain túl a bank operatív irányításáért felelős ügyvezető igazgatók irányítják és felügyelik.

Az ügyvezető igazgatók a hozzájuk rendelt főosztályok, osztályok tevékenységét összefogva a következő területeket vezetik: pénzügyi elemzések és statisztika, közgazdasági kutatások, elemzések, nemzetközi kapcsolatok, pénzügyi rendszer prudenciális felügyelete és kockázatelemzés, pénzforgalom és emisszió, pénzügy-számvitel és kontrolling, befektetések felügyelete, központi igazgatási területek (jog, emberi erőforrások, titkárság, kommunikáció, bankbiztonság), központi lebonyolítás (közbeszerzés, működési szolgáltatások, számítástechnika, back office).

Az ügyvezető igazgatókat – az elsődleges monetáris politikai döntéshozói funkciójuk mellett, a közöttük lévő feladatmegosztásnak megfelelően – az elnök, illetve az alelnökök felügyelik.

A Magyar Nemzeti Bank ügyvezető igazgatói 2005. december 31-én:

Barátossy Györgyné, az Emissziós szolgáltatások főosztályát, a Pénzforgalmi, emissziószabályozási és -szervezési főosztályt felügyelő ügyvezető igazgató,

Dr. Csentericsné Arnold Zsuzsanna, az Emberi erőforrások főosztályát felügyelő ügyvezető igazgató,

Garancsi György, a Kiemelt beruházások önálló osztályát felügyelő ügyvezető igazgató,

Dr. Gerhard Ferenc, a Közbeszerzési önálló osztályt és a Számítástechnikai főosztályt felügyelő ügyvezető igazgató,

Gyöngyösy Éva, a Számviteli és pénzügyi főosztályt és a Kontrolling főosztályt felügyelő ügyvezető igazgató,

Hamecz István, a Közgazdasági főosztályt felügyelő ügyvezető igazgató,

Dr. Kálmán Tamás, a Pénzügyi stabilitási főosztályt és a Kockázatelemzési és -kezelési önálló osztályt felügyelő ügyvezető igazgató,

Király Szilárd, a Bankbiztonsági főosztályt felügyelő ügyvezető igazgató,

Dr. Kovács Erika, a Jogi főosztályt és a Titkársági önálló osztályt felügyelő ügyvezető igazgató,

Mándokiné Buzogány Edit, a Bankműveleti főosztályt és a Működési szolgáltatások főosztályát felügyelő ügyvezető igazgató,

Sándor György, a Pénzügyi elemzések főosztályát és a Statisztikai főosztályt felügyelő ügyvezető igazgató,

Dr. Urbán László, a Nemzetközi kapcsolatok főosztályát felügyelő ügyvezető igazgató.

2.4. AZ MNB KAPCSOLATA A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉVEL

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára egyben a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette.

A KBER az Európai Központi Bankból és az EU tagállamainak nemzeti központi bankjaiból áll, melynek legfőbb döntéshozó szerve az EKB igazgatóságának tagjaiból és az eurót bevezetett tagállamok jegybankelnökeiből álló Kormányzótanács.

Az Általános Tanács, amelynek tagja az Európai Központi Bank (EKB) elnöke, alelnöke, valamint a 25 tagország jegybanki kormányzója, elsősorban a KBER egészét érintő feladatokkal, az euroövezet jövőbeni bővülésével kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik és tanácsadói, koordináló feladatokat is ellát.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is. A tulajdoni arányokat a népességi és GDP-adatok alapján határozzák meg, így Magyarország részesedése az EKB-ban 1,3884%. Mivel Magyarország még nem vezette be az

eurót, az EKB Alapokmánya értelmében részesedésének 7%-át, összesen 5,4 millió eurót (1,4 milliárd forint) kellett az EKB tőkéjébe befizetnie a csatlakozás időpontjában, 2004. május 1-jén.

A KBER legfőbb döntéshozó szerveinek (Kormányzótanács, Általános Tanács) munkáját az ún. KBER-bizottságok, illetve azok munkacsoportjai segítik.

A bizottságokat az EKB és a tagállamok jegybankjainak szakértői alkotják, alapvetően döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti munkamegosztásban, lefedve a jegybanki működés valamennyi területét, a monetáris politi-

kától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adatszolgáltatásig.

A bizottságok egy évre előre meghatározott ütemterv szerint, átlagosan 5-6 alkalommal vitatják meg a szakterületüket érintő aktuális kérdéseket. Uniós csatlakozásunk óta az MNB vezetői és illetékes szakértői teljes jogú tagként, aktívan vesznek részt a bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka alapos felkészültséget igényel és jelentős többletmunkát is jelent. Az EU-csatlakozás óta eltelt időszak ugyanakkor azt is igazolta, hogy rendkívül hasznos fóruma a szakmai tapasztalatcserének. (Az egyes KBER-bizottságok tevékenységét a 3.9. fejezet mutatja be.)

3. Beszámoló az MNB 2005. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

A monetáris politika keretei

A jegybanktörvény az MNB elsődleges céljaként az árstabilitás elérését és fenntartását jelöli meg. A cél elérése érdekében a jegybank az inflációs célkövetés rendszerében határozza meg a monetáris politikát, figyelembe véve a forint euróhoz rögzített ± 15 százalékos árfolyam-ingadozási sávját.

Az Országgyűlés 2004. december 29-i hatállyal módosította a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvényt. A törvénymódosítás értelmében a Monetáris Tanács tagjainak száma 9–11 főre emelkedhet, átmenetileg azonban – a jelenlegi alelnökök mandátumának lejártáig – a tanács létszáma 13 főre bővült. A tanács négy új tagja márciustól vett részt a monetáris politikai döntéshozatalban.

A Monetáris Tanács 2005-ben is az előre meghirdetett ülésrendje szerint tartotta üléseit. Ennek megfelelően csak minden hónap második ülésén hozott döntést a jegybanki alapkamat változtatásáról.

A 2004 végén hozott döntése alapján a Monetáris Tanács a rendszeres kamatmeghatározó üléseiről rövidített jegyzőkönyveket jelentetett meg. A tanács célja az volt, hogy a jegyzőkönyvek – következő kamatmeghatározó ülést megelőző – publikálásával javuljon a monetáris politikai döntéshozatal átláthatósága, és a gazdaság szereplői árnyaltabb képet kaphassanak a jegybank helyzetértékeléséről. A jegyzőkönyv tartalmazza a gazdasági és pénzügyi folyamatok értékelésének összefoglalóját, az ülésen elhangzott vélemények rövid összefoglalóját, valamint a kamatváltoztatási javaslatokat az ezekhez tartozó érvelésekkel.

A 2005 januárjától publikált jegyzőkönyv már kezdetektől ismertette a jegybanki alapkamat szintjéről szóló döntést a szavazati arány megjelölésével, az októberi kamatmeghatározó üléstől kezdve pedig név szerint közli a szavazás eredményét. A név szerinti szavazás újabb lépés a monetáris politika döntéshozatalának átláthatóbbá tétele irányában, valamint lehetővé teszi a tanácsstagok számára, hogy döntéshozói preferenciájukat kommunikálják a piac felé. A monetáris politika előrejelezhetőségét is javító lépést a piaci szereplők kedvezően fogadták.

2005. augusztus végén a kormány és az MNB a 2007-től kezdődő időszakra középtávú inflációs célt tűzött ki, amit a

Központi Statisztikai Hivatal által közzétett fogyasztóiárindex 3 százalékos értékében határoztak meg. Az új középtávú célkitűzés legfontosabb előnye, hogy kiszámítható környezetet biztosít a gazdasági szereplők számára, segíti az inflációs várakozások lehorgonyzását, ami által hozzájárul ahhoz, hogy az infláció tartósan alacsony, az árstabilitásnak megfelelő szinten maradjon. A most kitűzött középtávú cél felülvizsgálatára a közös európai árfolyamrendszerbe (ERM-II) történő belépéskor, de legkésőbb 3 év múlva kerül sor.

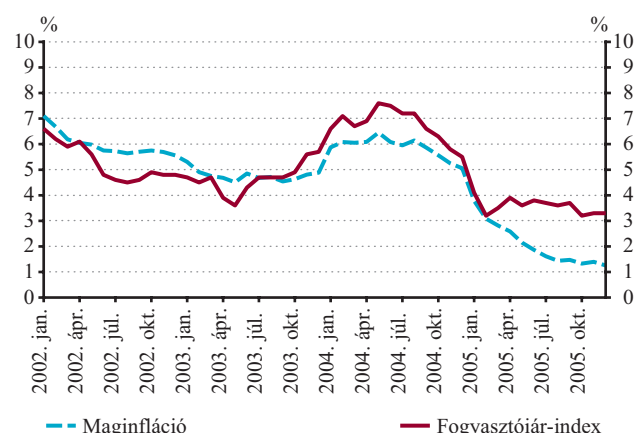
A 3 százalékos cél némileg magasabb, mint a fejlett országokban az árstabilitásnak megfelelő szint, de Magyarországon felzárkózó jellege miatt ez a szint kezeli a fogyasztóiárindex torzításait és biztosítja a relatív árak alkalmazkodását. A 3 százalékos infláció előreláthatóan megfelelő kiindulási alapot teremt a maastrichti inflációs kritérium teljesítéséhez.

Az infláció alakulása

A 2005. decemberi, egy évre visszatekintő infláció 3,3 százalékos szintje a 4 százalékos inflációs cél alatt, a ± 1 százalékpontos toleranciasávban van. Ezzel a jegybank 2005-ös inflációs célja teljesült. Az éves átlagos infláció a megelőző évi 6,8 százalékról 3,6 százalékra mérséklődött, míg az átlagos maginfláció 5,9 százalékról 2,1 százalékra csökkent.

1. ábra

A fogyasztóiár-index és a maginfláció alakulása
(éves növekedési ütem)

Az infláció csökkenésében lényeges szerepet játszott, hogy a viszonyítási alapot, azaz a 2004-es inflációs adatot az indirektadó-emelés közvetlenül mintegy 2,0 százalékkal

megemelte, bár a dezinfláció ezt a technikai hatást leszámítva is jelentős volt és a termékcsoportok széles körében érvényesült.

Az okokat elemezve megállapítható, hogy 2005-ben az inflációs folyamatokat magyarázó tényezők szinte kivétel nélkül alacsonyabb infláció felé mutattak. Bár ezáltal a fogyasztóiár-index alacsony szintre süllyedt, kérdéses, hogy ez a szint hosszabb távon – esetlegesen kedvezőtlenebb nemzetközi gazdasági környezetben – is fenntartható-e, mivel inflációs nyomást rejlhet az inflációs várakozások továbbra is magas szintje, a piaci szolgáltatások és a külfölddel versenyző termékek inflációs különbözetének növekedése, illetve a magas olajárak esetleges begyűrűződése is.

A legmarkánsabb dezinfláció a külfölddel versenyző termékek körében volt tapasztalható, amit globális, regionális és hazai folyamatok együttesen magyarázhatnak. 2005-ben a fejlett országokban is historikusan alacsony szintre süllyedt ezen termékek áremelkedése, azaz az importált infláció is mérsékelt volt. Emellett a dezinflációt támogatta a stabil árfolyamalakulás is. Ugyanakkor a fenti tényezők által indokoltnál intenzívebb volt a külfölddel versenyző termékek dezinflációja, amit az EU-csatlakozás nyomán átalakult kereskedelmi struktúra következtében felerősödött termékpiaci verseny magyaráz.

A piaci szolgáltatások inflációja azonban csak jóval kisebb mértékben csökkent, ugyanis a szolgáltató szektorban a termelékenység továbbra is jóval meghaladta a nominális béremelkedés, ami változatlan, illetve kissé növekvő profitabilitás mellett nem tette lehetővé az értékesítési árak érdemi csökkentését.

2005 folyamán a belföldi kereslet oldaláról vélhetően nem érkezett jelentős inflációs nyomás, mivel a lakossági fogyasztás növekedése az év egészét tekintve visszafogott volt, és jóval elmaradt a korábbi évek dinamikájától, ami által a gazdasági növekedés szerkezete is kiegyensúlyozottabbá vált.

A világgpiaci olajárak emelkedése a járműüzemanyagok ár-emelkedésén keresztül némileg emelte a 2005-ös inflációt, de az átgyűrűződő hatások egyelőre nem bontakoztak ki.

Árfolyam és kamatok

2005-ben a Monetáris Tanács a befektetői légkör és az inflációs kilátások javulásával párhuzamosan határozott kamatcsökkentésekkel folytatta a 2004 tavaszán kisebb lépésekkel megkezdett csökkentési sorozatot. Ezekben az időkben a monetáris politikát az vezérelte, hogy olyan ütemben csökkenjen vissza az alapkamat egy hosszabb távon is fenntartható szintre, amely támogatja a pénzügyi piaci folyamatok kiszámítható alakulását.

A Monetáris Tanács 2005-ben 9 lépésben, összesen 350 bázisponttal csökkentette a jegybanki alapkamat mértékét. Ennek eredményeképpen 2005 végére az irányadó kamat úgy mérséklődött 6 százalékra, hogy közben a forint árfolyama mindvégig abban a tartományban maradt, amely hozzájárult az infláció visszatéréséhez az árstabilitásnak megfelelő szint környékére.

A forint árfolyama az év folyamán végig az árfolyamsáv erős felében mozgott. Az árfolyam-alakulásra elsősorban a globális tényezők hatottak, míg a magyar gazdaság kockázati megítélésének változásai elsősorban a hosszú távú állampapírhozamokban tükröződtek.

Miközben az inflációs kilátások és az összességében kedvező globális kockázavállalási hajlandóság lehetővé tették a kamatcsökkentéseket, a tartósan rossz fundamentumok kockázatosabbá tették volna az alapkamat gyorsabb mérséklését. A költségvetési adatok publikálása az év folyamán fokozatosan tette nyilvánvalóvá a piaci szereplők számára, hogy a fiskális célok nem fognak teljesülni. Az előzetes várakozásokat és a 2005-ös konvergenciaprogramban vállalt szintet is meghaladó költségvetési hiány következtében jelentősen megemelkedett a forinteszközöktől elvárt kockázati prémium, amit a magas hosszú távú határidős hoza-

1. táblázat

A fogyasztói infláció és komponensei 2005-ben

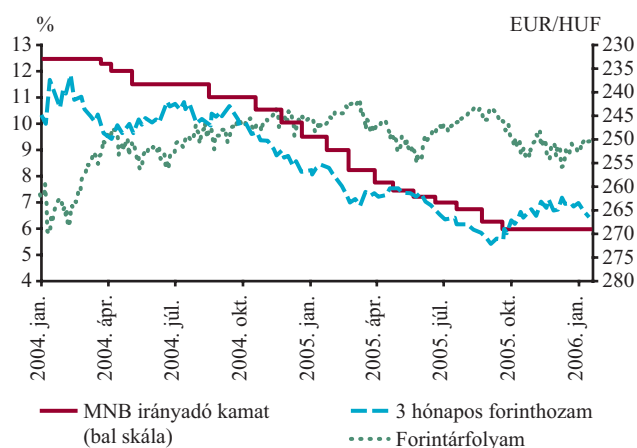
(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)

	2003	2004 Éves átlag	2005	I. n.év	II. n.év	2005 III. n.év	IV. n.év	dec.
Maginfláció	4,8	5,8	2,1	3,2	2,2	1,5	1,3	1,3
Feldolgozatlan élelmiszerek	0,7	6,6	4,3	-2,2	5,0	6,5	8,0	10,3
Járműüzemanyag és piaci energia	5,2	6,6	8,6	6,3	8,6	12,0	8,0	7,6
Szabályozott árak	5,4	9,3	6,1	5,1	5,5	5,8	6,0	6,1
Fogyasztóiár-index	4,7	6,8	3,6	3,6	3,8	3,7	3,3	3,3

mok is jól tükröznek. Ehhez hozzájárult az is, hogy a folyó fizetési mérleg tartósan magas hiánya érdemben nem csökkent, habár finanszírozási szerkezete javult.

2. ábra

Árfolyam- és hozamalakulás

Az állami devizaforrás-bevonás piacra vezetése

Az MNB 2005. február 7-én bejelentette, hogy – a 2004-es gyakorlatot folytatva – a költségvetéshez kapcsolódó nettó devizaforrás-bevonás egy részét piacra vezeti a kormányzati devizakonverzió likviditási hatásainak semlegesítése érdekében.

A költségvetés devizaforrás-bevonása 2005-ben mintegy 2,8 milliárd euro értékű MNB-nél történő devizaátváltást jelentett. Az MNB ennek a devizakonverciónak egy részét a devizatartalékok szintjének növelésére fordította, másik részét a likviditásfelesleg csökkentése érdekében – a 2004-ben kialakított gyakorlatnak megfelelően – a devizapiacra értékesítette. Mivel az MNB továbbra sem kívánta befolyásolni a forint árfolyamának alakulását, ezért az eladásokra az év során sok részletben, kis tételekben és árelfogadó módon került sor a bankközi devizapiacra, a piaci helyzet és az OTC-piaci szokványok figyelembevételével. Az ügyletek lehetséges partnerei az MNB-nél devizapiaci limittel rendelkező hazai és külföldi hitelintézetek voltak.

Kötvényértékesítés

Az államháztartás devizakibocsátásból történő hiányfinanszírozása következtében létrejött likviditásfelesleg növekedési ütemének mérséklése érdekében az MNB – előzetes bejelentés után – 2005 szeptemberében megkezdte a mérlegében található piacképes állampapírok másodpiaci értékesítését. Annak érdekében, hogy a piaci folyamatokra a lehető legkisebb hatást gyakorolják a kötvényeladások, a jegybank árelfogadó módon, kis mennyiségekben és egy

hosszabb időszakon keresztül értékesítette az államadósság-papírokat. A napi átlagos kötvényeladás volumene nem haladta meg a 2 milliárd forintot, azaz a tranzakciók lényegesen alulmúlták az államkötvények másodpiaci forgalmát, ami a jegybanki kötvényeladások időszakában átlagosan napi 141 milliárd forint volt. A kötvényeladások során az MNB a 2003 novemberében megvásárolt, megközelítőleg 40 milliárd forintnyi 2008/C és 2014/C államkötvényeket értékesítette. A jegybanki állampapír-műveletek hatására a likviditásfelesleg a kötvényeladásoknak megfelelő mértékben csökkent, és a jegybanki portfólió jelenleg döntő többségében már csak nem piacképes államkötvényeket tartalmaz.

Kötelező tartalék szabályozása

A kötelező tartalék szabályozását az MNB 2005 folyamán két alkalommal módosította. Az európai uniós csatlakozáskor megszüntetett jövedelemvonás következtében jelentősen csökkent a hitelintézetek törekvése a tartalékkötelezettség megkerülésére, ezért lehetővé vált az alultartalékolás szankciójának csökkentése. Ennek megfelelően 2005. július 1-jétől kezdődően az MNB ellenőrzése során megállapított alultartalékolás esetén az elmaradás összegének – az addigi kétszerese helyett – csupán másfélszeresét kell a hitelintézeteknek nem kamatozó számlán 30 napra elküldöztetniük.

2006. január 1-jétől az adatszolgáltatási rendelet összhangba hozta a Felügyeleti mérleg adatszolgáltatásának futamidő szerinti kategóriáit a tartalékköteles források lejáratú besorolásával. A kötelező jegybanki tartalék kiszámításáról, illetve képzésének és elhelyezésének módjáról szóló 10/2005. (VI. 11.) MNB-rendelet 2005. december 12-én kiadott módosítása következtében összhangba kerülő futamidő definíciók lehetővé teszik, hogy 2006. februártól kezdődően az MNB állapítsa meg a hitelintézetek kötelező jegybanki tartalékának összegét. A hitelintézetek egy alkalommal, legkésőbb a teljesítési tárgyidőszak kezdete előtti második MNB-munkanapig kérhetik a megállapított kötelező jegybanki tartalékuk összegének felülvizsgálatát. A teljesítési tárgyidőszak kezdete előtti utolsó MNB-munkanapot követően a hitelintézetek kötelező jegybanki tartalékának összege már nem módosulhat, az adatszolgáltatások utólagos módosítását pedig már a teljesítési tárgyidőszak alatt is szankcionálni fogja az MNB.

Változások a forint- és devizapiaci műveletek végrehajtásának feltételeiben

2005. január 31-i hatállyal több ponton módosultak az MNB forint- és devizapiaci műveleteit szabályozó üzleti feltételek.

- A hitelek fedezetvizsgálata során az MNB figyelembe veszi a lejáró hitel fedezetéül lekötött, az MNB javára zárolt értékpapírokat. Ezáltal lehetővé válik a hitelek azonos értékpapír-portfólió fedezete melletti továbbgörgetése.
- Az MNB a nem teljesítési kockázat csökkentése érdekében a sávszéli azonnali devizapiaci ügyletek körében a „fizetés fizetés után” elvet alkalmazza, ami azt jelenti, hogy az ügyletből eredő kötelezettségének csak az ügyfél értéknapon (legkésőbb 13.00 óráig) történő teljesítésének megtörténte után tesz eleget.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐ RENDSZER STABILITÁSA

A Magyar Nemzeti Bank jegybanktörvényben definiált felelőssége, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel támogatja és erősítse a pénzügyi stabilitást. Ennek keretében az MNB rendszeresen elemzi a makrogazdaság, a pénzügyi piacok és a pénzügyi intézmények működését, feltárja a közöttük lévő kölcsönhatásokat és azonosítja a pénzügyi rendszer stabilitását veszélyeztető folyamatokat. Az elemzések eredményeit és a kockázatok értékelését a *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* című kiadványában hozza nyilvánosságra.

2005-ben két alkalommal publikált stabilitási jelentést a jegybank. A jelentésekben kiemelte, hogy a magyar gazdaság jelenleg törekeny pályáján mozog és hosszabb távon nem fenntartható mértékű egyensúlytalanságok jellemzik a gazdaságot. A sérülékenység elsődleges forrása a tartósan magas államháztartási hiány, melynek következtében a fiskális politika jelentős mértékben letért a brüsszeli Európai Bizottságnak benyújtott konvergenciaprogramban vállalt pályáról. Mindez számottevő külső egyensúlytalanságot eredményez, így mind az államadósság, mind az egész gazdaság külső adóssága gyors ütemben nő. A jelentés rámutat, hogy a kockázatos struktúrában növekvő eladósodottság és az euro bevezetésével kapcsolatos bizonytalanság rontja az ország kockázati megítélését és csökkenti a gazdaság ellenálló képességét, így a nemzetközi konjunkturális és finanszírozási környezet esetleges megváltozásának negatív hatásait a korábbinál nagyobb-nak ítéli meg az MNB.

A makrogazdasági kockázatok mellett a bankrendszer és az ügyfelek viselkedéséből adódóan is egyes területeken a kockázatok növekedése tapasztalható. A gazdasági szereplők egyre jelentősebb mértékben adósodnak el devizában, és különösen szembetűnő ez a folyamat a háztartások, valamint a kis- és középvállalkozások esetében. A bankrendszer számára a legfontosabb veszélyforrást a

megnövekedett árfolyam-bizonytalanság jelenti, mivel az ügyfelek által vállalt árfolyamkockázat kedvezőtlen árfolyammozgások esetében hitelezési veszteségként jelenhet meg a bankok számára. Ugyanakkor a jelenlegi stabil tőke- és kiemelkedő jövedelmi helyzet miatt a bankrendszer sokktűrő képessége jónak tekinthető.

A pénzügyi stabilitásért vállalt felelősségből fakadóan az MNB számára különösen fontos, hogy a felépülő kockázatokról tájékoztassa a közvéleményt, és lehetőségeihez képest segítse a gazdasági szereplőket a kockázatok értékelésében és a megfelelő döntések meghozatalában. Ennek keretében a pénzügyi kultúra általános szintjének növelése kulcsszerepet tölt be, mivel megítélésünk szerint az ügyfelek jelentős része jelenleg nem ismeri az új pénzügyi termékek és a devizában történő eladósodottság kockázatait, egy esetleges kamat- vagy árfolyamváltozás lehetséges következményeit és a potenciális veszteségek mértékét. Ezt a vállalatok körében végzett kérdőíves felmérésünk eredményei is megerősítik, és a kérdőív alapján különösen a kis- és középvállalatok kockázati tudatossága bizonyult alacsonynak. Hasonló folyamatokat és kockázatokat látunk a háztartások eladósodásával kapcsolatban is. Mivel az ügyfelek részéről nem várt veszteségek akár a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni bizalomvesztéshez is vezethetnek, ezért az MNB kiemelt céljai közé emelte a pénzügyi kultúra növelését.

Az MNB a pénzügyi stabilitási területen számos nemzetközi intézménnyel, szervezettel, jegybankkal tart fenn szoros szakmai kapcsolatot. Részt vesz többek között az EKB „Financial Stability Review” című kiadványának elkészítésében, és a pénzügyi stabilitással foglalkozó munkacsoportok, szakértői teamek munkájában, valamint a témában indult nemzetközi kutatási projekteken.

Az MNB, a PSZÁF és a PM képviselői a Pénzügyi Stabilitási Bizottság keretein belül döntést hoztak arról, hogy – más európai jegybankokhoz hasonlóan – szimulációs gyakorlatot tartanak a hatóságok krízisszituációban történő együttműködésének tesztelése céljából. A 2005. október 6-án megtartott gyakorlat a hazai szervezetek közötti együttműködésen túlmenően az információmegosztás, valamint a külső kommunikáció hatékonyságát is tesztelte. Az első ízben végrehajtott, kizárólag a hazai szervezetek bevonásával megtartott gyakorlat sikeresnek értékelhető, a hatóságok együttműködése hatékony és intenzív volt. A szimulációs gyakorlat eredményeként döntés született a krízisszituációban történő intézményközi együttműködést támogató megállapodás kidolgozásáról. A jegybank a jövőben – hazai és nemzetközi hatóságok bevonásával, továbbá más-más célterületre fókuszálva – rendszeresen kíván hasonló gyakorlatokat tartani.

A pénzügyi stabilitási kutatások 2005. évi kiemelt témája a magánnyugdíjpénztárak működésének elemzése volt. Az elemzés célja – a banki és biztosítói háttérű pénztárakra fókuszálva – a hazai magánnyugdíjpénztárak működésének elemzése és a szektor hatékonyabb működtetését lehetővé tevő szabályozási javaslatok megfogalmazása volt. Az elkészült tanulmány megállapításai szerint a pénztári rendszer működésének problémáit a verseny csekély mértéke, a banki és biztosítói háttérrel működő pénztárak nem megfelelő működési formája és a pénztári portfólió diverzifikáltságának alacsony foka okozza.

A jegybank pénzügyi szabályozási tevékenységében nagy hangsúlyt kapott 2005-ben az új bázeli tőkeszabályokra vonatkozó felkészülés. 2005 októberében végleges formát kapott a tőkeszabályokat az Európai Unióban bevezető szabályozás (CRD), így 2007-től a bankoknak lehetősége nyílik az új kockázatmérési és tőkekövetelmény-számítások alkalmazására. Az MNB – folytatva a 2004-ben elkezdett munkát – 2005-ben is aktív részese volt a CRD implementációs és a fejlett módszerek engedélyezéséhez kötődő validációs módszertan európai szintű kidolgozásának. Ehhez kapcsolódva részt vesz a hazai felügyelet értelmezési kérdéseket és validációs módszertant tartalmazó ajánlásának elkészítésében is.

Emellett az MNB átfogó tanulmányt készített az új tőkekövetelmény-szabályok kapcsán elismerhető hitelbiztosítékokról és egyéb kockázatcsökkentő technikákról, ahol bemutatta a hazai érvényesíthetőség legfőbb korlátait. A tanulmányban megfogalmazott cselekvési javaslatok arra irányulnak, hogy a bankok tőkehelyzete ne romoljon pusztán a kapcsolódó jogszabályok inkompatibilitása miatt. Amennyiben ezek elmaradnak, az a tőkehelyzet szükségtelen romlásával egyrészt pénzügyi stabilitási kockázattal, másrészt pedig a hazai intézmények nemzetközi versenyképességének gyengülésével is jár.

3.3. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

A fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek vonatkozásában az MNB egyidejűleg több szerepkört tölt be; szolgáltatóként vezeti a hitelintézetek számláit, melyen a bankközi ügyletekből származó forintpozíciók véglegesen teljesítésre kerülnek. Működteti a Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszert (VIBER). A GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.-nek (GIRO Zrt.) és a Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.-nek (KELER Zrt.) társtulajdonosa. Mindhárom elszámolási rendszernek résztvevője. Felvigyázóként az elszámolási infrastruktúra egészét tekintve szabályozó, engedélyező, ellenőrző szerepet tölt be. A piaci verseny szempontjából semleges partnerként pedig, az érintettek

együttes döntését igénylő infrastruktúrafejlesztés elősegítője, katalizátora.

Felvigyázás, szabályozás

2005 novemberében megjelent a hitelintézeti elszámolóházak által végzett elszámolásforgalom lebonyolítására vonatkozó tárgyi, technikai, biztonsági és üzletmenet-folytonossági követelmények szabályozásáról szóló, 2006. január 1-jén hatályba lépő 23/2005. (XI. 23.) MNB elnöki rendelet, amely a hitelintézeti elszámolóházakkal szemben támasztott követelményrendszert a korábbi szabályozásnál részletesebben és szélesebb körben határozza meg. A rendelet előírásai a VIBER tekintetében az MNB-re is vonatkoznak, ami azt biztosítja, hogy a hazai bankközi fizetési és elszámolási rendszerekre azonos követelmények érvényesüljenek.

A jegybank a GIRO Zrt. elszámolási rendszerének megújítására vonatkozó kezdeményezésére válaszul a rendszer fejlesztésével kapcsolatos döntések meghozatalában érintett hitelintézetek számára hat pontból álló iránymutatást dolgozott ki, és azt levélben közölte az érintettekkel. E követelmények szerint az új platform legyen képes a jelenlegi rendszer működésének maradéktalan reprodukálására. Feleljen meg azoknak a már ismert követelményeknek, amelyek a SEPA fizetési módok bevezetésével, és a TARGET2-höz történő csatlakozással kapcsolatosak. Legyen alkalmas a már jelenleg is ismert hazai fejlesztési igények megvalósítására és a későbbi fejlesztési igényekre (a műveletek banki ügyfelek szintjén történő automatizált feldolgozhatóságára, a SWIFT-szabványokkal történő kompatibilitás igényére) és az euroátállítás várható feladatára. Feleljen meg a rendszerkockázati szempontból jelentős fizetési rendszerekkel szemben támasztott tíz nemzetközi alapelvnek. Új eljárásokra történő átállást fokozatosan, szakaszosan törekedjen végrehajtani annak érdekében, hogy az eljárások, illetve az üzenetszabványok megváltoztatása ne okozzon fennakadást a fizetési forgalom lebonyolításában.

Az MNB felülvizsgálta helyszíni ellenőrzési politikáját, és a kockázatok újraértékelésével kialakította a helyszíni ellenőrzési tevékenységnek, mint a jegybanki kockázatok csökkentése egyik eszközének új középtávú koncepcióját. A megváltozott igények az ellenőrzési tevékenység decentralizálását eredményezték. A jövőben a szakmai területek beintegrálva történik az ellenőrzés.

A pénzforgalmi ellenőrzési tevékenység az alábbi négy fő területre összpontosít:

1. A pénzforgalmi adatszolgáltatás színvonala, az adatok valódisága, az előírt követelményeknek való megfelelés,

különös tekintettel az EKB-nak továbbítandó, a tagországok pénzforgalmi, fizetési és elszámolási rendszereit egységes szempontok szerint bemutató „Kék könyv” adataira.

2. A fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek ellenőrzése a felvigyázási tevékenység eszközrendszerébe illesztve.
3. A jegybankon kívüli pénzfeldolgozási tevékenység ellenőrzése, ideértve a pénzmosás megelőzését szolgáló jogszabályokat is.
4. Az MNB pénzforgalmi előírásainak betartása.

Szolgáltatások fejlesztése

A Magyar Nemzeti Bank közvetlen tagként csatlakozott a viszonylag alacsony értékű euroátutalások elszámolására szakosodott STEP2 elszámolási rendszerhez, és HUN-STEP2 szolgáltatás néven közvetett tagságot kínál belföldi hitelintézetek részére. Emellett az MNB az „entry point” funkció ellátásával megvalósítja a magyarországi bankok teljes körű cimezhetőségét.

2005 végén 16 bank, illetve takarékszövetkezet vette igénybe a HUNSTEP2 szolgáltatást. A szolgáltatáshoz kapcsolódó üzenetkezelést a GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. látja el.

• Fióktelepek Magyarországon

Elsőként a Dresdner Bank AG, másodikként a Fortis Bank SA/NV belga hitelintézet nyitotta meg magyarországi fióktelepét 2005 nyarán. Az MNB honlapján a fiókalapítás menetrendjére vonatkozó tájékoztatót tett közzé, melyben meghatározta a számlanyitási és VIBER, BKR közvetlen vagy közvetett részvétel előfeltételeit, és a bemutatandó dokumentumok körét.

• VIBER-monitor

A VIBER-forgalom zökkenőmentes lebonyolítása hatékony likviditásmenedzselést feltételez. A számlapozíció, illetve a teljesített és sorban álló tételek lekérdezése korábban csak SWIFT-üzenetváltással történt. A SWIFTNet bevezetésével lehetőség nyílt a zárt körben nyújtott „Browse” (böngésző) funkcióra épülő monitorszolgáltatás biztosítására. A szolgáltatásért az MNB külön belépési, illetve igénybevételi díjat nem számít fel. A szolgáltatás költsége a VIBER-forgalmi díjaiban térül meg.

A VIBER működése

A VIBER tagjainak száma 2005-ben 37 volt, egy taggal több, mint az előző év végén. A Bankközi Klíring Rendszer és a VIBER együttesen 624 billió (ezermilliárd) forint értékű forgalmának 91,1%-át a VIBER-ben számolták el, a forgalom volumenében a VIBER részesedése 0,36%. A két rendszer együttes elszámolási forgalma az évre előrejelzett GDP-adat 28,6-szorosát teszi ki, 2004-ben a mutató értéke 24,7 volt.

A valós idejű rendszerben az év folyamán lebonyolított fizetési műveletek értéke 568,7 billió (ezermilliárd) Ft, az éves tételszám 676,2 ezer db volt. A forgalom értéke 26,4%-kal, míg a tételszám 21,9%-kal nőtt az előző évhez képest. 2005-ben az átlagos tétel nagyság 840,9 millió Ft/tétel volt, 3,7%-kal nagyobb az előző évi átlagnál. 2005-ben a napi átlagos tételszám 2652, az átlagos napi VIBER-forgalom pedig 2230 milliárd Ft volt. A tétel szám szerint legmagasabb napi forgalmat, 5191 műveletet 2005. február 21-én számolták el, a forgalom értéke 2005. március 16-án 4190 milliárd forinttal éves csúcsot mutatott.

A bankok által képzett napközbeni hitelkeret (amit az MNB biztosít a fizetések lebonyolítása céljából, zároltatott értékpapírok fedezete mellett a bankszámlaegyenleg kiegészítése) átlagos napi állománya 2005-ben 371,9 milliárd forint volt, ami 9,8%-kal elmarad a 2004. évi adattól. Az előző évhez képest a bankok összesített napi átlagos bankszámlaállománya 10,7%-kal nőtt és elérte a 475 milliárd forintot. A pénzforgalom lebonyolítására szolgáló – e két forrásból származó – likviditás napi átlagban 2551 milliárd forint értékű VIBER és BKR együttes forgalom elszámolását tette lehetővé, ez az érték 21%-kal meghaladja az előző évi napi forgalmat. Az átlagos napi forgalom a napi likviditás háromszorosát tette ki az év folyamán, szemben az megelőző év 2,4-szeres átlagával. Nemzetközi összehasonlításban a VIBER likviditása kiemelkedően magasnak mondható. A nap végén is fennálló hitelkeret egy napos hitellé válik, melyből 2005-ben az MNB kumuláltan 1197 milliárd Ft-ot folyósított, mely a 2004. évi folyósított hitel 45%-át teszi ki. Ezen hitelek napi átlagos állománya 4,7 milliárd forint volt.

Az MNB 2004-ben a VIBER-átutalások díját 750 forintról 450 forintra, tehát 40%-kal, csökkentette. Az MNB díjpolitikája a költségmegtérülés elvén alapul, a csökkentést a forgalom növekedése és az amortizációs költségek csökkenése együtt tette lehetővé.

Együttműködés a piaci szereplőkkel

A Fizetési Rendszer Tanács (FRT) 2005. évi két rendes ülésének napirendjén két nagy témakör szerepelt. Egyfelől az eddig tisztán hazai, másfelől az ezen túl egyre gyakoribb, az euro bevezetésével és a SEPA (Single Euro Payment Area) megvalósításával összefüggő ügyek és azok kezelésének módja képeztek az ülések tárgyát.

A hazai ügyek tekintetében a „Készpénz nélküli fizetési módok fejlesztése” bizottság különböző munkacsoportjaiban folyó tevékenységek eredményeiről, munkaterveiről szóló tájékoztatást hallgatták és vitatták meg, valamint a további munkára vonatkozó határozatokat hoztak.

A SEPA-val kapcsolatban – az EPC (European Payments Council) felhívása alapján – elfogadta a nemzeti SEPA szervezet kialakításáról szóló előterjesztést, és egyben megbízta a jogi munkacsoportot, hogy készítse el a szervezet megalakításához szükséges dokumentumokat.

A pénzforgalommal összefüggő kérdések közül 2005-ben a BKR (Bankközi Elszámolási Rendszer) megújítására vonatkozó kezdeményezés nagy érdeklődést keltett. Az MNB az érdekelteket abban is segítette, hogy a kérdést széles összefüggéseiben, nemzetközi, elsősorban az euróval összefüggő vetületeiben is végiggondolják, ezért választotta a 2005. évi nemzetközi pénzforgalmi konferencia témájául a SEPA-ban működő helyi elszámolóházak jövőjével kapcsolatos kérdéseket.

Az előadónak felkért vezető külföldi szakemberek prezentációi megerősítették az MNB által a belföldi elszámolási rendszer átalakítására kialakított – már a fentiekben említett – követelményrendszerében foglaltak helyességét.

3.4. DEVIZATARTALÉK-KEZELÉS

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Bank – jegybanktörvényben is rögzített – egyik legfontosabb feladata az ország devizatartalékainak kezelése. A devizatartalék a jegybank azon likvid devizaeszközeit tartalmazza, amelyeket a monetáris hatóság fizetési problémák esetén közvetlenül felhasználhat, illetve amelyek monetáris politikai célú devizapiaci intervenciónak fedezetét jelentik.

A tartaléktartás legfontosabb célja a monetáris politika támogatása. Az árfolyamrendszer hitelességének egyik biztosítója a megfelelő szintű tartalék, amely szükség esetén jegybanki intervenciót tesz lehetővé az árfolyamsáv védelme érdekében, valamint támogatja a Gazdasági és Mone-

táris Unióba (GMU) vezető úton a devizaárfolyamra vonatkozó maastrichti kritérium teljesülését. 2005-ben sem sávon belüli nyílt, sem sávszéli passzív intervencióra nem került sor.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt évben. Az Európai Bizottságtól kapott transzferek egyre nagyobb hatást gyakorolnak a tartalékok mennyiségére.

A tartalék tartásának költségei kismértékben tovább csökkentek 2005-ben a magyar kötvénykibocsátások hitelfelárai beszűkülésének köszönhetően. Mindezek ellenére az MNB tisztán vagyonfelhalmozás céljából továbbra sem kíván tartalékot tartani. Törekszik viszont arra, hogy a mindenkori, szükséges mennyiségű devizatartalék kezelésekor a hozamszempontokat is érvényesítse, vagyis annak értékét felelős vagyonkezelőként megőrizze, és lehetőség szerint gyarapítsa.

Befektetési politika

Mint a központi bankok túlnyomó többsége esetében, az MNB által követett befektetési politika is alapvetően konzervatív, ami a klasszikus hozam–biztonság–likviditás célrendszer tekintetében az utóbbi kettő előtérbe helyezését jelenti. Így a tartalékkezelés célja az ezek fenntartása mellett elérhető hozam maximalizálása. A befektetési univerzum oly módon korlátozott, hogy a vásárolható kötvénypiaci eszközök maximális hossza 10,5 év, hitelminősítésük a nagy nemzetközi hitelminősítő cégek legfelső két besorolási kategóriája (AA-AAA) lehet. A hitelminősítésen túl a felállított likviditási követelmények is a fejlett országok, nagy nemzetközi pénzügyi szervezetek, illetve kormányügynökségek kibocsátásainak vásárlását teszik lehetővé, és kizárják a nagy árfolyam-ingadozást mutató értékpapírokat (pl. részvények) vásárlását.

A tartalékok devizaszerkezete tekintetében az euro játszik meghatározó szerepet, emellett kisebb részben dollárban is tart tartalékot az MNB. Az euro meghatározó súlyát indokolja az ország árfolyamrendszere, az eurozónával való gazdasági integrációja és az idegen devizában denominált államadósság devizaszerkezete is, amelyben szintén az euro dominál.

A tartalékportfólió szerkezetét tekintve az MNB megkülönböztet ún. likviditási és befektetési portfóliót mindkét devizában. A likviditási portfólió célja a napi szintű likviditási igény maradéktalan kiszolgálása (kamat- és tőketörlesztések, intervenció, egyéb tranzakciók), így ezek nagysága napról napra változik a befolyó, valamint a kifizetésre kerülő tételekkel. A tartalék nagyobb hányadát kitevő befekte-

tési portfóliók esetében nagyobb hangsúlyt kapnak a hozamvárások. Bár az értékpapírok gyors és eredményes értékesíthetősége itt is alapkövetelmény, a befektetési állomány stabilitása – a piaci kilátásoktól függően – hosszabb átlagos futamidejű kihelyezéseket is lehetővé tesz. Az elmúlt években tapasztalt pénz be- és kiáramlások nagyságának és szórásának figyelembevételével határozza meg az MNB a két portfóliótípus egymáshoz viszonyított arányát. Ennek alapján az MNB továbbra is a tartalék 20%-át tartja a likviditási, 80%-át a befektetési portfóliókban.

A tartalék nagysága

A hivatalos devizatartalékok nagysága 2005 folyamán 11,7 milliárd euróról 15,7 milliárd euróra emelkedett. A tartalékok szintje a második félévben mérsékelt ingadozásnak volt kitéve, az emelkedés túlnyomó része az első félévben, valamint a repülőtér privatizációjának köszönhetően az év utolsó hónapjában következett be. A tartalékok jelenlegi szintje az optimális tartaléknagyság megállapításához leggyakrabban használt mutatók alapján megfelelőnek mondható.

A tartalékok növekedésében a magyar állam külföldi tőkepiacokról történő, 4,7 milliárd euro összértékű forrásbevonásai játszották a fő szerepet. A másik legfontosabb tartalékokat növelő tétel a Budapest Airport értékesítése volt, amelyből decemberben 1,85 milliárd euro folyt be. A tartalékportfóliókon elért hozam 285 millió euróval, az Európai Bizottságtól kapott transzferek 289 millió euróval járultak hozzá a tartalékok növekedéséhez. Az MNB-nél elhelyezett devizabetétek állománya 79 millió euróval nőtt 2005-ben, ami szintén a tartalékokat gyarapította.

A tartalékok nagyságát csökkentették az állam és az MNB devizaadósságának szolgálatához kapcsolódó tőke, ka-

mat és egyéb tételek, melyek összege 2005-ben 2,7 milliárd euro volt. Az MNB előre bejelentett bankközi devizapiaci euroértékesítése 514 millió euróval csökkentette a tartalékok állományát.

A pénzügyi kockázatok kezelése az MNB-ben

Az MNB alapfeladatainak ellátása során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. Alapelv, hogy a vállalt kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázatvállalás legyen tudatos, és a szóban forgó kockázatok mértéke igazodjon az alapfeladatok céljaihoz. A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A befektetéseket tartalmazó portfóliókra – viszonyítási alapként – benchmarkokat állít fel, amelyek tükrözik az MNB preferenciáit a kezelt tartalék értékének biztonságát, a tartalék likviditását, valamint a tartalékon elért hozam nagyságát illetően. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra.

A tudatos kockázatvállalás 2005. évre vonatkozó kereteit illetően a Monetáris Tanács (MT) döntött: meghatározta a tartalék- és kockázatkezelés alapelveit, tudatosan vállalt kockázatként jelölte meg a piaci, likviditási és hitelkockázatok körét, döntött a benchmarkpolitikáról és stratégiai benchmarkokat állapított meg, valamint meghatározta, hogy a bruttó tartalékszerkezetben eszközoldal mely devizanemek tarthatók.

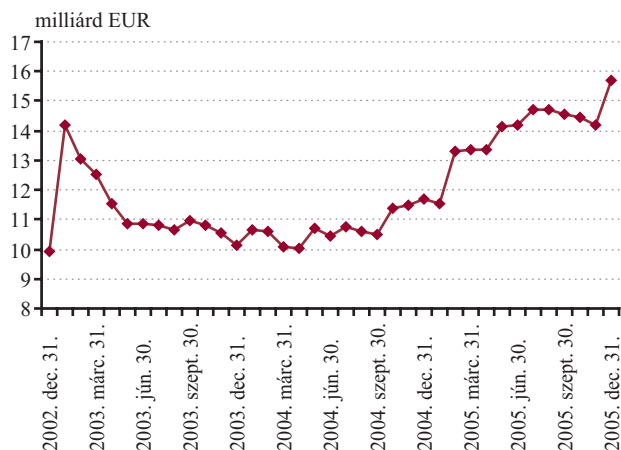
Az MNB igazgatósága hagyta jóvá – az MT által meghatározott kereteken belül – a limitrendszer: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékkezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét. Az Eszköz-forrás bizottság (ALCO) az év folyamán havi rendszerességgel áttekintette a piaci folyamatokat és felülvizsgálta a bank kockázati kitétségét.

A kockázatkezelési politika két fő pillére a kétszintű benchmarkrendszer és a – részben a benchmarkokhoz kapcsolódó – limitrendszer. A hozam-kockázat preferenciákat és a teljesítménymérést szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység havi rendszerességgel felülvizsgálta. Az év folyamán taktikai benchmark felállítására nem került sor, a stratégiai benchmarkok voltak érvényben. A benchmarktól való maximális eltérést az MNB igazgatósága által meghatározott limitek korlátozták.

A bank külön stratégia alapján kezeli a befektetési és a likviditási portfóliókat. 2005-ben mind az euro, mind a dollár befektetési portfólió benchmarkja legalább AA minősítésű és legfeljebb 10,5 év hátralévő futamidejű állampapírokat, vállala-

3. ábra

A devizatartalékok alakulása 2003 elejétől

lati kötvényeket, pénz- és tőkepiaci eszközöket tartalmazott. A benchmarkportfóliók – az eszközök hitelbesorolása és hátalévő futamideje szerinti – összetétele tükrözi a jegybankokra jellemző konzervatív kockázatvállalási hajlandóságot.

Az eurobefektetési portfólió hozama 2005-ben 2,43 százalékponttal haladta meg a benchmarkját; a dollárportfólió hozama 2,71 százalékponttal volt magasabb a benchmarknál. Az eurolikviditási portfólió éves hozama 2,12 százalékponttal volt szemben a benchmark 2,06 százalékos hozamával, a dollárlikviditási portfólióé pedig 3,32 százalékponttal volt a benchmark 2,96 százalékponttal szemben.

Az év utolsó napján az MNB teljes devizamérlegének kamatkockázata kockázattartottérték-mutatóval (VaR) kifejezve (1 hónapos horizonton és 95 százalékos konfidenciaszinten) 41 millió euro, míg a befektetési portfóliók benchmarkoktól vett eltérési hibája (tracking error) ugyancsak 95%-os konfidenciaszinten 7 millió euro volt. A nettó nyitott devizapozíció kockázattartott értéke – az euróhoz mérten, 1 napos időhorizonton, 95%-os konfidenciaszint mellett – ugyanakkor 1282 eurót tett ki. A mértékek nagysága tükrözi a kockázatvállalási politikában lefektetett konzervatív irányelvek megvalósulását.

A működési kockázatok kezelése

A bank 2005-ben – ezen a területen alapvetően – a rendszerek hibájából, kieséséből eredő kockázatok kezelésére összpontosított. Az IT-rendszerek és a munkavégzés eredeti helyszínének kiesése különösen kritikus a fizetési forgalom és más fontos banki munkafolyamatok lebonyolításának szempontjából. Az ilyen üzemszünetből eredő pénzügyi veszteségek és kedvezőtlen reputációs hatások kiküszöbölésére szolgált tartalékközpont (ATK) működőképességének tesztje ezért alapvető fontosságú. Ennek megfelelően az év során több tesztelés, és ezek eredményeként javító intézkedések történtek.

Emellett az informatikai rendszerekben rejlő kockázatok több nézőpont szerinti elemzése is megvalósult.

3.5. EMISSZIÓS TEVÉKENYSÉG

2005 folyamán két, az országos készpénzforgalmat szabályozó MNB-rendelet jelent meg, és több, készpénzforgalmat érintő intézkedést hozott a jegybank.

A készpénzforgalmazásra vonatkozó új MNB-rendeletek

2005. júniusban készpénzforgalmazáshoz kapcsolódóan két új MNB-rendelet jelent meg.

- „A magyar és külföldi törvényes fizetőeszközök hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai és egyéb feladatokról” szóló 13/2005. (VI. 27.) MNB rendelet, illetve
- „A pénzfeldolgozási tevékenységről és a készpénzforgalmazás feltételeiről” szóló 14/2005. (VI. 27.) MNB rendelet.

A készpénzben lebonyolított műveleteket érintő jelentősebb változások

Az MNB felülvizsgálta a készpénzben végzett műveletek díjtételeit, és 2005. július 1-jétől a készpénzkezelési díjakat az MNB a bankjegyek esetében 25%-kal mérsékelte, míg az érméknél a számlára történő befizetést díjmentessé tette. A készpénz más címletű készpénzre történő átváltásakor alkalmazott váltási díjak emelkedtek, ugyanakkor a díjmentesen beváltható érmék (1, 2 és 5 forintosok) köre kibővült a 10 forintos érmecímlettel.

2005 júliusától az MNB elnökének rendelete szabályozza az újra forgalomba hozható forint fizetőeszközök minőségét, valamint a hamisgyanús hazai és külföldi fizetőeszközök kezelésével kapcsolatos eljárási rendet. Ezzel összefüggésben a jegybank a hitelintézetekre és a pénzfeldolgozási tevékenységet végző szervezetekre vonatkozóan új ellenőrzési módszert vezetett be. A jegybanki pénzfeldolgozó területen végzett ellenőrzés során az MNB szűrőpróbaszerűen kiválasztott minta alapján, nagy teljesítményű bankjegyfeldolgozó gépeken ellenőrzi a hitelintézetek és a pénzfeldolgozó szervezetek által feldolgozott bankjegyek minőségét.

2005. július 1-jétől a hitelintézetek által befizetett vagy váltásra átadott készpénzben fellelt hamisítványok után az MNB hamisítványonként 20 000 forintos díjat számít fel. A díj bevezetése óta eltelt időszakban a hamisítványok – korábban is csekély – előfordulása tovább mérséklődött a befizetésekben.

Forgalomban lévő készpénz

2005-ben a jegybankon kívüli készpénzállomány értéke éves átlagban 10%-kal nőtt, amely lényegesen meghaladja a 2004. évi 3%-os növekedési ütemet. A készpénzállomány értékének magasabb növekedési ütemét egyrészt a növekvő lakossági fogyasztás magyarázza, másrészt a csökkenő kamatszínvonal, amelynek révén a készpénztartás, illetve más likvid pénzügyi eszközben történő megtakarítás (látraszóló betétek) költsége csökkent.

A forgalomban lévő készpénzállomány egész évben gyorsuló ütemben emelkedett, decemberben nőtt a legna-

2. táblázat

A forgalomban lévő készpénz állományának alakulása az év utolsó napján

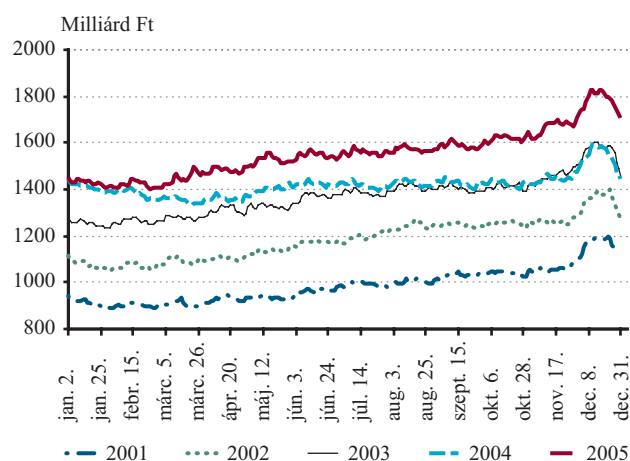
	2004	2005	Változás	
	milliárd forint		milliárd forint	%
Bankjegyek	1415,8	1675,3	259,5	118,3
Érmék	25,5	27,5	2,0	107,8
Forgalmi készpénzállomány	1441,3	1702,8	261,5	118,1
Emlékpénzek	3,0	3,2	0,2	106,7
Forgalomban lévő készpénz	1444,3	1706,0	261,7	118,1

gyobb mértékben. 2005 végén 1706,0 milliárd forint értékű készpénz volt forgalomban, 18%-kal, 261,7 milliárd forinttal több, mint az előző év végén.

A forgalomban lévő készpénz értékének évközi változása a korábbi évekéhez hasonló szezonalitást mutatott, legacsonyabb értéke február végén, a legmagasabb karácsony előtt volt. A hó eleji bérkiáramlásokkal összefüggésben forgalomba kerülő készpénz egy része a hónap közepére visszaáramlott a jegybankba. Minden évben a karácsonyi ünnepek után nagyarányú a készpénz visszaáramlása a jegybankba. 2005 decemberében a korábbi évekhez képest a visszaáramlás mértéke kisebb volt.

4. ábra

A forgalomban lévő készpénz értékének alakulása

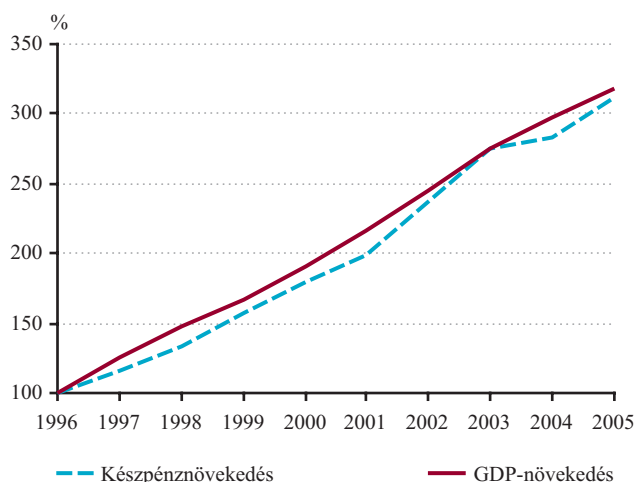

Az év közben átlagosan forgalomban lévő készpénz folyó áras GDP-hez viszonyított aránya – a készpénz GDP-nél nagyobb növekedési üteme következtében – az elmúlt évi 6,9%-ról 7,1%-ra nőtt. A forgalomban lévő készpénz átlagosan 10%-os növekedési üteme 3 százalékponttal volt magasabb a folyó áras GDP növekedési üteménél.

2005. december 31-én egy lakosra átlagosan 169 ezer forint összegű készpénz, 26 darab bankjegy és 252 darab

5. ábra

A folyó áras GDP és a forgalomban lévő készpénz éves átlagos értékének növekedése 1996-os bázison

érme jutott. Az elmúlt év végéhez képest az egy főre jutó készpénz értéke 17%-kal emelkedett, a bankjegyek száma 2, az érmék száma 22 darabbal nőtt. (2004 végén az eurozónában az egy főre jutó forgalomban lévő eurobankjegyek száma 33, az euroérméké 202 darab volt.)

A forgalomban lévő készpénzállomány értékén belül a bankjegyek aránya az előző évekhez hasonlóan 98%, az érméké 2% volt.

Forgalomban lévő bankjegyek

A forgalomban lévő bankjegyállomány értéke 2005-ben 2004 végéhez képest 18%-kal nőtt, és év végére elérte az 1675,3 milliárd forintot. A forgalomban lévő bankjegyek darabszáma ennél kisebb mértékben, mindössze 10%-kal emelkedett, aminek oka a nagy címletek további térnyerése. Valamennyi bankjegycímlet mennyisége növekedett, a 20 000 forintosok száma azonban kiugró mértékben, 41%-kal gyarapodott. Jelentős mértékben, 7%-kal emelkedett a 10 000 forintosok darabszáma, valamint a két legkisebb

3. táblázat

A forgalomban lévő bankjegyek az év utolsó napján

Címletek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	millió forint	mennyiség	érték
20 000 forint	34,7	693,2	13,1	41,4
10 000 forint	76,8	767,8	29,1	45,8
5000 forint	22,6	112,9	8,5	6,8
2000 forint	17,5	35,0	6,6	2,1
1000 forint	45,6	45,6	17,3	2,7
500 forint	24,3	12,2	9,2	0,7
200 forint	42,9	8,6	16,2	0,5
Összesen	264,3	1675,3	100,0	100,0

bankjegycímlet, az 500 és 200 forintosok forgalomban lévő mennyisége is, 7, illetve 9%-kal.

Az év végén forgalomban lévő bankjegyek átlagos címletértéke (forgalomban lévő bankjegyek értéke/forgalomban lévő bankjegyek darabszáma) 6339 forint volt, 462 forinttal több, mint az elmúlt év hasonló időszakában. Összehasonlításként, 2005 végén a forgalomban lévő eurobankjegyek átlagos címletértéke 54,3 euro (13 700 forint) volt.

Forgalomban lévő érmék

2005 végén 2545 millió darab érme volt forgalomban, 9%-kal, 218 millió darabbal több, mint az elmúlt év hasonló időszakában. A növekmény több mint 68%-a – a korábbi évekhez hasonlóan – a kis címletű (1 és 2 forintos) érmék átlagot meghaladó mértékű kiáramlásából származott. Az 50 forintos érme állományának 2005. évi növekedése volt a legdinamikusabb, 12%. Ennek oka, hogy 2005-ben az MNB a Nemzetközi Gyermekmentő szolgálat fennállásának 15. évfordulója alkalmából

2 millió darab 50 forintos névértékű forgalmi emlékérmét bocsátott ki, aminek nagy része – különlegessége miatt – már nem vesz részt a forgalomban. A forgalomban lévő érme értéke 8%-kal (2 milliárd forinttal) emelkedett az elmúlt évben.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A Magyar Nemzeti Bank végzi az országban előforduló hamisítványos forint-, illetve külföldi bankjegyek és érmék szakértői vizsgálatát.

2005. évben az Európai Unióhoz való csatlakozás jegyében létrehozott Nemzeti Készpénzszakértői Központ tevékenységének súlyponti eleme a készpénzhamisítás elleni hatékony, koordinált, nemzeti szintű fellépést biztosító intézményekkel való együttműködés szorosabbá tétele. Ezt szolgálja az együttműködés területeit, közös feladatait rögzítő, az MNB és az ORFK között októberben létrejött írásos megállapodás.

4. táblázat

A forgalomban lévő érmék az év utolsó napján

Címletek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	millió forint	mennyiség	érték
100 forint	138,3	13 835	5,4	50,3
50 forint	87,4	4 371	3,4	15,9
20 forint	171,3	3 427	6,7	12,5
10 forint	205,3	2 053	8,1	7,5
5 forint	276,2	1 381	10,9	5,0
2 forint	764,2	1 528	30,0	5,6
1 forint	902,4	902	35,5	3,3
Összesen	2545,0	27 498	100,0	100,0

A Magyar Nemzeti Bank szakértői az elmúlt év során 9369 esetből származó, 10 257 darab, készpénzforgalomból kiszűrt forinthamisítványt regisztráltak. A leggyakrabban hamisított címlet 50%-os részarányával az 1000 forintos volt. Bankjegyeinket nyomdai eljárással továbbra sem hamisítják, valamennyi lefoglalt hamisítványt irodai sokszorosító eszközzel (színes fénymásoló, printer) állították elő. A valódi bankjegyek ismerete, illetve a vásárlási helyzetekben elvárható mértékű ellenőrzés esetén a hamisítványok kiszűrhetők. A hamisítás mértéke a készpénzforgalom biztonságát nem veszélyezteti.

Az előző év hasonló időszakához viszonyítva a valutahamisítási esetek száma és a lefoglalt hamisítványok darabszáma nem változott jelentősen, továbbra is kedvező. Az euro hamisítása, bár kismértékben emelkedett, összességében nem jelentős, 2005. évben mindössze 816 darab forgalomból kiszűrt eurohamisítványt vizsgáltak szakértőink.

Emlékérme- és érmekibocsátás

A Magyar Nemzeti Bank 2005-ben hatféle emlékermét és két forgalmi érme emlékváltozatát bocsátotta ki. A diósgyőri várról, Alpár Ignác születésének 150. évfordulójáról, az aggteleki-karszt barlangjairól, a Budapesti Református Teológiai Akadémia fennállásának 150. évfordulójáról és Bocskai István fejedelemségre választásának 400. évfordulójáról 5000 forint névértékű ezüst emlékermét készítettet a bank. A 100 éve tervezett első magyar postautóról nem nemesfém emlékérme jelent meg. József Attila születésének 100. évfordulója alkalmából 10 forintos, a Nemzetközi Gyermekmentő szolgálat fennállásának 15. évfordulója alkalmából pedig 50 forintos névértékű érmét hozott forgalomba az MNB, amelyek névértékes oldala megegyezik a közönséges forgalmi érmék névértékes oldalával.

3.6. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

Az MNB statisztikai tevékenységének törvényi szabályozása

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 4. §-a a jegybank alapfeladatai közé sorolja a feladatai ellátásához szükséges statisztikai információk gyűjtését, információs rendszer működtetését, és statisztikai publikációk közzétételét.

Az európai uniós jogharmonizációs követelmények szerint módosított, 2004. június 27-től hatályos jegybanktörvény 60. §-a (1) bekezdésének i) pontja alapján az MNB elnöke rendeletben szabályozza a jegybanki információs rendszerhez szükséges, a pénzügyi intézmények, befektetési vállalkozások, kiegészítő pénzügyi szolgáltatást nyújtó in-

tézmények által szolgáltatandó információk körét, a szolgáltatás módját és határidejét. Az ennél tágabb intézményi körre nézve az MNB változatlanul az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) keretében rendelte el az adatszolgáltatásokat.

Az MNB – mint a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szervezet – statisztikai tevékenységét a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvénnyel összhangban a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény is szabályozza.

Statisztikai tevékenységek

Az MNB statisztikai tevékenysége magában foglalja a feladatai ellátásához szükséges adatok gyűjtését, átvételét, feldolgozását, információs rendszerek létrehozását, működtetését, az adatok elemzését, közzétételét és a nemzetközi adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítését.

Az adatgyűjtéseket az MNB évente felülvizsgálja, az adatszolgáltatásokat egy naptári évre írja elő. A 2005. évre érvényes adatszolgáltatásokat a jegybank a 24/2005. (XII. 12.) MNB rendelkezés és a 2005. évi Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) keretében rendelte el.

Az MNB-ben folyó statisztikai munka három nagyobb szakstatisztikai területet fog át: a jegybankban készülnek a monetáris és a fizetésimérleg-statisztikák, valamint a pénzügyi számlák.

A monetáris statisztika a monetáris pénzügyi intézmények (a hitelintézetek, a pénzpiaci alapok és a jegybank) mérlegadatainak feldolgozásával a hitel- és pénzállományok alakulásáról és az egyes szektorok monetáris pénzügyi intézményekkel szembeni pozíciójának változásáról ad információt. A monetáris statisztika részét képezi a piaci – nem pénzügyi vállalati, háztartási, bankközi – kamatt statisztikák készítése is.

A fizetési mérleg és az ahhoz kapcsolódó állományi statisztikák a gazdaság szempontjából rezidensek és nem rezidensek közötti gazdasági műveletekről, a követelések és tartozások állományáról, illetve azok változásáról adnak információt.

A pénzügyi számlák a magyar gazdaság pénzügyi eszközeit és kötelezettségeit, illetve a pénzügyi vagyon változásának összetevőit mutatják be. A pénzügyi számlák a nemzeti számlák rendszerének szerves részét képezik, és hasznos segítséget nyújtanak a pénzügyi közvetítő rendszer fejlődésének és fejlettségének vizsgálatához, a gazdasági szereplők finanszírozási kapcsolatainak elemzésé-

hez. A pénzügyi számlákhoz szorosan kapcsolódó értékpapír-statisztika az értékpapírok letétkezelőinek jelentéseire épül, az állampapírok, a befektetési jegyek és a tőzsdei részvények állományairól és azoknak a gazdaság szereplői közötti megoszlásáról ad képet. Az MNB 2004-től részt vesz az államháztartás finanszírozására és az államadóságra vonatkozó ún. „túlzothány-eljárás” (EDP) jelentés összeállításában.

A statisztikák publikálásának fő csatornája az internetes adatközlés. Az MNB honlapján, a statisztikai idősorok menüpont alatt a bank jelenleg monetáris, fizetésimérleg-statisztikai, pénzügyi számla, valamint ár-, árfolyam-statisztikai, pénz- és tőkepiaci idősorokat publikál. Az idősorok közzélése mellett az MNB meghatározott – a monetáris, a fizetésimérleg-statisztikák és az értékpapírok tulajdonosi megoszlása – témakörökben havi, illetve negyedéves rendszerességgel sajtóközleményeket is ad ki, amelyeket a publikációs naptárban egy évre előre rögzített időpontokban tesz közzé.

A 2005. évi változások

2005 folyamán a fizetésimérleg-statisztikában fontos módszertani változtatásokra került sor. Az idegenforgalom és az üzleti szolgáltatások területén megtörtént – a korábban használt pénzforgalmi adatok helyett – a KSH adatainak átvétele és beépítése a fizetésimérleg-statisztikába. Így a fizetésimérleg-statisztika összhangba került az idegenforgalom és az üzleti szolgáltatások területén is a KSH által publikált adatokkal. Az idegenforgalmi adatok esetében 2000-ig, az üzleti szolgáltatásoknál 2004. év elejéig történt meg a visszavezetés. További változást jelentett a közvetlen tőkebefektetésekre vonatkozó kérdőív feldolgozásából adódó új információk beépítése. A fenti változtatások miatti korrekciót az MNB a meghirdetett revíziós politikának megfelelő ütemezés szerint végezte el, és a korrigált adatokat 2005. március 31-én – a 2004. IV. negyedéves statisztikák publikálásával egyidejűleg – tette közzé.

2005 márciusában az MNB megjelentette a „Közvetlen tőkebefektetés statisztika Magyarországon 1995–2003” című kiadványát, amelyben az állományi és a forgalmi statisztikákat egységes szerkezetbe rendezve mutatja be a külföldiek magyarországi és a magyarok külföldi közvetlen tőkebefektetéseinek alakulását.

A pénzügyiszámlák-statisztika területén 2005 júliusától jelentősen bővült a publikált adatsorok tartalma. Valamennyi szektor esetében az idősorok 1989 végéig kerültek visszavezetésre, és ezzel egyidejűleg megtörtént a korábban közölt adatok felülvizsgálata, pontosítása is. A közölt idősorok részletezettsége is megnőtt, a publikált statisztikában

megjelentek a kiegészítő forint/deviza és partnerszektor-bontások is. További bővítést jelentett, hogy valamennyi szektor esetében elérhetővé váltak az inflációsűrt (operacionális) tranzakció- és egyenlegadatok is. A normál adatközlés mellett megjelentek továbbá a magánnyugdíjpénztárak államháztartási szektorba sorolásával korrigált pénzügyi számlák is. A statisztikai módszertani publikációk köre a pénzügyi számlák összeállításának részletes módszertanát és az adatok felhasználásáról szóló elemzéseket tartalmazó újabb kiadvánnyal bővült.

2005 folyamán a monetáris statisztikai publikációkban is történtek változások. A kamatt statisztikai publikációk kiegészültek az euróban denominált hitelek és betétek adataival, valamint a forintban, euróban és svájci frankban denominált fogyasztási hiteltípusok (személyi, áruvásárlási, gépjármű-vásárlási, szabad felhasználású jelzáloghitelek) átlagos kamatlábainak és új szerződéseinek adataival. A svájci frankban denominált hitelek esetében a fogyasztási hitelek mellett az MNB publikálja a lakáscélú hitelek adatait, és a hó végi állományok értékét is. További változást jelent, hogy a monetáris mérlegstatisztikai publikáció bővült a lakáscélú hitelek szektor szerinti bontásával, valamint a háztartásoknak nyújtott fogyasztási hitelek hiteltípus szerinti részletezésével.

Nemzetközi adatszolgáltatás

Az MNB az Európai Unió tagországaira vonatkozó valamennyi adatszolgáltatási elvárásnak eleget tett 2005-ben, ennek megfelelően rendszeres adatszolgáltatást teljesített az Európai Unió statisztikai hivatala, az Eurostat és az Európai Központi Bank (EKB) felé.

Az MNB a következő nemzetközi szervezetek felé szolgáltat rendszeresen adatokat, információkat: Nemzetközi Valutaalap (IMF), Világbank, Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), Közép-európai Statisztikai Együttműködés (CANSTAT). Az MNB az SDDS sztenderd, magas szintű követelményeit teljesítve, a nemzetközi szervezetek által ajánlott módszertan alkalmazásával szolgáltat adatokat. Az MNB folyamatosan bővülő, rendszeres adatszolgáltatást teljesít a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) felé is.

Együttműködés a hazai társintézményekkel

Az MNB-ben folyó statisztikai munka nélkülözhetetlenné teszi, hogy a nemzetközi intézmények mellett szoros szakmai együttműködést tartson fenn a társintézményekkel, elsősorban a Központi Statisztikai Hivatallal, a Pénzügyminisztériummal és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével. Az MNB és a KSH közötti együttműködést

meghatározó tételes munkaterv kiemelt része volt 2005-ben a fizetési mérleghez kapcsolódó módszertan továbbfejlesztése és az együttműködés bővítése, illetve az államháztartás statisztikai elszámolások módszertanának egyeztetése. Az MNB és a PSZÁF évente aktualizált megállapodásban rögzíti az együttműködését az 1998 eleje óta közösen összeállított felügyeleti mérlegjelentés vonatkozásában.

3.7. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK 2005-BEN, CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK

Az MNB kommunikációs tevékenységének legfelsőbb szintje a jegybank irányítóinak külső kommunikációja. Az elnök, az alelnökök, a Monetáris Tanács és annak tagjai funkciójukból, pozíciójukból és kinevezési rendjükben eredően önállóan tartják a kapcsolatot a külvilággal, így a Monetáris Tanács külső tagjainak megnyilatkozásai nem is feltétlenül egységesek, és/vagy nem képviselik minden esetben a jegybank üzeneteit.

A jegybanki irányítók kommunikációja stratégiailag nagy jelentőséggel bír, és nagy potenciállal rendelkezik. Ebben a kommunikáció szakmai háttértámogatást nyújt és megteremti annak a feltételét, hogy az elnök, az alelnökök és a Tanács tagjai minél könnyebben és minél magasabb színvonalon tudják tartani a kapcsolatot a külvilággal, pl.: az esetleges médiaigények kiszolgálása, sajtókapcsolatok felhasználása, médiamegjelenések szervezése, utánkövetése stb.

Külön szerepe és kommunikációs jelentősége van az elnöki megnyilatkozásoknak, ami speciális eszközöket igényel. A kommunikáció nemcsak koordinálja, és nyomon követi a legtöbb elnöki sajtómegkeresést, nyilatkozatot, de sajtótájékoztatók, médiaesemények szervezésével, regionális elnöki tájékoztatókkal, konferenciákon, rendezvényeken való elnöki jelenlét biztosításával proaktívan juttat el jegybanki üzeneteket a külvilághoz.

A második szinten az MNB törvényi feladatainak ellátásában közvetlenül részt vevő elemzői területek tevékenységének, eredményeinek, publikációinak, észrevételeinek és javaslatainak külső kommunikációja, megismertetése és népszerűsítése áll.

A belső szakértői szint célcsoportjai a legspecifikusabbak, ezért kommunikációs szempontból is kihívást jelent a gazdasági, monetáris témákban felkészült, magasan képzett szakemberek: hazai és külföldi gazdasági és makrogazdasági elemzők, újságírók, egyetemi kutatók, tanárok stb. megfelelő és naprakész tájékoztatása.

A kommunikáció folyamatos és rendszeres egyeztetések mellett nyújt szolgáltatásokat az elemző szakmai területeknek. Figyelemmel kíséri a belső szakértői területek tevékenységéhez kapcsolódó kommunikációs igényeket, és közös megegyezés alapján, a kommunikációs stratégia mentén juttatja el a szakértők üzeneteit a különböző célcsoportokhoz.

A kommunikáció másik fő feladata ezen a szinten az egyes területek szakmai anyagainak befogadhatóvá tétele, a jegybanki üzenetek közérthető formába öntése.

A proaktív médiamunkán túl kifejezetten a jegybankszakmai elemzői területek üzeneteinek közvetítésére használtuk 2005-ben a már jól bevált, sokszor egészen speciális célcsoportoknak szóló eseményeket is (MNB Klub, inflációs konferenciasorozat, stb.)

Az MNB a széles nagyközönség esetében (harmadik kommunikációs szint) az alapvető szakmai üzenetek, valamint a megbízhatóság és a hitelesség állandó közvetítése mellett egy nyitott, emberközelű jegybank képét kívánja erősíteni. A 2004-ben elindított szakmai kommunikációs pillérek 2005-ben is az MNB törvényes feladataihoz, a makrogazdasági üzenetekhez és az elemző főosztályok kommunikációs igényeihez igazodtak. Ennek megfelelően alapvetően három nagy területre összpontosultak a kommunikációs projektek, tevékenységek:

- ismertség és elismertség növelése,
- tájékoztató tevékenységek,
- nemzetközi kapcsolatok.

Több mint másfél éves tapasztalat bizonyítja, hogy az MNB Látogatóközpontja a jegybanki üzenetek közvetítésének egyik leghatékonyabb eszköze. 2005 decemberéig több, mint 75 000-en jártak nálunk. A Látogatóközpont jelentőségét csak növeli, hogy sokak számára ez az első találkozási pont az MNB-vel. Nemcsak magas színvonalú szakmaiságával, de interaktív és újszerű megoldásaival is hozzájárul a lakosság – ezen belül is a legfogékonyabb réteg: a tanulók és a fiatal felnőttek – pénzügyi ismereteinek bővítéséhez. A Látogatóközpontban megszerezhető ismeretek bővítése és a pénzügyi kultúra fejlesztése céljából 2004-ben elindított Stúdium program idén is nagy sikerrel folytatódott, illetve kibővült egy új, középszintű vetélkedősorozattal (Monetary).

Az MNB tájékoztató tevékenységei között megtartotta, és ahol lehetett, továbbfejlesztette a már bevált és sikeres eseményeket, rendezvényeket. A sajtótájékoztatók, vidéki sajtóbeszélgetések, sajtószezonális, sajtóutak (magyar–lengyel jegybanki konferencia, EKB magyar napok,

sajtóút a szlovák jegybankba), sajtóebéd az elnökkel, év végi sajtófogadás, MNB-médiapályázat stb., jó eszköz volt arra, hogy a médiához proaktív módon juttassuk el üzeneteinket. 2005-ben változatlanul nagy hangsúlyt kapott a széles közvélemény tájékoztatása, amihez a különböző média-együttműködések, rovatok is megfelelő teret biztosítottak. Ennek keretében folytatódott a sikeres rádió- és tv-rovat (Kossuth Rádió, Hír TV), valamint a jegybank közreműködésével jelent meg a Világgazdaság makrogazdasági melléklete is. A nagyközönség eléréséhez megfelelő eszközök voltak továbbá az elnöki regionális tájékoztatók, az MNB Nyílt Napok, a Jegybankunk hírlevél, az évi 8 emlékirat-kibocsátás és a 2005-ben elindított telefonos automatikus tájékoztatási rendszer az árfolyamokról.

A tájékoztató tevékenységek közé sorolandók azok az on-line megjelenések is, amelyek egyrészt az MNB saját honlapján, másrészt más site-okon (pl.: Origo.hu) szintén a nagyközönséghez juttatnak el információkat. 2005-ben nemcsak tartalmi fejlesztések, új együttműködések valósultak meg, hanem a honlap külsőségeiben is megújult, felhasználóbarát navigációs rendszere lett, valamint tematikus minisite-ok, virtuális épületséta és on-line regisztrációs felületek is elérhetők rajta.

A különböző célcsoportok igényeinek megfelelő kommunikációs eszközrendszer eredményes működtetéséhez és továbbfejlesztéséhez a tapasztalatcserén alapuló nemzetközi kapcsolatok is hozzájárultak.

Az évente elvégzett közvélemény-kutatás szerint 2005-ben a jegybank ismertsége és elismertsége tovább nőtt. Ebben az eredményben részük volt a megvalósult stratégiai szemléletű, egymásra épülő és egymás hatékonyságát erősítő kommunikációs projekteknek is.

3.8. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

A mérleg és az eredmény alakulását meghatározó főbb intézkedések, események:

A Magyar Nemzeti Bank eredménye 2005-ben 21,4 Mrd Ft veszteség volt. A bank eredményét és mérlegszerkezetét döntően az elmúlt évek makrogazdasági folyamatai és a monetáris politika végrehajtása érdekében tett intézkedések alakítják. A mérleg és az eredmény változását meghatározó fontosabb tényezők 2005-ben a következők voltak:

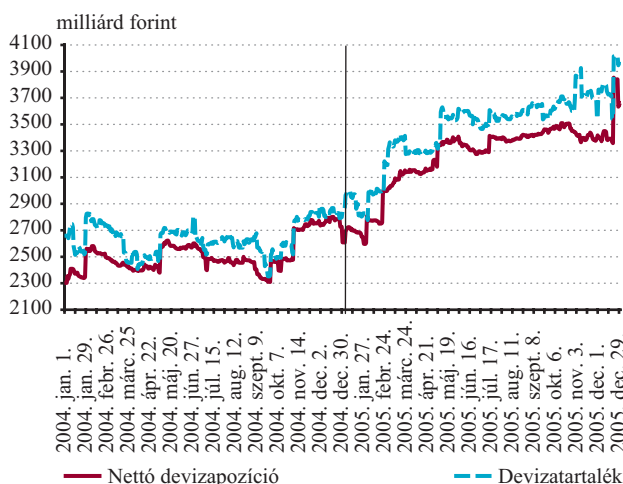
- a magyar állam külföldi devizakötvény-kibocsátásaiból befolyt devizaösszegek MNB-nek történő eladása,
- a költségvetés MNB-vel szembeni devizaadósságának előtörlesztése,

- a devizakamatszintek emelkedése,
- a jegybanki alapkamat csökkenése,
- a forint árfolyamának gyengülése.

A Magyar Köztársaság 2005-ben 3,5 milliárd euro összegben bocsátott ki devizakötvényt. A költségvetés devizabevételeit a Budapest Airport Rt. decemberben végrehajtott privatizációjából származó 1,3 milliárd angol font is növelte. A devizabevételek egy kisebb részét a költségvetés devizaadósságának csökkentésére fordította, míg nagyobb részét az MNB-nél forintra váltotta. Ez utóbbi következtében az MNB nettó devizapozíciója 3,9 milliárd euróval (1053 milliárd forinttal) megnőtt, és ugyanilyen mértékben nőttek az MNB forintkötelezettségei.

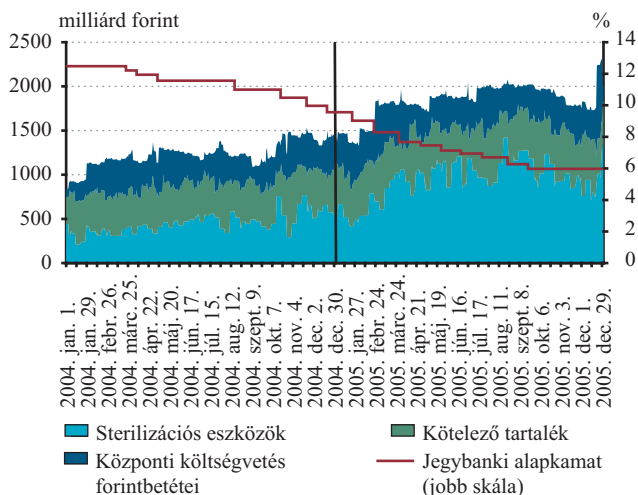
6. ábra

A nettó devizapozíció és a devizatartalék alakulása

7. ábra

Az MNB jelentősebb forintkötelezettségeinek alakulása

5. táblázat

Az MNB összevont eredménykimutatása

milliárd forint

	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2004 év	2005 év	Változás
	1	2	3	3-2
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény ¹ (I+II+IV)–(X+XI+XIV)	–47,9	–19,0	28,9
2	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III–XII)	22,6	14,6	–8,0
3	Egyéb eredménytényezők ² (V+...+VIII)–(XIII+XV+...+XVIII)	–17,5	–17,0	0,5
4	Eredmény (1+2+3)	–42,8	–21,4	21,4
5	Kiegyenlítési tartalékok egyenlege a mérlegben			
6	– nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	19,5	106,0	
7	– devizaértékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	–1,1	–14,8	

1) Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény tartalmazza a pénzügyi műveletek realizált eredményét is.

2) Egyéb eredménytényezők: A bankjegy- és érmegyártás költsége, a banküzem nettó ráfordításai, nettó céltartalékképzés és az egyéb bevételek, ráfordítások.

A Budapest Airport Rt. eladásából származó összegből a központi költségvetés 207,3 milliárd forintot az MNB-vel szembeni devizaadóssága egy részének előtörlesztésére fordított. Mivel az előtörlesztés a hitelek eredeti lejáratáig terjedő időszakban folyamatos kamatvesztést okoz az MNB-nek, ennek kompenzációjaképpen az előtörlesztés piaci értéken történt. A piaci érték az adósság eredeti névértékét 15,2 milliárd forinttal meghaladta, így ez az összeg kamatjellegű nyereségként jelent meg az eredményben.

A devizavásárlások, valamint a devizahozamok emelkedése 13,3 milliárd forinttal növelték a deviza kamat- és kamatjellegű eredményt, amely az említett előtörlesztés miatti kamatjellegű bevétellel együttesen az előző évhez képest 28,5 milliárd forinttal javította az MNB eredményét.

A költségvetéstől megvásárolt deviza ellenében kifizetett forintösszegek a forintkötelezettségeket növelték. Ennek forintkamatráfördítés-növelő hatását azonban jelentős mértékben mérsékelte a jegybanki alapkamat szintjének csökkenése: az átlagos jegybanki alapkamat mértéke 2005-ben 7,2%, az előző évinél 4,2 százalékponttal alacsonyabb volt. Összességében 2005-ben a nettó forint-kamatráfordítások 4,2 milliárd forinttal nőttek.

A pénzügyi műveletek realizált eredménye soron tapasztalható 5,9 milliárd forintos eredményjavulás nagyrészt a forintállampapírok eladásából származó árfolyamnyereségnek, másrészt a devizaértékpapír-eladásokon realizált alacsonyabb veszteségnek köszönhető.

A forint 2,8%-os gyengülése következtében a teljes ártérítési hatás 101,1 milliárd forint volt. Az értékesítések miatt a bank 14,6 milliárd forint nyereséget realizált, így decem-

ber végére a kiegyenlítési tartalék egyenlege összesen 86,5 milliárd forinttal 106 milliárd forintra nőtt.

2005-ben az EUR-devizapiaci hozamok – a 6 éven túli lejáratot kivéve valamennyi lejáraton – emelkedtek, az USD-devizapiaci hozamok is növekvő tendenciát mutattak. Az állományváltozások és a kamatváltozások együttes hatására a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci értéke összességében csökkent, így a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka 2005. december 31-én 14,8 milliárd forintos negatív egyenleget mutatott. Ezt az összeget a jegybanktörvény értelmében a központi költségvetés 2006. március 31-ig megfizeti, pénzügyi teljesítésig a mérlegben költségvetéssel szembeni követelésként jelenik meg.

Az MNB 2005. évi vesztesége 21,4 milliárd forint, az előző évi veszteségnél 21,4 milliárd forinttal alacsonyabb. Az MNB eredménytartaléka a veszteséget fedezi, így a jegybanktörvény szerint költségvetési veszteségtérítés nem szükséges.

A Magyar Nemzeti Bank 2005. évi gazdálkodása

Az MNB gazdálkodásának célja a jegybanktörvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony – a kockázatmentes működést a legalacsonyabb mértékű felhasználással megvalósító – biztosítása. A Magyar Nemzeti Bank működésének ellenőrzésekor azt vizsgálja az Állami Számvevőszék is, hogy az intézményi gazdálkodás megfelelt-e a jogszabályoknak és a belső szabályzatoknak, illetve a gazdálkodásban – a működési költségeknél és a beruházásoknál – érvényesült-e a költségtakarékosság követelménye. A 2004. év vizsgálatakor az ÁSZ-nak ezzel kapcsolatban megállapítása, javaslata nem volt.

6. táblázat

Az MNB 2005. évi működési költségeinek alakulása

1	2	3	4	5	6
Megnevezés	2004. évi tény	2005. évi terv	2005. évi tény	Index (2005. évi tény / 2005. évi terv)	Index (2005. évi tény / 2004. évi tény)
	millió forintban			4 ÷ 3	4 ÷ 2
1. Személyi jellegű költségek	8 797	9 550	9 501	99,5%	108,0%
2. Banküzemi általános költségek	4 727	5 887	5 382	91,4%	113,9%
Összesen	13 524	15 437	14 883	96,4%	110,0%

Az MNB működési költségei 2001-től 2003-ig jelentősen csökkentek. Ez a tendencia a 2004. évtől megfordult, de a 2005. évi működési költségek összege (14 883 millió Ft) reálértékben még mindig közel 20%-kal alatta marad a 2001. évinek (15 196 millió Ft). A költségalakulási trend megváltozásának döntő oka az elmúlt évek főként IT-fejlesztéseinek – a számítástechnikai rendszerek üzemeltetési költségeinél és az értékcsökkenési leírásnál jelentkező – költségvonzata, továbbá a személyi költségek emelkedése volt.

A 2005. évben megvalósított beruházások pénzügyileg realizálódott értéke 3113 millió forint. Tovább folytatódott a számítástechnikai infrastruktúra korszerűsítése és a rendszerek integráltságának növelése. E fejlesztések közül meghatározó fontosságú a középtávú statisztikai informatikai program megvalósítása, amelynek részeként 2005-ben jelentős projektek fejeződtek be. Ugyancsak folytatódott a Logisztikai központ kialakítása, amelynek a 2005. évre tervezett munkálatok és kifizetések egy része átutemezésre került, de ez a véghatáridő teljesítését várhatóan nem befolyásolja.

Működési költségek

Az igazgatóság a működési költségek 2005. évi tervének főösszegét 15 668 millió forintban hagyta jóvá (ebből központi tartalék: 231 millió forint), amellyel szemben a költségek tényleges összege 14 883 millió forint volt.

Személyi jellegű költségek

A 2005. évi személyi jellegű költségek (9501 millió forint) a 2004. évihez képest összességében 8,0%-kal emelkedtek. A költségcsoport alakulására alapvetően a következő tényezők gyakoroltak hatást:

- az átlaglétszám 5,3%-os csökkenése,
- a munkaviszony-megszüntetések költségeinek több mint háromszoros növekedése,
- a Monetáris Tanács létszámának bővülése,
- a 2005. évben végrehajtott, 6,0%-os átlagos bérfel fejlesztés és
- a 8%-os költségnövekedésből 5,9%-os mértéket képviselt a munkaviszony-megszűnésekhez kapcsolódó – részben tervezett, részben a működésfejlesztési program végrehajtásával összefüggő – kifizetések növekedése és a Monetáris Tanács bővítése, amelyek együttesen az összes költségnövekedés 74,4%-át tették ki. Az alacsonyabb átlaglétszámhoz kapcsolódó megtakarítások a személyi jellegű költségekre 5,2%-os csökkentő hatást gyakoroltak.

Az MNB 2005. évi munkaerő-gazdálkodásának középpontjában az év közben végrehajtott szervezeti átalakítások, a működési hatékonyság javítására irányuló egyedi intézke-

7. táblázat

A munkavállalói létszám alakulása (2001–2005)

Megnevezés	2001	2002	2003	2004	2005	Eltérés (2005 / 2004)	
	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(%)
Záró létszám	1163	984	946	938	809	-129	86,2%
Átlaglétszám	1246	1058	958	946	896	-50	94,7%

dések, továbbá a felső vezetés által 2005. II. felében elindított működésfejlesztési program végrehatásával kapcsolatos feladatok, intézkedések álltak. Ezek eredményeként a 2005. év végén a foglalkoztatottak száma 129 fővel volt alacsonyabb a 2004. évi záró létszámnál, a bank átlaglétszáma a 2005. évben 5,3%-kal csökkent.

A létszámcsökkenésből adódó megtakarításokat a munkaviszony-megszüntetésekhez kapcsolódó egyszeri kifizetések költségei mérsékeltek. A jegybanktörvény módosításával kibővült a Monetáris Tanács létszáma, s az ehhez kapcsolódó, nem tervezett kifizetések szintén csökkentették a megtakarításokat.

Banküzemi általános költségek

A 2005. évi banküzemi általános költségek (5382 millió forint) a 2004. évihez képest összességében 13,9%-kal emelkedtek, ami döntően az új számítástechnikai rendszerek üzemeltetésével kapcsolatban először felmerülő költségek következménye. Ezenkívül a költségcsoport összetevőin belül 10%-ot meghaladó mértékben csak az értékcsökkenési leírás összege emelkedett.

A 2005-ben felmerült IT- (információtechnológiai) költségek összege (1161 millió forint) 21,6%-kal haladja meg a 2004. évit. Ez döntően a szoftverek üzemeltetéséhez igénybe vett új, illetve kibővült tartalmú számítástechnikai és tanácsadói szolgáltatásokhoz kötődik, ami azzal függ össze, hogy a stratégiai célok súlypontja a statisztikai rendszerek és elemzési területek támogatásának irányába tolódott el.

Az előző évihez képest 7,6%-kal emelkedtek az üzemeltetési költségek (1548 millió forint). Az üzembiztos működés előző években kialakított szintjének megőrzése mellett a költségnövekedés döntően a közüzemi költségek – főként az elektromosáram-díjak – inflációt lényegesen meghaladó mértékű növekedésének következménye. Emellett a fegyveres őrsg egy részének az MNB középtávú bankbiztonsági stratégiával összhangban történt évközi kiszervezése

által a kapcsolódó kiadások átcsoportosultak a személyi költségek közül az üzemeltetési költségekhez.

A tárgyi eszközök és immateriális javak értékcsökkenési leírásának 2005. évi összege (1855 millió forint) az előző évhez képest 25,4%-kal volt magasabb, mivel az elmúlt évek beruházásainak volumene felülmúlja a korábbi éveket. A megvalósult beruházásokon belül növekedett a magasabb leírási kulcsú (gyorsabban amortizálódó) számítástechnikai fejlesztések részaránya.

Az egyéb költségek 2005-ben 914 millió forintot tettek ki, ami 6,6%-kal alacsonyabb a 2004. évinél. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy az MNB közgazdasági kutatásainak megvalósítását és statisztikai jelentéseinek színvonalas elkészítését elősegítő tanácsadói és adatvásárlási költségek az előző évhez képest lényegesen mérséklődtek. Ezt leginkább a fizetésimérleg-statisztika megfelelő minőségének biztosításához szükséges idegenforgalmi adatgyűjtés költségeinek csökkenése eredményezte annak következtében, hogy az adatok feldolgozását a Központi Statisztikai Hivatal látja el.

Beruházások

Az igazgatóság a beruházások 2005. évi tervének főösszeget – figyelembe véve az évközi módosításokat is – 6047 millió forintban hagyta jóvá (ebből tételes beruházások: 5751 millió forint, központi tartalék: 296 millió forint).

A 2005. évi beruházási terv 54%-os pénzügyi teljesülése alapvetően arra vezethető vissza, hogy a Logisztikai központ kivitelezéséhez kapcsolódóan tervezett 2005. évi kifizetések jelentős része átütemezésre került, ami azonban a beruházás véghatáridejének teljesítését várhatóan nem érinti.

A 2005. évi jóváhagyott terv pénzügyi teljesülését befolyásolta továbbá az is, hogy egyes (főként IT-) fejlesztések esetében a közbeszerzési eljárások nyertesei a tervezett-

8. táblázat

Az MNB 2005. évre tervezett beruházásainak alakulása

Megnevezés	Igazgatósági módosításokkal korrigált 2005. évi tételes terv	2005. évi tény	Index
	millió forintban		3 ÷ 2
Logisztikai központ kialakítása	3100	1221	39%
Információtechnológiai beruházások	1938	1397	72%
Egyéb beruházások, beszerzések	713	495	69%
Összesen	5751	3113	54%

nél kedvezőbb áron vállalták a megvalósítást. Ezen túlmenően néhány, főként bankbiztonsággal kapcsolatos beruházás esetében az állambiztonsági ellenőrzések, valamint az államtitokrend alá eső beszerzési eljárások a vártnál hosszabb időt vettek igénybe.

Logisztikai központ kialakítása

Az MNB az általa ellátott emissziós funkciót – a számítás-technikai háttérrendszerrel és a Pénzverdével együtt – egy új, korszerűen felszerelt logisztikai központba telepíti.

A Logisztikai központ kialakításának teljes (prognosztizált) pénzügyi tervét az igazgatóság 2003-ban fogadta el, s a munkálatok előrehaladását az igazgatóság rendszeresen kontrollálja.

A Logisztikai központ megvalósításának 2005. évi szakaszához a beruházási terv 3100 millió forint összegű előirányzatot tartalmazott, amelynek meghatározására – a feladatok kapcsolódó ütemezésével együtt – az egyes részfeladatok pályázati szakaszában, az akkor ismert ajánlatok átlagértéke alapján került sor. Ennek következtében, valamint a fővállalkozó feladat átütemezéséből adódóan a 2005. évi pénzügyi teljesítés összege 1221 millió forint volt, amelynek túlnyomó része az épület kivitelezési munkáihoz kötődik. A feladatok átütemezése a beruházás véghatáridejének teljesítését várhatóan nem befolyásolja.

A 2005. évben a fővállalkozó a május havi szerződéskötést követően a talaj-, betonozási és szigetelési munkák jelentős részét elvégezte. A beruházás különböző technológiai részleteinek megvalósítására, illetve a gépbeszerzésekre kiírt közbeszerzési eljárások túlnyomó hányada eredményesen lezárult, kisebb részük pedig folyamatban van.

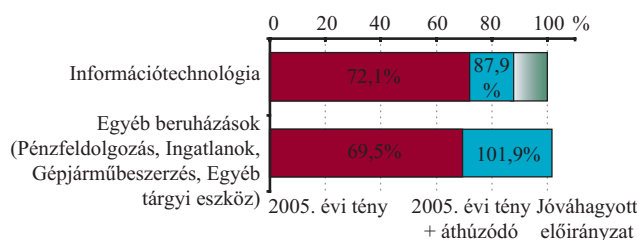
További beruházások

A 2005. évi, általános tartalék nélküli, jóváhagyott tervben szereplő további beruházási programok tervteljesítését a 2006. évre áthúzódó beruházások értékét is figyelembe véve mutatja be a 8. ábra.

2005-ben az eredetileg tervezett új beruházások döntő többsége elindult. Ezek 83%-a az év során befejeződött, illetve üzembe helyezésre került, 12%-a esetében a teljesítés folyamatban van, 5%-a esetében pedig a beszerzési eljárás vagy az előkészítés folyik. A 2005. évi tervben szereplő, vagy év közben jóváhagyott, már megkezdett, de pénzügyileg még nem realizálódott beruházások értéke (a Logisztikai központ nélkül) 538 millió forint, amelyek 2006-ban folytatódnak, illetve fejeződnek be.

8. ábra

A 2005. évre tervezett beruházások alakulása a 2006. évre áthúzódó tételekkel együtt (a Logisztikai központ nélkül)

Információtechnológiai beruházások

A 2005. évi jóváhagyott pénzügyi terv szerint az informatikai beruházások fő céljai a következők voltak:

- az igazgatóság által elfogadott középtávú IT-stratégiában meghatározott fejlesztések megkezdése, illetve végrehajtása, valamint
- a technikai infrastruktúra és a rendszerek magas szintű, folyamatos rendelkezésre állásának biztosítása.

A fenti célok teljesítése érdekében 2005-ben 1397 millió forint értékű informatikai beruházás valósult meg. Ezen belül:

- az informatikai infrastruktúra korszerűsítésének meghatározó területe volt a szerverkonszolidáció 1. fázisának megvalósulása, amely a 2005. év kiemelt projektjei közé tartozott. A középtávú IT-stratégia szerint a beruházás célja az „egy rendszer – egy szerver” működési gyakorlat helyett az informatikai erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás megvalósítása, ezzel együtt a részben elavult technikai eszközök kiváltása és az üzembiztonság javítása. A beruházás 2006-ban folytatódik;
- az integrált operatív rendszerek fejlesztésén belül a 2005. év elején lezárult az analitikus számlavezető rendszer kiváltására irányuló projekt, amely a 2004. évről húzódott át. Kezdetét vette a számviteli rendszer (SAP) licencstruktúra-, platform- és verzióváltása, amely az eredeti ütemezés szerint 2006. áprilisában fejeződik be;
- a jegybanki statisztikai rendszerek fejlesztéseinek keretében folytatódott a középtávú statisztikai informatikai program (ISTAT) IT-stratégiával összhangban történő megvalósítása. A 2006. év elejére lezárni tervezett jelentős projektek befejezése megtörtént (adatgyűjtések elektronikus formában való benyújtása, értékpapír-statisztika, statisztikai adatbefogadó rendszer és támogató funkciók megvalósítása). Az igazgatóság által elfogadott program véghatárideje tartható;

– az ügyviteli folyamatok támogatásaként a felhasználói rendszerek számos kisebb fejlesztésére, módosítására, valamint a kritikus alkalmazások zavartalan működését korlátozó hibák kiküszöbölésére került sor.

Egyéb beruházások, beszerzések

A 2005. évi egyéb beruházások és beszerzések (495 millió Ft) kétharmada az ingatlanok állagmegőrzéséhez és technológiai korszerűsítéséhez, fennmaradó része pedig különböző kisebb eszközbeszerzésekhez kapcsolódott.

Az MNB emberierőforrás-gazdálkodása

Az elmúlt években a humán stratégia fókuszában a korszerű emberierőforrás-menedzsment rendszerek kialakítása, bevezetése és intézményesítése állt. A bank vezetése 2005-ben felülvizsgálta, és 2007-ig szólóan aktualizálta a korábban kitűzött középtávú intézményi célokat. Tekintettel arra, hogy a bank jövőbeni emberierőforrás-menedzsment tevékenységeinek is támogatniuk kell a középtávú célok elérését, hozzá kell járulniuk a következő években jelentkező szervezeti kihívások sikeres és eredményes kezeléséhez, mindemellett összhangban kell lenniük a munkatársak elvárásaival, az elkötelezettségükre ható tényezőkkel. Ezért e szempontok figyelembevételével 2005-ben a vezetők bevonásával elkészült a bank következő 3 évre vonatkozó humán stratégiája. A stratégia kijelöli a humán erőforrás-menedzsment tevékenységek céljait, a továbbfejlesztés fő irányait és a célok elérése érdekében megvalósítandó akciókat.

Kompetenciarendszer

2005-ben külső tanácsadó bevonásával továbbfejlesztettük a kompetenciarendszerünket: munkakör családonként határoztuk meg a munkakör-specifikus kompetenciákat. Ez utóbbiak beépülnek a munkaköri elvárások közé, így a jövőben ez lesz az egyik pillére a kiválasztásnak, a képzésfejlesztésnek, a teljesítmény-menedzsmentnek és a bérezésnek.

Toborzás, kiválasztás

2005-ben 64 megüresedett vagy újonnan létrejött állásra kerestünk munkatársakat. Továbbra is ösztönözve a belső mobilitást, a pozíciókat első körben a bankon belül hirdettük meg, melynek eredményeként 24 esetben (37,5%) belső munkatárs nyerte el a kiírt pályázatot. Az év folyamán ki-fejlesztettük az internetalapú toborzás rendszerét, mely meggyorsítja a pályázók kezelésének folyamatát.

2005-ben 10 munkatárs vett részt 3–11 hónapos időtartamú rövid távú munkán az Európai Központi Banknál. A ta-

pasztalatok azt mutatják, hogy ezen megbízatások továbbra is nagyon hasznosak mind a fogadó, mind a küldő felek részére, és nagymértékben elősegítik a bank hatékony integrációját a Központi Bankok Európai Rendszerébe.

A Vendégkutatói program keretében 2005-ben 1–3 hónapos időtartamra 7 PhD hallgatót foglalkoztatott a bank, akik aktívan bekapcsolódtak az MNB kutatási műhelyének munkájába.

Tanulás, fejlődés

2005-ben indítottuk útjára az MNB Vezetői Akadémiát, amely az előző évi felmérések visszajelzései alapján összeállított fejlesztési tervekhez igazodva biztosította a vezetői kompetenciák testreszabott, magas színvonalú fejlesztését.

A bank munkatársai 2005-ben is számos szakmai, illetve személyes készséget, kompetenciát fejlesztő programon vehettek részt. Ezek közül az igények pontos ismeretére alapozott belső szervezésű képzések egyre nagyobb szerepet töltenek be. A külföldi szakmai képzéseken való részvételek évről évre emelkedő tendenciája 2005-ben is folytatódott, a jegybankok által szervezett szakmai képzéseken való részvételek mellett lehetőség nyílt magas színvonalú vezető-, illetve személyes készségfejlesztő tanfolyamokon is részt venniük munkatársainknak a KBER szervezésében.

Karrier-menedzsment

A karrier-menedzsmentben 2005-ben a hangsúly a szakértői karrierfejlesztésre helyeződött. Ennek első lépéseként az elméleti területek szakértői munkaköreinek struktúráját alakítottuk át oly módon, hogy a munkatársak számára egyfelől transzparenssé, másfelől pedig egyértelművé vált mely feltételeknek, teljesítmény-elvárásoknak kell teljesülniük ahhoz, hogy előreléphessenek.

A szervezeti kultúra fejlesztése

Az MNB vezetése 2005 júniusában fogalmazta meg azt az igényt, hogy az eddigi, főként utasítás alapú működést közösen elfogadott normákon, irányelveken és felhatalmazáson alapuló munkakultúra váltsa fel, amely kevesebb erőforrás- és időráfordítással eredményez gyorsabb, kevésbé bürokratikus munkavégzést.

A szervezet működési hatékonyságát, szervezeti jellemzőit, illetve a vallott és kívánatosnak tartott banki értékrendet összehasonlító helyzetértékelés alapján 2005 őszén a bank meghozta a kultúraváltáshoz szükséges döntéseket,

melyek alapjául szolgálnak mind a szervezeti forma és struktúra átalakításához, mind a kultúraváltási akciók kitűzéséhez. Az új működési modell kialakítása 2005 őszén tehát kezdetét vette, azonban a megvalósítás jelentős része a 2006-os év során történik meg.

Létszám

Az MNB munkaerő-gazdálkodását 2005-ben a szervezeti működési racionalizálás és a hatékonyságjavítás, valamint a bank felső vezetése által elindított működésfejlesztési program végrehajtásához kapcsolódó intézkedések jellemezték, melyek együttesen az MNB létszámának 5%-ot meghaladó csökkenését eredményezték. A működés hatékonyságának fokozásához kapcsolódóan a szervezeti egységeket irányító ügyvezetők bevonásával elkészült a bank 2006–2008. évre szóló szervezeti egység-bontású létszámtervezete is.

2005-ben 157 munkavállaló munkaviszonya szűnt meg, melyből 105 munkáltatói kezdeményezésre történt, 26 munkaviszony nyugdíjazás és egyéb kilépés (pl. próbaidő vége; határozott munkaszerződés lejárt stb.) miatt szűnt meg. A vezetői munkakörben foglalkoztatott munkavállalók száma 2005 végén 2 fővel volt kevesebb, a beosztotti munkakörökben 127 fővel volt kevesebb, mint 2004-ben.

3.9. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Uniós csatlakozásunk óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre (mandátuma) röviden az alábbiakban összegezhető:

Számviteli és Monetáris Jövedelem Bizottság – Accounting and Monetary Income Committee (AMICO): Kialakítja, és rendszeresen felülvizsgálja a KBER alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számvitel-politikai elveket, a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát, a monetáris jövedelem meghatározásának és újraelosztásának, továbbá a KBER-en belüli elszámolások, különösen az EKB tőkéjével és tartalékaival, devizatartalékával, a seigniorage újraelosztásával, valamint a TARGET működésével kapcsolatos elszámolások elveit és mechanizmusát.

Bankjegybizottság – Banknote Committee (BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegy-szükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az

eurobankjegyek készletezési és bankjegyfeldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítására kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához és az eurobankjegyekre és -értékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Bankfelügyeleti Bizottság – Banking Supervision Committee (BSC): Rendszeresen vizsgálja a konjunkturális folyamatoknak az EU-bankszektorra gyakorolt esetleges hatását, az EU-bankszektor stabilitását és megfelelő működését, és a középtávú strukturális változások hatását az EU-bankokra. Továbbá segítséget nyújt a KBER-nek a prudenciális felügyeletre és a pénzügyi stabilitásra vonatkozó szabályozási feladatok végrehajtásában. A Magyar Nemzeti Bank a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével együtt képviseli Magyarországot ebben a bizottságban.

Külső Kommunikációs Bizottság – External Communications Committee (ECCO): Hozzájárul az eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy átláthatóbbakká és világosabbakká váljanak a megfogalmazott célok és biztosítások a közvélemény tájékoztatását az eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Belső Ellenőrzési Bizottság – Internal Auditors Committee (IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási kérdéseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága – International Relations Committee (IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti. Hozzájárul az eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein, az EU-n belül pedig elemzi az EU- és a GMU-csatlakozási folyamat állását és az ERM-II-vel összefüggő kérdéseket.

Információtechnológiai Bizottság – Information Technology Committee (ITC): Hozzájárul az eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek – különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra – a kidolgozásához és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően konkrét fejlesztéseket, önálló projekteket indít, hajt végre, melyek eredményeként rendszereket vezet be.

Jogi Bizottság – Legal Committee (LEGCO): Hozzájárul az eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és a közösség mennyiben tartják be a törvénytervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci Műveletek Bizottsága – Market Operations Committee (MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, valamint azon tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, amelyek még nem vezették be az eurót, továbbá az ERM-II alkalmazásában.

Monetáris Politikai Bizottság – Monetary Policy Committee (MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, amelyek a még nem euroövezeti tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának a koordinálásából adódnak.

Fizetési és Elszámolási Rendszerek Bizottsága – Payment and Settlement Systems Committee (PSSC): Segíti a KBER-t a fizetési rendszer zökkenőmentes működtetésében, ennek során tanácsot ad a TARGET (Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó expressz átutalási rendszer) és a CCBM (Levelező jegybanki modell) működését illetően a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban; a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerek vonatkozásában pedig a központi bankokat érintő kérdésekben.

Statisztikai Bizottság – Statistics Committee (STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költséghatékony alkalmazásához.

3.10. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK 2005-BEN

Kiadványok

Jelentés az infláció alakulásáról: évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája, amelyben az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, és érté-

keli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat. E kiadványban foglalja össze azokat az előrejelzéseket és megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Jelentés a pénzügyi stabilitásról: évente kétszer kerül publikálásra. A jelentés ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja ezen változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására.

Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységének alakulásáról.

Éves jelentés.

Jelentés a konvergenciafolyamatokról: A Magyar Nemzeti Bank 2005 novemberében publikálta először ezen kiadványát, amely a továbbiakban évente egyszer, novemberben jelenik majd meg. Bár Magyarországon is elsődlegesen a kormány felelős a kötelezően előírt konvergenciaprogram kidolgozásáért és végrehajtásáért, a Magyar Nemzeti Bank is fontos szerepet játszik annak végrehajtásában, elsősorban monetáris és árfolyam-politikai területeken. Az MNB az új kiadvány megjelentetésével hozzá kíván járulni ahhoz, hogy a döntéshozók, a szakmai és a tágabb közvélemény tájékozottabb legyen a monetáris unióban való részvétel sokszor igen összetett kérdéseiben.

MNB-tanulmányok: A sorozatban a Magyar Nemzeti Bank monetáris döntéshozatalához kapcsolódó közgazdasági elemzések kerülnek nyilvánosságra. A sorozat célja növelni a monetáris politika átláthatóságát. Így az előrejelzési tevékenység technikai részleteit is ismertető tanulmányokon túl közzétételre kerülnek a döntés-előkészítés során felmerülő közgazdasági kérdések is.

MNB-füzetek: E kiadványsorozat a Magyar Nemzeti Bankban készült elemző és kutató munkák eredményeit tartalmazza. Az elemzések a szerzők véleményeit tükrözik, s nem feltétlenül esnek egybe az MNB hivatalos véleményével.

Statisztikai kiadványok: 2005-ben jelent meg a Magyarországi pénzügyi számlái című kiadvány.

Egyéb kiadványok: 2005-ben került kiadásra az „Ábrakészlet a legfrissebb gazdasági és pénzügyi folyamatokról” című kiadvány.

A Magyar Nemzeti Bank valamennyi publikációja elérhető a jegybank honlapján (www.mnb.hu). Egyes kiadványok angol és magyar nyelven egyaránt hozzáférhetőek.

Rendezvények, tudományos előadások

Január 25. Karádi Péter–Krekó Judit–P. Kiss Gábor: Az euro bevezetésével járó strukturális politikai kihívások: költségvetési politika.

Március 2. Békés Gábor: A feldolgozóipari FDI elhelyezkedése Magyarországon: Mennyire fontosak a cégek közötti kapcsolatok?

Reiff Ádám: A vállalatok beruházási költségei.

Március 30. Lendvai Júlia: A magyar infláció dinamikája.

Április 27. Rezessy András: A monetáris politika azonnali hatása az árfolyamra és egyéb eszközárakra Magyarországon.

Június 8. P. Kiss Gábor–Vadas Gábor: Légy résen – Az államháztartási egyenleg ciklikus igazításának nemzetközi összehasonlítása.

Június 17–18. Nemzetközi Kutatási Munkaértekezlet.

Június 22. Orbán Gábor–Szalai Zoltán: A monetáris politika transzmissziója az euro bevezetése előtt és után.

Szeptember 29–30. Nemzetközi Kutatási Munkaértekezlet.

Október 19. Benk Szilárd–Jakab Zoltán–Vadas Gábor: Potential Output Estimations for Hungary: A Survey of Different Approaches.

Október 27. Várpalotai Viktor: Az inflációs célkövetés optimális horizontja Magyarországon.

November 9. Orbán Gábor–Palotai Dániel: The sustainability of the Hungarian pension system: a reassessment.

November 16. Kondor Péter: Risk in Dynamic Arbitrage: Price Effects of Convergence Trading.

November 29. Jakab M. Zoltán–Várpalotai Viktor–Vonnák Balázs: How does monetary policy affect aggregate demand? A multimodel approach for Hungary.

December 15. Horváth Csilla–Krekó Judit–Naszódi Anna: Működik-e a bankhitelezési csatorna Magyarországon?

December 21. Benczúr Péter–Ilut Cosmin: A visszafizetési múlt szerepe a szuverén bankhitelek árazásában.

3.11. RÖVIDÍTÉSEK, JEGYBANKSPECIFIKUS FOGALMAK MAGYARÁZATA

Rövidítések

ALCO: Eszköz-forrás bizottság

AMICO: Számviteli és monetáris jövedelem bizottság (KBER-bizottság)

ÁSZ: Állami Számvevőszék

ATK: Azonnali Tartalékközpont

BANCO: Bankjegybizottság (KBER-bizottság)

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja

BKR: Bankközi Klíringrendszer

BSC: Bankfelügyeleti bizottság (KBER-bizottság)

BUCO: Költségvetési bizottság

CANSTAT: Közép-európai Statisztikai Együttműködési Szervezet

CEBS: Európai bankfelügyeleti bizottság

EBA: Euro Banki Társulás, magánbankok által létrehozott szervezet az eurofizetési forgalom fejlődésének előmozdítása érdekében. Az EBA Clearing S.A.S. működteti az Euro1/STEP1 és a STEP2 klíringrendszereket.

ECCO: Külső kommunikációs bizottság (KBER-bizottság)

EGT: Európai Gazdasági Térség, szabadkereskedelmi övezet, ami magában foglalja az EU25 tagállamát, valamint Norvégiát, Izlandot és Liechtensteint.

EIB: Európai Beruházási Bank

EKB: Európai Központi Bank

EPC: Európai Fizetési Tanács

ERM-II: A GMU harmadik szakaszától induló árfolyam-mechanizmus, amely lényege, hogy az eurozónán kívüli tagállamok valutáit összekötik az euróval.

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zrt.

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió

IAC: Belső ellenőri bizottság (KBER-bizottság)

IMF: Nemzetközi Valutaalap

IRC: Nemzetközi kapcsolatok bizottsága (KBER-bizottság)

ITC: Információtechnológiai bizottság (KBER-bizottság)

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere

KELER: Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

LEGCO: Jogi bizottság (KBER-bizottság)

MOC: Piaci műveletek bizottsága (KBER-bizottság)

MPC: Monetáris politikai bizottság (KBER-bizottság)

O/N, overnight betét/hitel: egynapos betét/hitel

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet

OSAP: Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program

PSSC: Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága (KBER-bizottság)

PSZÁF: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

SDDS: különleges adatközzételi szabvány

SEPA: Single Euro(pean) Payment Area, Egységes Európai Pénzforgalmi Térség, az EU célkitűzése annak érdekében, hogy a belső piacon a fizetési forgalom lebonyolításának színvonala belátható időn belül érje el a tagállamokon belül tapasztalható nívót.

STC: Statisztikai bizottság (KBER-bizottság)

SWIFT: Pénzügyi üzenetek biztonságos továbbítására szakosodott nemzetközi társaság.

SWIFTnet: a SWIFT IP-alapú zárt hálózata

TARGET: Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó expressz átutalási rendszer, az euroövezet VIBER-rendszere.

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, MNB által működtetett fizetési rendszer.

Fogalmak magyarázata

Elszámolás (klíring): A fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

Chipmigráció: A bankkártyák ellátása intelligens csipekkel, ami elősegíti a visszaélések visszaszorítását, valamint többlétszolgáltatások nyújtását.

Devizaswapügylet: Olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben – a keresztfolyam és a devizák kamatrátája által – meghatározott áron történő visszacserejét foglalja magában.

EDP-jelentés: Az államháztartás hiányára és az államadóságra vonatkozó, uniós módszertan szerint összeállított mutatókat tartalmazó, MNB, KSH, PM által közösen készített jelentés.

IMF-tartalékkvóta: a Nemzetközi Valutaalapba SDR-ben (Special Drawing Right = különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatláb futures: A kamatláb futures olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatozó devizaswap- (currency swap) ügylet: Olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap: valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhoz, felételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Kiegyenlítési tartalék: A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok, melyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig a

megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben kell elszámolni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: A devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam-változásából adódó árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: A devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Monetáris pénzügyi intézmények: A jegybank, a hitelintézetek és a pénzügyi alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

Opció ügylet: A devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára – amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot – mindez kötelezettségként értelmezendő.

Pénzügyi alapok: A pénzügyi alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei lik-

viditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85%-ban pénzügyi eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzügyi eszközök kamataihoz hasonló megtérülésű eszközökbe fektetik. Pénzügyi eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: Olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

STEP2: Páneurópai euroelszámolási rendszer a kis összegű (12 500 eurónál alacsonyabb összegű átutalások) elszámolására.

Teljesítés (kiegyenlítés): A bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

B) rész

**A Magyar Nemzeti Bank
2005. évi auditált éves beszámolója**

1. Auditori jelentés

Ernst & Young Kft.
H-1132 Budapest, Váci út 20.
1399 Budapest 62 Pf. 632
Hungary

Tel: +36 1 451-8100
Fax: +36 1 451-8199
E-mail: mailboxey@hu.ey.com
www.ey.com
Cg. 01-09-267553

Független Könyvvizsgálói Jelentés

A Magyar Nemzeti Bank részvényese számára

Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank („Jegybank”) 2005. december 31-i fordulónapra elkészített mérlegének - melyben az eszközök és források egyező végösszege 4.711.038 millió forint, a mérleg szerinti eredmény 21.421 millió forint veszteség -, valamint a 2005. évre vonatkozó eredménykimutatásának és kiegészítő mellékletének vizsgálatát, melyeket a Jegybank 2005. évi éves beszámolója tartalmaz. Az éves beszámoló elkészítése az ügyvezetés felelőssége. A könyvvizsgáló felelőssége az éves beszámoló véleményezése az elvégzett könyvvizsgálat alapján, valamint az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélése.

A Jegybank 2004. évi éves beszámolójáról 2005. április 5-én korlátozás nélküli véleményt bocsátottunk ki.

A könyvvizsgálatot a magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok és a könyvvizsgálatra vonatkozó - Magyarországon érvényes - törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. A fentiek értelmében a könyvvizsgálat tervezése és elvégzése révén elegendő és megfelelő bizonyítékot kell szerezni arról, hogy az éves beszámoló nem tartalmaz lényeges hibás állításokat. Az elvégzett könyvvizsgálat magában foglalta az éves beszámoló ténytárait alátámasztó bizonylatok mintavételen alapuló vizsgálatát, emellett tartalmazta az alkalmazott számviteli alapelvek és az ügyvezetés lényegesebb becsléseinek, valamint az éves beszámoló bemutatásának értékelését. Az üzleti jelentéssel kapcsolatos munkánk a fent említett területre korlátozódott és nem tartalmazta egyéb, a Jegybank nem auditált számviteli nyilvántartásaiból levezetett információk áttekintését. Meggyőződésünk, hogy munkánk megfelelő alapot nyújt a független könyvvizsgálói jelentés kiadásához.

A könyvvizsgálat során a Jegybank éves beszámolóját, annak részeit és tételeit, azok könyvelési és bizonylati alátámasztását az érvényes magyar nemzeti könyvvizsgálati standardokban foglaltak szerint felülvizsgáltuk, és ennek alapján elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztünk arról, hogy az éves beszámolót a jegybanki tevékenységet szabályozó 2001. évi LVIII. törvényben, továbbá a jegybanki éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségeinek sajátosságait meghatározó 221/2000. (XII. 19.) Kormány rendeletben, valamint a magyar számviteli törvényben foglaltak és a Magyarországon alkalmazott általános számviteli elvek szerint készítették el. Véleményünk szerint az éves beszámoló a Jegybank 2005. december 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről a jogszabályi előírásoknak megfelelő megbízható és valós képet ad. Az üzleti jelentés az éves beszámoló adataival összhangban van.

Budapest, 2006. március 21.

Ernst & Young Kft.
Nyilvántartásba-vételi szám: 001165

Hergovits Mariann
Bejegyzett könyvvizsgáló
Kamarai tagsági szám: 004648

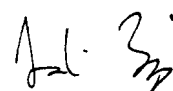
2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	Változás
	1	2	3	3-2
	I. Követelések forintban	205 522	174 139	-31 383
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	195 181	169 528	-25 653
4.14.	ebből: deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka megtérítésére irányuló követelés*	1 112	14 816	13 704
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	9 583	3 924	-5 659
	3. Egyéb követelések	758	687	-71
	II. Követelések devizában	3 581 087	4 432 773	851 686
4.9.	1. Arany- és devizataralék	2 847 446	3 931 059	1 083 613
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	402 883	117 253	-285 630
	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	1 442	114	-1 328
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	329 316	384 347	55 031
	III. Banküzemi eszközök	26 562	30 915	4 353
4.12.	ebből: Befektetett eszközök	26 022	29 644	3 622
4.15.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	85 546	73 211	-12 335
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	3 898 717	4 711 038	812 321
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	Változás
	1	2	3	3-2
	VI. Kötelezettségek forintban	2 867 049	3 716 843	849 794
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	265 460	175 039	-90 421
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	1 114 216	1 799 180	684 964
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	1 444 303	1 705 998	261 695
	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	43 070	36 626	-6 444
	VII. Kötelezettségek devizában	906 570	817 220	-89 350
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	49 101	108 476	59 375
	2. Hitelintézetek betétei	7 244	4 319	-2 925
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	850 225	704 425	-145 800
4.13.	VIII. Céltartalék	10	62	52
	IX. Banküzem egyéb forrásai	9 626	10 796	1 170
4.15.	X. Passzív időbeli elhatárolások	47 599	33 216	-14 383
4.16.	XI. Saját tőke	67 863	132 901	65 038
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	81 123	38 357	-42 766
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.14.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	19 506	105 965	86 459
4.14.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	0	0	0
	6. Mérleg szerinti eredmény	-42 766	-21 421	21 345
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	3 898 717	4 711 038	812 321

* Az MNB tv. 17. § (4) bekezdése alapján negatív egyenleg esetén, annak mértékéig a központi költségvetés a tárgyévet követő év március 31-ig megtéríti, amit a tárgyévi mérlegben kell elszámolni.

Budapest, 2006. március 21.

Járai Zsigmond
A Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2004 I–XII. hó	2005 I–XII. hó	Eltérés
	1	2	3	3–2
4.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	29 581	15 687	–13 894
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	26 278	15 013	–11 265
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	2 622	638	–1 984
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	46	29	–17
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	635	7	–628
4.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	214 009	218 278	4 269
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	75 917	101 550	25 633
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	23 822	16 240	–7 582
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	65	18	–47
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	4 159	3 827	–332
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	110 046	96 643	–13 403
4.19.	III. Devizaárfolyam-változásból származó bevételek	28 145	21 147	–6 998
4.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	9 489	11 499	2 010
4.21.	V. Egyéb bevételek	2 507	3 560	1 053
	1. Jutalékbevételek	1 102	1 166	64
	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	1 405	2 394	989
4.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	14	51	37
4.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	13	43	30
4.23.	VIII. Banküzem bevételei	183	743	560
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	283 941	271 008	–12 933
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2004 I–XII. hó	2005 I–XII. hó	Eltérés
	1	2	3	3–2
4.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	141 592	132 503	–9 089
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	39 711	28 940	–10 771
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	97 647	100 476	2 829
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	4 234	3 087	–1 147
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	0	0	0
4.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	143 302	119 089	–24 213
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	829	1 462	633
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	533	285	–248
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	32 380	27 293	–5 087
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	109 560	90 049	–19 511
4.19.	XII. Devizaárfolyam-változásból származó ráfordítások	5 559	6 590	1 031
4.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	5 947	5 349	–598
4.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	16 100	12 836	–3 264
4.21.	XV. Egyéb ráfordítások	501	892	391
	1. Jutalékráfordítások	389	503	114
	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	112	389	277
4.13.	XVI. Céltartalékképzés	24	103	79
4.13.	XVII. Értékvesztés	11	0	–11
4.23.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	13 671	15 067	1 396
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	326 707	292 429	–34 278
	XX. Tárgyévi eredmény	–42 766	–21 421	21 345
	XXI. Eredménytartalék igénybevétele osztalékra	0	0	0
	XXII. Fizetett (jávahagyott) osztalék	0	0	0
	XXIII. Mérleg szerinti eredmény	–42 766	–21 421	21 345

Budapest, 2006. március 21.

Járari Zsigmond
A Magyar Nemzeti Bank elnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat a pénzügyminiszter gyakorolja.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki.

2004. május elsejétől a Magyar Nemzeti Bank a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályait.

4.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a még számvitelileg le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége (lásd értékelési szabályok), elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú határidős ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközök és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti határidős ügyletekből származó követeléseit és kötelezettségeit átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredmény számláit lezárni, és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését, kivéve a visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvényeket,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú határidős ügyletekből eredő mérlegben kívül nyilvántartott függő és jövőbeni követeléseit és kötelezettségeit, év végén pedig az előbbieken túl a befektetett eszközöket, követelése-

ket és egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit. Majd a szükséges értékvesztés, valamint a kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalék mértékét megállapítja és elszámolja.

A mérlegkészítés dátuma a tárgyévet követő év január 15-e.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé is beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNB tv.-ben szabályozott módon gyakorló Pénzügyminisztériumnak egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely a számviteli tv. szerinti éves beszámolót, valamint az MNB szervezését, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést tartalmazza. Az MNB az Éves jelentést kiadvány formájában, illetve az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Az MNB r. rendelkezései szerint az MNB nem köteles konszolidált beszámolót készíteni. Tekintettel arra, hogy a befektetések mérleg- és eredményhatása nem számottevő, az MNB konszolidált beszámolót nem készít.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Járai Zsigmond, 1024 Budapest, Rózsahegy u. 1/B.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Gyöngyösy Éva, MKVK-tagsági száma: 005792.

4.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéseget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

Központi költségvetéssel szembeni követelések között jelenik meg a kiegyenlítési tartalékok (év végi negatív egyenlege miatti) megtérítésével kapcsolatos követelés is.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-nyereség elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -vesztéseget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB – a szállítói devizakötelezettségek, illetve a devizás időbeli elhatárolások kivételével – valamennyi devizaeszközét és -forrását, valamint fedezeti célú határidős ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a december 31-én érvényes hivatalos árfolyamon (fixing) átértékelt összegben szerepelnek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizás időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -vesztéségből csak az ún. realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény deviza eladásakor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az átértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének különbsége.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték és a nyilvántartási érték közötti különbözet a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor realizálódó árfolyamnyereséget, vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

A Magyar Nemzeti Bank értékpapír-állományát december 31-én érvényes piaci árak alapján értékeli az amerikai tőzsdéken jegyzett papírok tekintetében. Az európai tőzsdék december 31-i szünnapja miatt az itt jegyzett értékpapírok a december 30-án érvényes piaci árak alapján kerülnek értékelésre.

Az egyéb devizakövetelések soron, azaz bruttó módon kell kimutatni az MNB által korábban külföldön kibocsátott, majd később visszavásárolt értékpapírokat. A visszavásárolt saját kibocsátású devizakövetelések a bekerülési értéken történő értékelés általános szabályai szerint kerülnek értékelésre. A visszavásárolt követelések után járó kamat bevételként és ráfordításként is elszámolásra kerül.

A repo (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

IMF-kvótával kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része mint SDR-ben denominált, lehívható követelés a devizatartalék része.

A kvóta másik része (amelyet nem kellett az IMF-nek átutalni) a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a be nem fizetett kvóta SDR-ben meghatározott értékének forint megfelelőjével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel.

Határidős ügyletek elszámolása

Az MNB a határidős ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: a fedezeti ügyletek, illetve az egyéb céllal kötött ügyletek csoportjára.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel, illetve annak megbízásából külföldi partnerrel kötött határidős ügyletek.

A határidős ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettségként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú határidős ügyletek lezárásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellel bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint a
- befektetések,
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

A Magyar Nemzeti Bank által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok:

Megnevezés	2005. 12. 31.
Szellemi termékek	33,0%
Alapítás-átszervezés (maximum)	20,0%
Épületek	3,0–5,0%
Járművek	20,0–33,0%
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	6,5–33,0%
Számítástechnikai berendezések	33,0%
Emissziós gépek	20,0%
Műszerek, mérőeszközök	33,0%
Bankbiztonsági eszközök	14,5–33,0%
Egyéb fel nem sorolt eszközök*	14,5%

* Minden fent fel nem sorolt eszköz, pl. irodai berendezés és felszerelés, és egyéb berendezés.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének fent megadott százalékos kulcsa és a használati év az irányadó, ettől a tényleges használati idő függvényében el lehet térni. A szellemi termékek, ezen belül is a szoftverek esetében előfordul a leírási kulcstól való eltérés.

A táblázat nem tartalmazza a vagyoni értékű jogok és az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok leírási kulcsát, mivel ezekben az esetekben a tényleges használati idő alapján, a kapcsolódó ingatlannal azonosan vagy a szerződés szerint határozza meg a bank az alkalmazott leírási kulcsot. A bank minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz.

2004. évhez képest az alkalmazott értékcsökkenési kulcsokban nem történt változás.

Az MNB mérlegében pénzeszközként csak a munkavállalóknak korábban nyújtott, az OTP által folyósított munkáltatói lakáshitelek miatti számlaegyenlege szerepel. A jegybank a készpénz kibocsátója: a pénztárában, illetve értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2005. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

A Magyar Nemzeti Bank mérlegének és eredményének alakulását elsősorban a monetáris politika céljai és választott eszközei, valamint a hazai és nemzetközi gazdasági folyamatok határozzák meg.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 23,7 milliárd forinttal javult az előző évhez képest. A tárgyév során a többszöri jegybanki alapkamat-csökkentés hatására az éves átlagos jegybanki alapkamat mértéke a 2004. évi 11,4%-kal szemben 2005. évben 7,2% volt.

A forint 2,8%-os gyengülése miatt valamennyi devizatétel forintban kifejezett értéke nőtt. A forint gyengülése következtében a teljes 2005. évi átértékelési hatás 101 milliárd forint nyereség volt. Az értékesítések miatt a bank ebből 14,5 milliárd forint nyereséget realizált, így a kiegyenlítési tartalék 86,5 milliárd forinttal nőtt, év végi állománya 105,9 milliárd forint volt.

A devizatartalék szintje 2004. év végéhez képest jelentősen emelkedett, nagyrészt ez magyarázza a deviza-kamateredmény 28,5 milliárd forintos növekedését.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 3.8. fejezetét.

4.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	4 000	4 000	0
	1–5 éven belüli lejáratú államkötvények	27 795	8 302	–19 493
	5 éven túli lejáratú államkötvények	162 274	142 410	–19 864
	Értékpapírok	194 069	154 712	–39 357
	Devizaértékpapírok kiegyenlítési tartaléka miatti követelés	1 112	14 816	13 704
I.1.	Követelések összesen	195 181	169 528	–25 653

Az állampapírok állományának 2005. évi, több mint 39 milliárd forintos csökkenését két államkötvény eladása és egy amortizálódó (öt év alatt évente törlesztő) kötvény 4 milliárd forintos ütemezett törlesztése okozza.

A deviza-értékpapírok piaci értékeléséhez kapcsolódó kiegyenlítési tartalékának 2005. év végi negatív egyenlege miatti követelés 14,8 milliárd forint volt, amit a költségvetés az MNB tv. alapján 2006. március 31-ig köteles megtéríteni, emiatt az év végi mérlegben költségvetéssel szembeni követelésként kell kimutatni.

2005-ben pénzbevonási nyereség nem képződött, így ezen a jogcímen a központi költségvetéssel szembeni követelések nem csökkentek. (Az MNB tv. szerint a pénzbevonásból származó nyereséget az MNB-nek az eredményében nem szabad kimutatni, hanem a költségvetés MNB-vel szemben fennálló adósságának törlesztésére kell fordítani.)

4.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSNEK DEVIZÁBAN NYÚJTOTT HITELEK ÉS AZOK FEDEZETI ÜGYLETEI

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	402 883	117 253	–285 630
	Adósságcsere miatti költségvetéssel szembeni hitelek	331 469	91 931	–239 538
	Éven túli swapok	71 414	25 322	–46 092

A központi költségvetéssel szembeni devizahitelek az 1997-ben végrehajtott adósságcsereből származnak, ezek állománya 2005 során 117,3 milliárd forintra csökkent, a lejáratok és a költségvetés előtörlesztése miatt (a Budapest Airport eladásából származó privatizációs bevétel egy részét a költségvetés az MNB-vel szembeni devizaadósságának előtörlesztésére fordította).

Az előtörlesztés piaci értéken történt, ezáltal az MNB-nek 15,2 milliárd forint kamatjellegű nyeresége keletkezett.

A központi költségvetéssel kötött fedezeti ügyletek nettó egyenlegüknek megfelelően kerülnek a mérlegben az eszköz- vagy forrásoldalra.

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	402 883	117 253	-285 630
	– 1 éven belüli	76 015	17 364	-58 651
	– 1–5 éves	208 586	3 183	-205 403
	– 5 éven túli	118 282	96 706	-21 576

A központi költségvetésnek devizában nyújtott hitelek devizaszerkezete (központi költségvetéssel kötött swapügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
1.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	331 469	91 931	-239 538
2.	– USD	36 058	42 716	6 658
3.	– JPY	295 411	49 215	-246 196

A központi költségvetéssel kötött éven túli swapok devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
1.	Swapkövetelések (2+3+4)	686 479	322 371	-364 108
2.	– USD	56 910	0	-56 910
3.	– EUR devizakör*	608 468	322 371	-286 097
4.	– JPY	21 101	0	-21 101
5.	Swapkötelezettségek (6+7+8)	615 065	297 049	-318 016
6.	– USD	261 236	235 751	-25 485
7.	– EUR devizakör*	37 317	12 084	-25 233
8.	– JPY	316 512	49 214	-267 298
9.	Nettó swapkövetelés (1–5)	71 414	25 322	-46 092

* Az euro devizakör az EUR-t, a Gazdasági és Monetáris Unió tagországainak devizáit és az árfolyam-kockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP,CHF) tartalmazza.

4.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZABETÉTEI

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	180 681	33 290	-147 391
	ÁPV Rt. betéte	84 404	141 429	57 025
	Államadósság Kezelő Központ Rt. betéte	300	256	-44
	Magyar Államkincstár Rt.	11	0	-11
	Egyéb	64	64	0
VI.1.	Betétek összesen	265 460	175 039	-90 421

A központi költségvetés devizabetétei

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	Központi költségvetés devizabetétei	48 994	108 473	59 479
	Államkincstár devizabetétei	0	0	0
	Központi költségvetés nem pénzügyi devizabetétei	107	3	-104
	Rövid lejáratú határidős ügyletek	0	0	0
VII.1.	Betétek összesen	49 101	108 476	59 375

A központi költségvetés devizabetétei hátralévő futamidő szerinti bontásban

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	– 1 éven belüli	49 101	108 476	59 375
	– 1–5 éves	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
VII.1.	Betétek összesen	49 101	108 476	59 375

A központi költségvetés éven belüli lejáratú devizabetétei 2004. december 31-hez képest 59,3 milliárd forinttal nőttek.

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
I.1–VI.1.	Nettó forintpozíció	-70 279	-5 511	64 768
II.2–VII.1.	Nettó devizapozíció	353 782	8 777	-345 005
	Összesen	283 503	3 266	-280 237

4.7. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK**A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések eredeti futamidő szerint**

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen	11 389	5 688	-5 701
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	2 106	2 622	516
	Felszámolás alatti hitelintézetek likviditási refinanszírozási hitelei	1 571	1 571	0
	Devizabetét ellenében nyújtott hitel	2 708	1 040	-1 668
	Hosszú lejáratú refinanszírozási hitelek	998	455	-543
	Hitelintézetek likviditási refinanszírozási hitelei	4 006	0	-4 006
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-1 806	-1 764	42
I.2.	Követelések összesen	9 583	3 924	-5 659

A hitelintézetekkel szembeni követelések részben olyan kedvezményes hitelek, amelyek az MNB-nek az állami gazdaságpolitika végrehajtásában betöltött korábbi szerepéből erednek, így nem kapcsolódnak egyetlen jegybanki funkcióhoz sem, ezért a jegybank 2001-től ezek állományának csökkentésére törekszik. Az állomány csökkenését 2005-ben törlesztések okozták.

A hitelintézetek likviditási refinanszírozási hitelei néven szereplő állományt 2005-ben felváltotta az értékpapír fedezete mellett nyújtott egy napos (overnight) hitel, ez a változás tükröződik a főkönyvi nyilvántartási rendszerben is.

A forinthelek hátralevő futamidő szerinti részletezését az alábbi tábla mutatja be:

Mérlegsor	Hátralevő futamidő	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	– 1 éven belüli	9 318	5 385	–3 933
	– 1–5 év	2 065	303	–1 762
	– 5 éven túli	6	0	–6
	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen	11 389	5 688	–5 701

millió forint

4.8. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
I.2–VI.2.	Nettó forintpozíció	–1 104 633	–1 795 256	–690 623
II.3–VII.2.	Nettó devizapozíció	–5 802	–4 205	1 597
	Összesen	–1 110 435	–1 799 461	–689 026

millió forint

A hitelintézetekkel szembeni nettó forint kötelezettségek 690,6 milliárd forinttal növekedtek 2005. december 31-ére, amely mögött a hitelintézeti forint betétek 684,9 milliárd forintos állománynövekedése áll.

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

Állományok forintban

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	Aranykészlet	7 797	10 840	3 043
	IMF szabad kvóta	96 627	41 072	–55 555
	Devizabetét	282 146	550 863	268 717
	Deviza-értékpapírok	2 352 253	3 150 888	798 635
	Deviza repoügyletek állománya	108 623	177 396	68 773
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	2 847 446	3 931 059	1 083 613

millió forint

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér.

A devizatartalék állománya 3,9 milliárd euróval, forintban kifejezve 1083 milliárddal nőtt.

A növekedés mintegy fele a magyar állam esedékes lejáratokat meghaladó deviza-forrásbevonási tevékenységének, míg a másik fele egy decemberben befolyt egyszeri jelentős privatizációs bevételnek (Budapest Airport) tudható be.

A Magyar Köztársaság által 3,5 milliárd euro összegben megvalósított devizakötvény kibocsátásából származó deviza jelentős részét az ÁKK az MNB-nél konvertálta forintra, kisebb részét az MNB-vel szemben fennálló költségvetési tartozás csökkentésére fordította.

Állományok euróban

millió EUR

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	Aranykészlet	32	43	11
	IMF szabad kvóta	393	162	-231
	Devizabetét	1 147	2 180	1 033
	Deviza-értékpapírok	9 565	12 467	2 902
	Deviza repoügyletek állománya	442	702	260
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	11 579	15 554	3 975

4.10. EGYÉB DEVIZAKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	193 149	275 876	82 727
	Visszavásárolt saját kötvények	130 236	108 283	-21 953
	Külföldi fedezeti ügyletek*	5 704	0	-5 704
	Egyéb	227	188	-39
II.4.	Egyéb devizakövetelések összesen	329 316	384 347	55 031

* A fedezeti célú határidős ügyletek átértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az MNB által külföldön kibocsátott és később visszavásárolt kötvények állománya a lejáratoknak megfelelően csökkent 21,9 milliárd forinttal.

4.11. EGYÉB KÖTELEZETTSÉGEK DEVIZÁBAN

Egyéb devizakötelezettségek időszak végi állománya

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	Kötvények	503 361	315 716	-187 645
	Repoval kapcsolatos ügyletek	37 205	51 031	13 826
	IMF forintbetétek	193 149	275 876	82 727
	Külföldi betétek és hitelek	14 262	9 513	-4 749
	Fedezeti ügyletek	89 092	46 006	-43 086
	Egyéb kötelezettségek	13 156	6 283	-6 873
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	850 225	704 425	-145 800

A devizakötvények állománya a törlesztések és előtörlesztések következtében 187,6 milliárd forinttal csökkent. A fedezeti ügyletek soron döntően a külfölddel kötött éven túli currency swapok nettó követel egyenlege szerepel.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	– 1 éven belüli	475 902	365 425	–110 477
	– 1–5 éves	211 430	201 239	–10 191
	– 5 éven túli	162 893	137 761	–25 132
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	850 225	704 425	–145 800

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	USD	58 457	51 879	–6 578
	EUR-devizakör*	103 980	57 662	–46 318
	JPY	404 432	273 000	–131 432
	Egyéb	194 264	275 877	81 613
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	761 133	658 418	–102 715

* Az euro devizakör az EUR-t, a Gazdasági és Monetáris Unió tagországainak devizáit és az árfolyam-kockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

Az egyéb devizák között az IMF 275,9 milliárd forintos betéte szerepel.

Külfölddel kötött fedezeti ügyletek devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
1.	Fedezeti ügyletekből eredő követelések (2+3+4)	688 522	989 927	301 405
2.	– USD	311 242	308 509	–2 733
3.	– EUR-devizakör*	16 808	453 918	437 110
4.	– JPY	360 472	227 500	–132 972
5.	Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettségek (6+7+8)	777 614	1 035 933	258 319
6.	– USD	102 796	470 263	367 467
7.	– EUR-devizakör*	674 570	530 140	–144 430
8.	– JPY	248	35 530	35 282
9.	Nettó fedezeti kötelezettség (5–1)	89 092	46 006	–43 086

* Az euro devizakör az EUR-t, a Gazdasági és Monetáris Unió tagországainak devizáit és az árfolyam-kockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

4.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (11,9 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (17,7 milliárd forint) is tartalmazzák.

Az immateriális javak tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékesítésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							
	Immateriális javak		Ingatlanok	Berendezések	Bankjegy- és érme gyűjtemény eszközei	MNB tárgyi eszközei összesen	Beruházások	Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások mindösszesen
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek						
Bruttó érték alakulása								
2004. 12. 31.	6 295	375	8 147	8 424	196	16 767	391	23 828
Üzembehelyezés	984	0	143	789	10	942	1 340	3 266
Egyéb	0	0	0	−505	0	−505	0	−505
Selejt	0	0	0	−7	0	−7	0	−7
Eladás	0	0	0	−29	0	−29	0	−29
Tértítés nélküli eszköz átadás	0	0	0	−60	0	−60	0	−60
Egyéb csökkenés	−416	−156	0	0	0	0	0	−572
2005. 12. 31.	6 863	219	8 290	8 612	206	17 108	1 731	25 921
Értékcsökkenés részletezése								
2004. 12. 31.	4 988	0	2 167	5 932	0	8 099	0	13 087
Terv szerinti écs. leírás	706	0	230	936	0	1 166	0	1 872
Terven felüli écs. leírás	0	0	0	0	0	0	0	0
Káresemény miatti écs. leírás	0	0	0	0	0	0	0	0
Átsorolás miatti növekmény	0	0	0	0	0	0	0	0
Évközi csökkenés az állományból történő kivezetés miatt	0	0	0	−40	0	−40	0	−40
Átsorolás miatti csökkenés	−415	0	0	−497	0	−497	0	−912
2005. 12. 31.	5 279	0	2 397	6 331	0	8 728	0	14 007
Záró nettó érték								
2004. 12. 31.	1 307	375	5 980	2 492	196	8 668	391	10 741
2005. 12. 31.	1 584	219	5 893	2 281	206	8 380	1 731	11 914
Változás	277	−156	−87	−211	10	−288	1 340	1 173

Befektetések és a befektetésekből származó osztalékok

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	2004	2005
BIS (millió forint, millió SDR) millió arany CHF)	1,33	1,43	2 790,6 10 0	5 247,5 10 13	545	562
Európai Központi Bank (millió forint, ezer EUR)	1,4	1,4	1 330 5 408	1 367 5 408	0	0
SWIFT (millió forint, ezer EUR)	0,02	0,02	0,4 1,8	2,2 8,6	0	0
Pénzjegynyomda Zrt.	100,0	100,0	8 927	8 927	234	288
Magyar Pénzverő Zrt.	100,0	100,0	575	575	239	125
KELER Zrt.	53,3	53,3	643	643	138	1 067
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	14,6	7,3	91	46	189	134
MNB Üdültetési és Jóléti Szolg. Kft.	100,0	100,0	602	602	0	0
Budapesti Értéktőzsde Rt.	6,9	6,9	321	321	24	0
Befektetések összesen:			15 281	17 730	1 369	2 176

* Az adott évben pénzügyileg kapott osztalék.

2004. május 1-jén a Magyar Köztársaság csatlakozott az Európai Unióhoz, aminek következtében az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 25 EU-tagállam mindegyikének jegybankjaiból áll. Az eurorendszer az EKB-ból és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált.

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2004. május 1. után

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	141 910	141 910	2,5502
Deutsche Bundesbank	1 176 171	1 176 171	21,1364
Bank of Greece	105 584	105 584	1,8974
Banco de España	432 698	432 698	7,7758
Banque de France	827 533	827 533	14,8712
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	51 301	51 301	0,9219
Banca d'Italia	726 278	726 278	13,0516
Banque centrale du Luxembourg	8 725	8 725	0,1568
De Nederlandsche Bank	222 336	222 336	3,9955
Oesterreichische Nationalbank	115 745	115 745	2,0800
Banco de Portugal	98 233	98 233	1,7653
Suomen Pankki-Finlands Bank	71 712	71 712	1,2887
Euroövezetbeli NKB-k összesen	3 978 226	3 978 226	71,4908
Danmarks Nationalbank	87 159	6 101	1,5663
Sveriges Riksbank	134 292	9 400	2,4133
Bank of England	800 322	56 023	14,3822
Česká národní banka	81 155	5 681	1,4584
Eesti Pank	9 927	695	0,1784
Central Bank of Cyprus	7 234	506	0,1300
Latvijas Banka	16 572	1 160	0,2978
Lietuvos bankas	24 624	1 724	0,4425
Magyar Nemzeti Bank	77 260	5 408	1,3884
Central Bank of Malta / Bank Centrali ta' Malta	3 600	252	0,0647
Narodowy Bank Polski	285 913	20 014	5,1380
Banka Slovenije	18 614	1303	0,3345
Národná banka Slovenska	39 771	2784	0,7147
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	1 586 443	111 051	28,5092
Összes NKB	5 564 669	4 089 277	100,000

Az MNB mérlegének „III. Banküzemi eszközök” során, a „Befektetett eszközök” között az MNB EKB-részesedése is szerepel. A részesedés arányát és annak öt évente történő újraszámítását az EKB Alapokmánya 29. szakaszának 3. bekezdése határozza meg. Az alkalmazott számítási módszer szerint, az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján Magyarország részesedése az EKB-ban 1,3884%.

Mivel Magyarország nem vezette még be az eurót, az Alapokmány 48. szakasza szerint átmeneti rendelkezések érvényesek, részesedésének 7%-át, összesen 5,4 millió eurót, azaz 1,4 milliárd forintot kellett az EKB tőkéjére befizetnie a csatlakozás időpontjában, 2004. május 1-jén.

A Magyar Nemzeti Bank 2004. július 1-jén tagsági részesedést vállalt a londoni székhelyű és brit társasági jog alapján alapított CEBS Secreteriat Ltd-ben, amely alapító okirata alapján az Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors) részére adminisztratív szolgáltatásokat hivatott nyújtani. A tagok a működési költségek hozzájárulására az éves pénzügyi terv alapján, meghatározott kvótájuknak megfelelő hozzájárulást fizetnek évente. A tagsági részesedés nem igényelt befektetést, értéke mindössze 1 £, ezért könyveinkben a befektetések között nem szerepeltetjük.

Belföldi befektetések főbb mutatószámai (előzetes adatok)

millió forint

Gazdasági társaság neve	Saját tőke a tárgyévi eredmény nélkül	Jegyzett tőke	Tartalékok	Mérleg szerinti eredmény	Mérleg szerinti eredmény
	2005. 12. 31.	2005. 12. 31.	2005. 12. 31.	2004	előzetes 2005
Budapesti Értéktőzsde Rt. 1052 Budapest, Deák Ferenc u. 5.	7 387	541	6 846	1 038	2000
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	5 026	2 496	2 530	0	300
KELER Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	14 158	4 500	9 658	1 523	1561
Magyar Pénzverő Zrt. 1089 Budapest, Könyves Kálmán krt. 38.	1 082	575	507	0	0
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	9 287	8 927	360	25	0
MNB Üdültetési és Jóléti Szolgáltató Kft. 1054 Budapest, Vadász utca 16.	794	602	192	–10	41

Az MNB követeléseai és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
Budapesti Értéktőzsde Rt.	0,0	0,0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0,0	0,5
KELER Zrt.	0,0	1,5
Magyar Pénzverő Zrt.	0,8	1,9
Pénzjegynyomda Zrt.	0,0	248,1
MNB Üdültetési és Jóléti Szolg. Kft.	0,0	0,0
Összesen	0,8	252,0

A táblázatban szereplő kötelezettségek rövid lejáratúak.

Az MNB befektetéseire vonatkozó stratégiája és az MNB tv. hatályos rendelkezései szerint az MNB értékesíteni szándékozik minden olyan gazdasági társaságban lévő befektetését, amelynek tevékenysége nem függ össze az MNB saját tevékenységével.

A **Pénzjegynyomda Zrt.** a bankjegyek mellett okmányokat, zárjegyet, értékpapírokat állít elő, elsősorban intézményi megrendelők számára. Hosszabb távon az euro bevezetésével a forintbankjeggyártás meg fog szűnni, és az MNB döntése szerint a pénzjegynyomda eurobankjegyeket nem fog gyártani, ebből adódóan az MNB potenciális veszteséget realizálhat, amelynek várható mértéke nem számszerűsíthető, ezért az MNB értékvesztést nem képzett.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** forgalmi pénzérméket és emlékerméket gyárt, a szabad kapacitások erejéig a nemzetközi piacon bér munkát vállal, valamint saját érmeprogram keretében törvényes fizetőeszköznek nem minősülő nemesfém érméket is előállít. Emellett a jegybank által kibocsátott törvényes fizetőeszköznek minősülő nemesfém és nem nemesfém emlékermék bel- és külföldi értékesítését végzi. Az MNB stratégiájában a Pénzverő Zrt-nek az euroérme-gyártásra történő felkészítésével számol.

A **GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.** a bankközi elszámolásforgalom lebonyolítására alakult. Az MNB 2005 évben a GIRO Zrt-ben levő részesedésének 50%-át eladta.

Az **MNB Üdültetési és Jóléti Szolgáltató Kft-t** (Bankjóléti Kft.) a bank szociális és jóléti feladatok ellátására hozta létre. A kft. az MNB-től apportálással tulajdonba vett üdülőket és sportlétesítményeket kezel. Az MNB vezetése a társaság végelszámolással történő megszüntetéséről döntött 2002-ben, amely eljárás jelenleg is folyamatban van.

4.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Mérleg-sor	Megnevezés	2004. 12. 31.	2005. évközi változások			2005. 12. 31.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés (+)	Felhasználás/ visszaírás (-)	Képzésből és felhasználás/ visszaírásból évközi árfolyamhatás	Értékvesztés/ céltartalék összege (3+4+5)
1	2	3	4	5	6	7
I/2-ből	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	1805,7	0,0	-42,2	0,0	1763,5
II/3-ből	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
II/4-ből	Egyéb devizakövetelések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III/-ből	Befektetett eszközök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III/-ből	Egyéb eszközök	444,1	0,0	-0,9	0,0	443,2
VIII	Kötelezettségek	10,3	51,9	0,0	0,0	62,2
	Összesen:	2260,1	51,9	-43,1	0,0	2268,9

A céltartalék és értékvesztés állománya 2005-ben kismértékben, 8,8 millió forinttal növekedett.

A kötelezettségek soron az egyéb célú határidős ügyletek negatív piaci értéke miatt képzett céltartalék található, ez 2004. év végéhez képest 51,9 millió forinttal növekedett.

Egy hitelintézettel szemben fennálló követeléseink részleges törlesztéséhez kapcsolódóan 42,2 millió forint értékvesztés felhasználásra került.

4.14. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

	Megnevezés	2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	Változás
1.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	19 506	105 965	86 459
2.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka*	0	0	0
3.	Kiegyenlítési tartalékok (1+2)	19 506	105 965	86 459

* 2005. év végén a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának 14 816 millió forintos negatív egyenlege volt, amit a központi költségvetés 2006. március 31-ig köteles megtéríteni, ezért 2005-ben ez az egyenleg nem a kiegyenlítési tartalék soron, hanem a „Központi költségvetéssel szembeni követelések” soron szerepel. (Ugyanezen okból szerepelt a 2004-es negatív egyenleg is az említett soron.)

A 2005. év során a forint hivatalos árfolyama az euróhoz képest 2,8%-kal értékelődött le, amelynek következtében a nettó devizapozíció nem realizált átértékelődése bekerülési és piaci árfolyamon számított értéke különbözetként adódó kiegyenlítési tartalék 86,5 milliárd forinttal nőtt és év végén 105,9 milliárd forint volt.

Az MNB nettó devizapozíciója 3,9 milliárd euróval (1053 milliárd forint) 14,5 milliárd euróra (3661,1 milliárd forint) növekedett.

A forint éves árfolyamváltozásának mértéke

	MNB hivatalos devizaközép-árfolyam
Időszak végi árfolyam	
2004. dec. 31. (EUR)	245,93
2005. dec. 30. (EUR)	252,73
Éves átértékelődés *	
2004-ben	6,2%
2005-ben	-2,8%

* Magyarázat: + felértékelődés / - leértékelődés.

4.15. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	Bankügyletek miatt	85 499	73 120	-12 379
	Belső gazdálkodás miatt	47	91	44
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	85 546	73 211	-12 335
	Bankügyletek miatt	47 535	33 051	-14 484
	Belső gazdálkodás miatt	64	165	101
X.	Passzív időbeli elhatárolások	47 599	33 216	-14 383

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban kamat- és kamatjellegű bevételek és ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.16. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2004. 12. 31.	Évközi változás	2005. 12. 31.
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék	81 123	-42 766	38 357
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	19 506	86 459	105 965
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	0	0	0
XI.6.	Mérleg szerinti eredmény	-42 766	21 345	-21 421
XI.	Saját tőke	67 863	65 038	132 901

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az MNB tv. szerint az MNB osztalékát a közgyűlés határozza meg. A 2006. évi közgyűlés határozata alapján az MNB 2005. évi eredményéből és eredménytartalékából osztalékot nem fizet.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.14. pontot.

4.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI

A határidős ügyletekből eredő kötelezettségek

millió forint

Sor-szám	Megnevezés	2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
		Kötelezettség könyv szerinti értéke	Kötelezettség könyv szerinti értéke	Nettó piaci érték
1.	Fedezeti ügyletek (2+3+4+5)	2 623 041	1 775 166	-81 788
2.	– deviza-forwardügyletek	98 620	0	0
3.	– rövid deviza-swapügyletek	449 233	445 687	-4 013
4.	– currency swapügyletek	1 392 431	887 223	-53 395
5.	– kamatswapügyletek	682 757	442 256	-24 380
6.	Egyéb célú határidős műveletek (7+8)	18 035	14 010	-65
7.	– opciós ügyletek	0	0	0
8.	– futures ügyletek	18 035	14 010	-65
9.	Összesen (1+6)	2 641 076	1 789 176	-81 853

A fedezeti ügyletek (1–5. sor) a nettó devizapozíció a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatláb-változások miatt felmerülő kockázatot csökkentik és segítenek az MNB igazgatósága által elfogadott irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában. Ezek túlnyomó részben a költségvetéssel és annak megbízásából kötött ügyletek.

A devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei a rövid távú devizaswap (currency swap) és forwardügyletek, illetve a közép- és hosszú lejáratú devizaswapok. Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek.

A kamatswapügyletek között a jegybanknak az ÁKK-val kötött ügyletei is szerepelnek, amelyek a devizaadósság kamatkockázatának csökkentésére szolgálnak, és ezeket az MNB a tőkepiacon ellenügylettel fedezi.

A határidős ügyletekből eredő kötelezettségek hátralevő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sor-szám	Hátralevő futamidő	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
1.	Fedezeti ügyletek	2 623 041	1 775 166	–847 875
	– 1 éven belüli	1 079 609	801 399	–278 210
	– 1–5 év	864 817	369 234	–495 583
	– 5 éven túli	678 615	604 533	–74 082
2.	Egyéb célú határidős műveletek	18 035	14 010	–4 025
	– 1 éven belüli	18 035	14 010	–4 025
	– 1–5 év	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
3.	Összesen (1+2)	2 641 076	1 789 176	–851 900

Egyéb mérleg alatti kötelezettségek

millió forint

Sor-szám	Megnevezés	2004. 12. 31.	2005. 12. 31.
		Kötelezettség könyv szerinti értéke	Kötelezettség könyv szerinti értéke
1.	Deviza-repoügyletekből származó kötelezettség	36 723	50 546
2.	Garanciák	10 634	12 358
3.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	643	5 448
4.	Összesen	48 000	68 352

A Garanciák sor olyan export-import garanciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés vagy állami garancia kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával.

Az egyéb mérleg alatti kötelezettségek nagyrészt az MNB által indított és fogadott inkasszóból eredő kötelezettséget tartalmazzák.

Az MNB 2005-ben 25 500 000 USD értékben akkreditívet nyitott a Magyar Államkincstár nevében.

Egyéb mérleg alatti kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2004. 12. 31.	2005. 12. 31.	
	– 1 éven belüli	48 000	62 906	14 906
	– 1–5 év	0	5 446	5 446
	– 5 éven túli	0	0	0
	Egyéb kötelezettségek összesen	48 000	68 352	20 352

Kötvénykölcsönzés

Az MNB és a legnagyobb értékpapír-számlavezetői között kötött kötvénykölcsönzési keretmegállapodás alapján kölcsönbe adott értékpapírok 2005. év végi állománya névértéken 630,9 milliárd forint.

4.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE**Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény**

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2004	2005	Változás
1	2	3	4	4–3
(I.1.+II.2.)–(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	9 560	851	–8 709
(I.2.+II.3.)–(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	–95 493	–100 105	–4 612
(I.3.+II.1.+II.4.)–(X.3.+XI.3.)	Egyéb	43 508	75 026	31 518
	Nettó kamateredmény	–42 425	–24 228	18 197
	Nettó forint kamatjellegű	635	7	–628
	Deviza-értékpapírok	0	0	0
	Külföldön kibocsátott kötvények	–1 281	0	1 281
	Határidős ügyletek*	2 901	7 803	4 902
	Egyéb	–1 134	–1 209	–75
(I.4.+II.5.)–(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	1 121	6 601	5 480
(I.+II.)–(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	–41 304	–17 627	23 677

* A fedezeti és egyéb célú határidős ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2005-ben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 17,6 milliárd forint veszteség volt, ami a 2004. évi eredményhez viszonyítva 23,7 milliárd forinttal javult.

A kamatjellegű eredmény növekedésének oka a költségvetési hitelek előtörlesztésén realizált 15,2 milliárd forint nyereség. A központi költségvetés a Budapest Airport decemberi privatizációjából származó bevételeit az MNB-nél váltotta át forintra, majd a bevételből piaci értéken előtörlesztette az adósságcsere keretében nyújtott devizahiteleinek többségét és az ezekhez kapcsolódó swapokat.

Az éves átlagos forintkamatszint 2004-hez képest jelentősen csökkent, ezáltal a forint-kamatbevételek és -ráfordítások egyaránt csökkentek.

A forint kamatszintjének csökkenése mellett a forint-kamatbevételek 13,9 milliárd csökkenése egyrészt annak az eredménye, hogy 2004. év végén a központi költségvetés az 1992 előtti forinthiteleket előtörlesztette, így a tárgyév során kamatbevétel ezekből a hitelekben már nem származott. A bevételcsökkenés másik oka – kisebb részben – a forintállampapírok értékesítés miatt csökkenő állománya után elszámolt alacsonyabb kamatbevétel.

A kamatjellegű eredmény a fent említetteken túl tartalmazza:

- a határidős ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak egyenlegét,
- a bekerülési értéken nyilvántartott értékpapírok beszerzési értéke és névértéke közötti különbözetének tárgyidőszakra jutó időarányos összegét.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2004	2005	Változás
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	9 489	11 499	2 010
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	16 100	12 836	-3 264
	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV.–XIV.)	-6 611	-1 337	5 274

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség döntően az értékpapír-értékesítésből származó realizált nyereséget vagy veszteséget tartalmazza.

Tárgyévben a pénzügyi műveletek realizált eredménye soron 5,3 milliárd forint növekedés tapasztalható 2004. évhez képest. A növekedés hátterében a forintállampapírok eladásának árfolyamnyereségének növekedése és a devizaértékpapír-eladásokon realizált alacsonyabb veszteség áll.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú határidős ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2004	2005	Változás
1.	Határidős ügyletekből származó bevételek (2+3+4+5+6)	109 692	96 528	-13 164
2.	– currency swapok kamata	102 228	76 021	-26 207
3.	– éven túli lejáratú kamatswapok kamatkülönbözet	977	2 761	1 784
4.	– fedezeti FX-swapok kamatkülönbözete	5 655	1 947	-3 708
5.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamnyeresége	531	15 235	14 704
6.	– egyéb célú ügyletek	301	564	263
7.	Határidős ügyletekből származó ráfordítások (8+9+10+11+12)	106 791	88 725	-18 066
8.	– currency swapok kamata	103 265	78 651	-24 614
9.	– éven túli lejáratú kamatswapok kamata	2 380	3 456	1 076
10.	– fedezeti FX-swapok kamatkülönbözete	489	5 006	4 517
11.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamvesztesége	0	0	0
12.	– egyéb célú ügyletek	657	1 612	955
13.	Határidős ügyletek nettó eredménye (1–7)	2 901	7 803	4 902
14.	– currency swapok kamata (2–8)	-1 037	-2 630	-1 593
15.	– éven túli lejáratú kamatswapok kamata (3–9)	-1 403	-695	708
16.	– fedezeti FX-swapok kamatkülönbözete (4–10)	5 167	-3 059	-8 226
17.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamnyeresége (5–11)	531	15 235	14 704
18.	– egyéb célú ügyletek (6–12)	-356	-1 048	-692

Az MNB a külföldön kibocsátott kötvényeiből eredő árfolyam- és kamatkockázatot currency swapok (és egyéb határidős ügyletek) kötésével fedezte.

Az 1997-es adósságcsere során az MNB a költségvetés forinthiteleinek nagy részét devizahitelekre váltotta úgy, hogy a kibocsátott kötvényekkel megegyező feltételekkel ellentétes ügyletet kötött a költségvetéssel. Az MNB az ÁKK-val megkötötte a kötvényekhez kapcsolódó currency swapok többségét is, közel azonos feltételekkel. A currency swapokból

származó bevételek és ráfordítások bruttó módon szerepelnek az eredménykimutatásban. Azon swapok esetében, amelyek mind külföld felé, mind az ÁKK-val szemben fennállnak, a bevétel, illetve a ráfordítás többszörösen szerepel a kamatjellegű eredményben. A currency swapok nettó eredményhatása tárgyévben 2,6 milliárd forint veszteség.

4.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2004	2005
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)	22 586	14 557
Kiegyenlítési tartalék változása a mérlegben* (nem realizált átértékelési eredmény)	-179 734	86 459
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	-157 148	101 016

* A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4 mérlegsor).

A 2005. év során a forint hivatalos árfolyama az euróhoz képest 2,8%-kal gyengült, ennek nyomán a teljes árfolyamváltozásból származó hatás 2005-ben 101 milliárd forint nyereség volt.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 4.14. pontot.

4.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2004	2005	Változás
	Bankjeggyártási költség	3458	3512	54
	Forgalmi érmeverés költsége	2096	1758	-338
	Emlékérme verési költsége	393	79	-314
XIII.	Összesen	5947	5349	-598

Tárgyévben a bankjegy- és érmegyártásból származó ráfordítás összege 5,3 milliárd forint volt, az előző évinél 0,6 milliárd forinttal alacsonyabb. A költség csökkenésének háttérében nagyobbbrészt a gyártott forgalmi érmék és emlékérmék volumenének csökkenése állt.

4.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2004	2005	Változás
1.	Jutalékbevételek	1102	1166	64
2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	1405	2394	989
V.	Egyéb bevételek összesen	2507	3560	1053
1.	Jutalékráfordítások	389	503	114
2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	112	389	277
XV.	Egyéb ráfordítások összesen	501	892	391
	Egyéb nettó eredmény (V.-XV.)	2006	2668	662

A jutalékból származó eredmény a 2004. évi adatokhoz viszonyítva kis mértékben csökkent.

2005. évi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a 4.22. pont részletezi.

4.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2004	2005	Változás
1.	Részesedések osztaléka	1369	2176	807
2.	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	35	199	164
3.	Egyéb eredményhelyesbítés	0	0	0
4.	Egyéb bevétel	1	19	18
5.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek (1+2+3+4)	1405	2394	989
6.	Hitelezési és egyéb veszteség	0	2	2
7.	Végleges pénzátadás	56	132	76
8.	Egyéb ráfordítás	56	255	199
9.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások (6+7+8)	112	389	277

A 2005. évi jutaléktól eltérő egyéb eredmény elemei a következők:

- A befektetések után kapott osztalékbevételek 2004-hez képest 0,8 milliárd forinttal nőttek (részletesebben lásd a 4.12. fejezetet).
- Az emlékérmék névérték feletti kibocsátásából származó bevétel, amely akkor keletkezik, ha a kibocsátott érme nem-séfántartalma piaci áron meghaladja az érme névértékét.
- A végleges pénzátadás során 2005-ben nagyrészt nemzetközi és hazai szervezetek és alapítványok támogatása szerepel.
- 2005. év során az egyéb ráfordítások nagyobb részét az értékesített forgalmi emlékérmé és bankjegy nyilvántartási értéke teszi ki.

4.23. A BANKÜZEMI BEVÉTELEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2004	2005	Változás
	Exportértékesítés árbevétele	0	6	6
	Befektetés értékesítésének árfolyamnyeresége	0	555	555
	Eszköz- és készletértékesítés bevétele	64	39	-25
	Közvetített szolgáltatás bevétele	55	59	4
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	37	62	25
	Egyéb bevételek	26	21	-5
	Rendkívüli bevételek	1	1	0
VIII.	Banküzem bevételei összesen	183	743	560
	Anyagjellegű ráfordítás összesen	3 486	3 743	257
	Személyi jellegű ráfordítás összesen	8 797	9 501	704
	Értékcsökkenési leírás	1 642	1 872	230
	Eszközök aktivált értéke	-92	-38	54
	Egyéb tevékenység önköltségének átvetése	-309	-195	114
	Banküzem működési költségei összesen	13 524	14 883	1 359
	Befektetés értékesítésének árfolyamvesztesége	0	0	0
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	115	125	10
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordításai	31	58	27
	Eredményt terhelő adók	1	1	0
	Banküzem működési ráfordításai összesen	147	184	37
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	13 671	15 067	1 396

A banküzem 2005. évi működési költségei (14,9 milliárd forint) a 2004. évi költségszinthez képest 1,4 milliárd forinttal (10%-kal) emelkedtek.

A személyi jellegű költségek 0,7 milliárd forinttal növekedtek, döntően az átlaglétszám csökkenéséhez kapcsolódó munkaviszony-megszüntetési költségek, a Monetáris Tanács létszámának bővülése és a 2005. évi átlagos bérfejlesztés következtében. Emellett a 2005. évi anyagjellegű költségek 0,3 milliárd forinttal haladják meg az előző évit, főként az elmúlt évek IT-fejlesztéseinek következtében, ami leginkább a számítástechnikai rendszerek üzemeltetéséhez igénybe vett új, illetve bővült tartalmú szolgáltatásokhoz kötődik.

Ugyancsak az elmúlt évek beruházási volumenének növekedésével függ össze az értékcsökkenési leírás 0,2 milliárd forintos növekedése.

4.24. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA ÉS A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Létszám- és bér adatok

millió forint

Megnevezés	2004	2005	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	5181	5399	4,2
Egyéb bérköltség*	159	414	160,4
Kifizetett bérköltség	5340	5813	8,9
Személyi jellegű egyéb kifizetés	1389	1452	4,5
Járadékok	2068	2236	8,1
Személyi jellegű ráfordítás összesen	8797	9501	8,0

* Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési illetményre és szabadságmegváltásra, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

Megnevezés	2004	2005	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	946	896	-5,29

A vezető tisztségviselők javadalmazása

millió forint

Testület	Tiszteletdíj
Monetáris Tanács*	234,8
Felügyelőbizottság	52,0

* Tartalmazza a Tanács, MNB tv. 49. § (3) MNB-vel munkaviszonyban álló külső tagjainak keresetét.

A vezető tisztségviselők hitelei

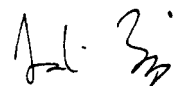
millió forint

Testület	Hitelek felvett összege	Fennálló egyenleg 2005. december 31-én	Legutolsó lejárat	Kamat mértéke
Igazgatóság	12,0	4,6	2007. 06. 01.	Változó kamatozású*
Felügyelőbizottság	–	–	–	–

* Mértéke a jegybanki alaphamam +1 százalékpont.

Az MNB korábbi vezető tisztségviselőivel: igazgatósági, felügyelőbizottsági tagjaival szembeni nyugdíjfizetési kötelezettség nincs.

Budapest, 2006. március 21.

Jári Zsigmond
A Magyar Nemzeti Bank elnöke

Éves jelentés
A Magyar Nemzeti Bank 2005. évről szóló üzleti jelentése
és éves beszámolója

Nyomda: D-Plus
H-1033 Budapest, Szentendrei út 89-93.

